

Niezależny magazyn dla każdego

ECHO WEEKLY

ECHO TYGODNIA

Nr 133 Toronto 25 kwietnia - 1 maja 1985

Cena \$ 1.00

ROSNĄCY KRĄG UBÓSTWA

„WIEDZIELIŚMY ZE TRZEBA UMIERAĆ PUBLICZNIE”

19 kwietnia 1843 wybuchło powstanie w getcie warszawskim

Garstka powstańców z Żydowskiej Organizacji Bojowej była z góry skazana na porażkę. Byli nieliczni, wycieńczeni, źle uzbrojeni. Nie mogli liczyć na żadną skuteczną pomoc z zewnątrz.

Do połowy września poprzedniego roku Niemcy wywieźli do obozu w Treblince przeszło 310 tys. ludzi z getta. W getcie pozostało wówczas około 70 tysięcy.

W styczniu 1943 Niemcy przystąpili do następnej akcji wsiedlenczej. Na skutek zorganizowanego już oporu, okupanci przerwali ją, wywozząc do Treblinki około 6 tysięcy osób, zamiast planowanych kilkunastu tysięcy.

W nocy 19 kwietnia na teren getta wkroczyły oddziały niemieckie. Ludzie Żydowskiej Organizacji Bojowej otworzyli ogień.

O tym, dlaczego mieszkańcy getta zdecydowali się na zbrojny opór, wspominał kiedyś jeden z przywódców powstania, Marek Edelman.

„My wiedzieliśmy, że trzeba umierać publicznie, na oczach świata. Różne mieliśmy pomysły...”

„Dawid mówił, żeby się rzucić na mury. Wszyscy, ilito nas zostało w getcie. Przecież się na stronę aryjską, usiąść na wałach cytadeli, rzedami jeden nad drugim i czekać, aż gestapowcy obstawia nas karabinami maszynowymi i rozstrzelają po kolei. Rząd za rzedem...”

„Esterka chciała podpalić getto. Żebyśmy wszyscy spłonęli razem z nim. Niech wiatr roznieśli nasze popioły, mówiła. Ale wtedy to nie brzmiało patetycznie, tylko rzeczowo...”

„Większość była za powstaniem. Przecież ludzkość umiała się, że umieranie z bronią jest piękniejsze, niż bez broni. Więc podporządkowaliśmy się tej umowie...”

„Było nas wtedy w Żydowskiej Organizacji Bojowej już tylko 220. Czy to w ogóle można nazwać powstaniem?”

„Chodziło przecież o to, żeby się nie dać zarząć, kiedy po nas z kolei przyszli. Chodziło tylko o wybór sposobu umierania...”

Z OSTATNIEJ CHWILI

Warszawa, wtorek 23 kwietnia Dzisiaj, w dniu imienin Jerzego, w kościele św. Stanisława Kostki w Warszawie, odbyła się masowa uroczystość dla uczczenia pamięci ks. Jerzego Popiełuszki.

Wzięło w niej udział przeszło 300 księży i kilka tysięcy wiernych. Biskupi pomocniczy archidiecezji warszawskiej, Władysław Niziołek i Zbigniew Kraszewski, odprawili uroczystą mszę św. za duszę zamordowanego duchownego.

W wygłoszonej homilii, bp Niziołek powiedział, że smierć ta uwypukliła dążenie do odrodzenia i przyszłości, opartej na zasadach sprawiedliwości, prawdy i wolności.

Po mszy odbyła się procesja wokół kościoła św. Stanisława Kostki. Grob ks. Jerzego pokryto świeżymi kwiatami i zapalonymi świeczkami. Biskupi odprawili przy grobie modły, wspólnie z matką i bratem ks. Jerzego Popiełuszki.

Jak podają korespondenci, tysiące ludzi wznosiły palce w znak zwycięstwa V, potem odspiewano *Boże coś Polskę*.

Front kościoła udekorowany był olbrzymim obrazem, przedstawiającym ks. Popiełuszkę jako świętego Jerzego, zabijającego czerwonego smoka.

ARESZTOWALI SZWAJCARA

Wtorek, 23 kwietnia Nadeszła wiadomość, że władze PRL oskarżyły aresztowanego w Warszawie szwajcarskiego nauczyciela Cliffa Lertschnera o pomaganie w prowadzeniu nielegalnej działalności wybitnemu publicyście prądzeni podziemnej, Sławomirowi Bieleckiemu. Według oficjalnego oświadczenia, dochodzenie przeciwko obywatelowi szwajcarskiemu prowadzi prokurator wojskowy. Nie ujawniono dotychczas szczegółów dotyczących oskarżeń przeciw szwajcarskiemu nauczycielowi, zatrzymanemu przed 10 dniami.

Ciąg dalszy str. 4

Eksperti i działacze Solidarności opracowali w końcu lutego memoriał pod tytułem *W sprawie podwyżek cen i poziomu życia narodu*. Memoriał podpisał Lech Wałęsa. Przedstawiamy fragmenty.

Spoleczne koszty uzyskania przez władzę krótkotrwałych efektów drenazowych na rynku konsumpcyjnym, są niedopuszczalnie wysokie.

Cieżar życia w kryzysie ponosi ogół społeczeństwa. Większość rodzin doświadcza tak zwanej deprivacji potrzeb, czyli subiektywnego poczucia swego zubożenia, ujawniającego się w odniesieniu obecnego poziomu konsumpcji do poziomu konsumpcji utraconej.

Obniżenie się stopy życiowej społeczeństwa polskiego jako całości, obrazują średnie wskaźniki spożycia. W roku 1984, w porównaniu z poziomem z 1979, przyjętego za 100 procent, mamy następujące wielkości:

89 procent
85,5 procent
79,8 procent

spożycie ogółem na mieszkańca
spożycie żywności na mieszkańca
spożycie mięsa
płaca realna w gospodarce

W sektorze uspołecznionym najsilniej zaznaczyło się relatywne pogorszenie sytuacji pracowników spoza sfery produkcji materiałowej, oraz drastyczne pogorszenie sytuacji pracowników z wyższym wykształceniem. Ich płace realne spadły w roku 1984 do 55 procent poziomu z końca roku 1979.

Zarobki jak w 1946

Zmiany tych relacji płacowych są niekorzystne zarówno dla bieżącego funkcjonowania gospodarki, jak i dla postępu naukowo-technicznego. Według nieoficjalnych szacunków Komitetu Polska 2000 Polskiej Akademii Nauk, obecny poziom średniej płacy realnej osiągnął stan z roku 1946.

MORDERCY KS. POPIELUSZKI ZNOWU W SĄDZIE

W piątek 19 kwietnia rozpoczęła się w Sądzie Najwyższym w Warszawie rozprawa rewizyjna procesu zabójców ks. Jerzego Popiełuszki. Wszyscy skazani wniesli o rewizję wyroku sądu w Toruniu.

W pierwszym dniu rozprawy, przemawiali obrońcy skazanych.

Doszło do ostrej polemiki między adwokatami Piotrowskiego i obrońcą Pękali. W imieniu Piotrowskiego występuje obecnie trzech adwokatów. Poza Januszem Iłaszem, głównego oskarżonego z Torunia reprezentują adwokaci Jacek Kondracki i Mirosław Brych. Poza tym, sam Piotrowski przekazał sądowi własne, 48-stronicowe oświadczenie, w którym twierdzi, że sąd w Toruniu uniemożliwił mu prowadzenie odpowiedniej obrony, a także błędnie przypisał mu przywódczą rolę w uprowadzeniu i zamordowaniu księdza.

Podobna była linia obrony adwokatów Piotrowskiego. W swym przemówieniu mecenas Kondracki domagał się zmniejszenia wyroku, argumentując, że jego klient działał z polecenia swego przełożonego, płk. Pietruszki. Piotrowski był przekonany, że to co robi jest mniej szkodliwe, niż działalność ks. Popiełuszki, powiedział adwokat.

Obrona zmierzała do przerzucenia odpowiedzialności na Leszka Pękali. Piotrowski nigdy nie miał zamiaru zabicia księdza, gdyby chciał to zrobić, mógłby dużo wcześniej

Ciąg dalszy str. 6

Szerzej pojęte ubóstwo polskiego społeczeństwa ma jednak więcej wymiarów i powinno być analizowane na wielu płaszczyznach. Polega ono w pierwszym rzędzie na tym, że wyżywienie rodzin stanowi podstawowy i nie znajdujący satysfakcjonującego rozwiązania problem ekonomiczny. Już w roku 1982 nastąpiło znamienne przesunięcie w strukturze wydatków. Udział wydatków na żywność skoczył z 34 procent do 47 procent budżetu rodzinnego, czyniąc problem szczególnie dramatycznym w rodzinach emerytów, rencistów i rodzinach wielodzietnych, które przeznaczają na żywność ponad 60 procent dochodów.

Żywność spożywana w Polsce odznacza się niską jakością, małą wartością kaloryczną, przeciętny jadłospis jest mało urozmaicony. Do poziomu sprzed dziesięciu lat spadło spożycie mięsa, masła, serów, ryb i mąki. Wskutek daleko posuniętej degeneracji handlu, zdobywanie żywności pochłania mnóstwo czasu i zdrowia. Rosnące obciążenie budżetów domowych wydatkami na żywność ogranicza fundusze rozwoju rodziny.

Kultura, higiena, kształcenie, wypoczynek, rozrywka są pierwszymi potrzebami, które zostają skreślone z listy możliwości rozwoju kulturalnego rodzin. Ulegają więc w okresie kryzysu systematycznemu ograniczaniu, a w to miejsce, między innymi dzięki telewizji, rodzi się zuniifikowane ubóstwo pragnień i wartości.

Uboństwo przejawia się w postaci ogólnego pogorszenia jakości życia w różnych dziedzinach, nie mających często bezpośredniego związku z poziomem dochodów rodziny.

Katastrofa mieszkaniowa

Na plan pierwszy wysuwa się tu katastrofa mieszkaniowa. Brak mieszkań oraz nadmierne zagęszczenie, przesładowuje w Polsce ponad dziesięć milionów ludzi. Problem ten narasta.

Budownictwo mieszkaniowe w tysiącach mieszkań

rok 1979	278 tys
rok 1984	190 tys
Budownictwo mieszkaniowe w gospodarce uspołecznionej, w tysiącach mieszkań	rok 1979 - 193 tys,
1984 - 139 tys	

Ilość oczekujących na mieszkania członków i kandydatów spółdzielni, z pełnym wkładem: 1979 - 1506 tysięcy, 1984 - 1900 tys.

Relacja budowanych mieszkań do nowo zawartych małżeństw: 1979 - 97,1 procent, 1984 - 63,3 procent. Tragiczny wydzwitek ma fakt, że na około 300 tysięcy zawieranych rocznie małżeństw buduje się w Polsce sto kilkadziesiąt tysięcy mieszkań. Niezaspokojenie tej elementarnej potrzeby zagraża w sposób wielostronny rodzinie. Na tym podłożu łatwiej o stany nerwicowe, alkoholizm, rozwody, przerywanie ciąży.

Nic więc dziwnego, że sytuacja mieszkaniowa uważana jest za główną kłeskę społeczną Polski, poważniejszą nawet niż spadek ilościowy i jakościowy spożycia żywności. Zupełnie niedostateczny jest też zakres remontów mieszkań, zwłaszcza w świetle rosnących potrzeb renowacyjnych, wynikających ze złego wykonawstwa budowlanego, oraz wzmoczonego tempa niszczenia budynków i instalacji, w wyniku narastającego zaniedbania atmosfery i wody.

Sytuacja ekologiczna to kolejny wymiar ubóstwa. Stan środowiska naturalnego jest u nas znacznie gorszy, niż w daleko bardziej uprzemysłowionych krajach Europy zachodniej, a niedostateczne środki zaradcze wrozą kłeskę ekologiczną w nadchodzących latach.

Trudną sytuacją odnotowuje się w wyposażeniu gospodarstw wiejskich w wodę i urządzenia sanitarne. Brak bieżącej wody w 60 proc. mieszkań wiejskich obciąża dodat-

Dokonczenie str. 6

ECHO TYGODNIA

WYDAJĄ I REDAGUJĄ

JACEK ADOLF i GRAZYNA FARMUS

Dyrektor Biura Reklamy **KRZYSZTOF DROŹDŹ**

Współpracują

Zofia Bończa,

Magdalena i Marek Czyżycy,

Zbigniew Farmus,

Karolina Jankowska, Olimpia Orlewicz,

Ewa i Michał Rejkowscy,

Janusz Pietrus i inni.

ADRES ECHA TYGODNIA

Tylko dla korespondencji

393 SHAW St

M6J 2X4 TORONTO, Ontario

TELEFON 531-5523

UWAGA! dyżury przy telefonie poniedziałek, wtorek, piątek,
od 12 do 4 po południu

CENNIK OGŁOSZEN

1 kolumna x 1 cal - \$ 5	Stale ogłoszenia w kątku handlowym
2 kolumny x 1 cal - \$ 10	3 miesiące \$ 42
1 kolumna x 2 cale - \$ 10	Ogłoszenia o wolnych miejscach pracy
1/2 strony - \$ 175	I jej poszukiwaniu - bezpłatnie
1 strona - \$ 350	

Redakcja zastrzega sobie prawo do zmian i skrótów
w nadesłanych listach i manuskryptach

Prenumerata. półroczna \$ 25, roczna \$ 50

Czego żądać przed wyborami?

Nadchodzące wybory do parlamentu ontaryjskiego stwarzają dla nas dobrą okazję o upomnienie się o naszą własną, polską i emigrancką sprawę. Zupełnie niezależnie od tego, czy ktos z nas decyduje się głosować na kandydata Liberalów, Konserwatystów, czy Nowych Demokratów

Wszystkim kandydatom, wszystkim działaczom kampanii wyborczej, trzeba uświadomić, że władza PRL narusza nie tylko prawa ludzkie Polaków żyjących w kraju, ale także prawa ludzkie wielu kanadyjskich wyborców polskiego pochodzenia. Przeszkody na drodze łączenia rodzin, odmowy paszportów dla krewnych i przyjaciół, odmowy wiz dla odwiedzenia rodziny w Polsce, trwający od dziesięcioleci szantaz paszportowy w celu zastraszenia Polaków w Kanadzie, to nic innego, jak naruszenie praw określonej kategorii obywateli kanadyjskich - tych, co urodzili się nad Wisłą. Nasi przedstawiciele w Parlamencie muszą wiedzieć, czego od nich oczekuje w tej sprawie polska i cała wschodnioeuropejska społeczność wyborców

Druga sprawa to uchodźcy, dziesiątkami tysięcy rozsiani po obozach w Europie. Wszystko przemawia za tym, by wielu więcej spośród nich pozwalać na imigrację do Kanady. I to też trzeba kandydatom z naciskiem uświadomić

Jacek Adolf

● **24 rocznica inwazji w Zatoce Swin** 17 kwietnia Kuba obchodziła 24 rocznicę odparcia w Zatoce Swin inwazji uchodźców kubaskich popieranym przez CIA. Na Kubie 17 kwietnia obchodzą się także jako święto milicji gdyż oddziały wiejskiej milicji jako pierwsze walczyły z atakującymi uchodźcami w Playa Giron. W Miami gazeta hiszpańska "Diario Las American" oskarżyła w związku z rocznicą inwazji w Zatoce Swin rząd amerykański o niewypełnienie obietnic i niespełnienie obowiązków wobec atakującej "Brygady 2506" i wolnego świata, co przyniosło niepowodzenie inwazji. Eksperci wojskowi uważają, że wsparcie lotnictwa amerykańskiego dawało wielkie szanse zwycięstwa. Owcześniejszy prezydent USA J.F. Kennedy nie zgodził się na udział lotnictwa amerykańskiego w inwazji.

● **Prezydent Reagan złoży wieniec na cmentarzu żołnierzy hitlerowskich** Pomimo nacisków i protestów z wielu stron - zwłaszcza zaś ze strony organizacji żydowskich i żydowskich grup nacisku oraz organizacji weteranów - prezydent Reagan nie zrezygnował ze złożenia wienca na cmentarzu żołnierzy hitlerowskich w Bitburg w Zachodnich Niemczech w dniu 5 maja. Prezydentowi Reaganowi towarzyszyć będzie kanclerz RFN Helmut Kohl, który oświadczył, że złożenie wienca będzie oznaczać "pojednanie po stronie grobów". Kohl dodał także, że "40 lat wydaty się być odpowiednim momentem dla uczynienia tego kroku przez prezydenta Reagana i przede mną". Reagan broniąc swej decyzji powiedział, że żołnierze walczący za Hitlera byli w tej samej mierze "ofiarami nazizmu" jak ludzie pomordowani w obozach koncentracyjnych. W liście do prezydenta Reagana Elie Wiesel podkreślił w imieniu Amerykańskiej Rady Pamięci Holocaustu że "zrownoważenie śmierci nazistowskich żołnierzy walczących za Hitlera z ofiarami zamordowanymi przez Hitlera w obozach koncentracyjnych" jest niedopuszczalne. Krytycy decyzji Reagana podkreślają, że na cmentarzu w Bitburg pomiędzy 1962 grobami żołnierzy z jednostek regularnych znajduje się około 30 grobów esesmanów z oślawionego Waffen-SS. Źródła dobrze poinformowane doniosły, że w roz-

mowie telefonicznej kanclerz Kohl nalegał na Reagana by nie zmienił on swej decyzji. Rzecznik rządu zachodniemieckiego P. Boenisch oznajmił, że ze strony Niemiec Zachodnich nie było i nie będzie żadnego nacisku i Biały Dom postąpi zgodnie ze swym interesem. Podczas wizyty w Niemczech Zachodnich prezydent Reagan złoży także wieniec w obozie koncentracyjnym Bergen-Belsen. Wcześniej Reagan nie przyjął propozycji Kohla by odwiedzić obok Bitburga także oboz koncentracyjny w Dachau.

● **USA zwiększyły pomoc ekonomiczną dla partyzantów kambodzanskich** Son Sann przywódca partyzantów z Ludowo-Narodowego Frontu Wyzwolenia (Czerwoni Khmerowie) zwalczającego okupację wietnamską Kambodzy powiedział w Waszyngtonie po spotkaniu z amerykańskim Sekretarzem Stanu G. Shultzem, że USA zwiększyły pomoc ekonomiczną dla partyzantów i obiecały pomoc militarną w odpowiednim momencie.

● **izrael oświadczył, że wycofa wszystkich swych żołnierzy z Libanu do 1 czerwca br.** Rząd izraelski zatwierdził jednocześnie utworzenie w południowym Libanie "pasu bezpieczeństwa" patrolowanego przez popierane przez Izrael ugrupowania libańskie.

● **Drastyczna podwyżka cen w Nikaragui** W Nikaragui zadłużony po uszy rząd komunistyczny stojący ponadto w obliczu ciężkiego kryzysu gospodarczego podniósł ceny wielu artykułów pierwszej potrzeby w tym połączenia telefonicznego z zagranicą o ponad 4200%, benzyny o 150% i elektryczności o 100%.

● **Prezydent Reagan powiedział, że Papież Jan Paweł II popiera działalność USA w Ameryce Środkowej** Prezydent Reagan powiedział na spotkaniu z religijnymi przywódcami USA, że otrzymał "ustne posłanie" od Ojca Świętego Jana Pawła II "nawołujące nas do kontynuowania naszych wysiłków w Ameryce Środkowej". Prezydent dodał także, że Papież "jak najbardziej popiera całą naszą działalność w Ameryce Środkowej". Prezydent Reagan nie odpowie-

dział na pytanie czy poparcie papieskie rozciąga się także na pomoc militarną dla partyzantów nikaraguaskich, ale podkreślił jeszcze raz frazę "całą naszą działalność". Rzecznik Białego Domu powiedział później, że prezydent Reagan nie chciał zasugerować, że otrzymał papieskie błogosławieństwo dla udzielenia partyzantom nikaraguaskim pomocy wartości 14 milionów dolarów.

● **W Libanie podał się do dymisji na znak protestu przeciwko wybuchowi nowej fali wojny domowej premier Raszid Karami wraz z rządem**

● **Kanclerz Kohl wziął udział w uroczystościach 40 rocznicy wyzwolenia 15 kwietnia 1945 roku przez aliantów obozu koncentracyjnego Bergen-Belsen**, podkreślając, że Niemcy nigdy nie powinni zapomnieć zbrodni hitlerowskich oraz systematycznej nieludzkości faszystowskiej dyktatury. Kanclerz Kohl powiedział także, że Niemcy muszą zaakceptować "wstyd" i "historyczną odpowiedzialność" za faszizm i zbrodnię ludobójstwa. W uroczystościach 40 rocznicy wyzwolenia Bergen - Belsen wzięło udział 5000 osób z całego świata, w tym wiele byłych więźniów obozów koncentracyjnych.

● **W Brazylii zmarł 75-letni Tancredo Neves mający być po zaprzysiężeniu pierwszym cywilnym prezydentem tego kraju od roku 1964** Stan zdrowia Nevesa pogorszył się gwałtownie w połowie marca na kilka godzin przed zaprzysiężeniem. Nowym prezydentem Brazylii został ogłoszony na nadzwyczajnej sesji Kongresu 54-letni Jose Sarney, pełniący obowiązki prezydenta od 15 marca br.

● **Proces prezydentów i generałów rozpoczął się w Argentynie** W Argentynie rozpoczął się proces trzech prezydentów i sześciu generałów stojących na czele wojskowych junt w okresie 1976-82. Oskarżonymi o kierowanie planową akcją gwałcenia i ograniczenia praw człowieka i obywatela prowadzącą do zniknięcia - a prawdopodobnie śmierci - więcej niż 9000 ludzi są byli prezydenci generałowie Roberto Viola, Jorge Videla i Leopoldo

Kilka refleksji w 10 rocznicę zakończenia wojny wietnamskiej

30 kwietnia 1975 roku wojska komunistycznego Wietnamu wraz z oddziałami partyzanckimi Narodowego Frontu Wyzwolenia Wietnamu Południowego (oddziały agenturalne bloku komunistycznego) zdobyły Sajgon. Wojna wietnamska dobiegła końca. W 10 rocznicę jej zakończenia warto przyrzec się głównym lekcjom wojny wietnamskiej.

Rozpocznijmy od telegraficznego przypomnienia przebiegu tej wojny. Rok 1964 zapisał się olbrzymim wzrostem pomocy militarnej i finansowej udzielonej przez USA walczącej z komunistycz-

17 tysięcy. W lutym 1965 roku prezydent L. Johnson rozkazał bombardować Wietnam Południowy. 7 marca tego samego roku w Da Nang wylądowało pierwszych 3500 żołnierzy z amerykańskiej piechoty morskiej. Zapoczątkowało to fazę amerykańskiej wojny wietnamskiej. W czerwcu 1965 roku było już w Wietnamie Południowym 75 tysięcy żołnierzy amerykańskich, a na początku 1968 roku ponad 510 tysięcy. Obok nich walczyło 600 tysięcy żołnierzy południowowietnamskich oraz lokalne jednostki samoobrony liczące kilkaset tysięcy osób, ponadto 50 tysięcy żołnierzy z Korei Południowej oraz małe oddziały z Tajlandii, Nowej Zelandii i Australii. W lutym 1968 roku partyzanci komunisty

kując ponad 100 miast i baz wojskowych. W Waszyngtonie pojawia się przekonanie, że wojna jest nie do wygrania. Wzrasta fala protestów antywojennych w środowiskach masowego przekazu wśród studentów, intelektualistów i inteligencji w pewnych kołach rządowych. Narod amerykański jest zdecydowanie podzielony. Prezydent L. Johnson odwołuje się do dowódcy wojsk amerykańskich w Wietnamie generała Westmorelandowi dodatkowego 206-tysięcznego kontyngentu żołnierzy. 13 maja 1968 rozpoczynają się w Paryżu rozmowy pokojowe USA - Wietnam Południowy. W listopadzie 1968 roku prezydent Johnson wstrzymuje bombardowanie Wietnamu Południowego, a parwskie rozmowy

namu Południowego. Do kwietnia 70 roku prezydent Nixon wycofuje 115 tysięcy żołnierzy amerykańskich. Na początku roku 1972 w wojnie wietnamskiej bierze udział mniej niż 70 tysięcy żołnierzy amerykańskich. 14 grudnia 1972 roku prezydent Nixon wydaje rozkaz bombardowania obiektów militarnych w obszarze Hanoi. Hajfong. Naloty bombowców amerykańskich B-52 są nie zwykle skuteczne i zmuszają Hanoi do wznowienia rozmów pokojowych w Paryżu i zgodzenia się na amerykańskie warunki pokojowe. Nie tylko wymiana jenców wojennych i całkowite wycofanie się wojsk amerykańskich (z czym Hanoi zgadzało się od razu) ale i wolny Wietnam Południowy pod amerykańską opieką. Układ rozejmowy

W chwili wycofania się wojsk amerykańskich Wietnam Południowy kontrolował około 80% swego terytorium i 87% swej ludności. Wietnam Południowy stracił w samym roku 1972 190 tysięcy żołnierzy. Wydawało się, że wojna wietnamska jest wygrana. Jednakże Hanoi od momentu wycofania się wojsk amerykańskich rzuciło do walki wszystkie swe rezerwy zachowując się tak jak by nie było żadnego układu rozejmowego. W maju 1973 roku na terenach Wietnamu Południowego było już 35 tysięcy żołnierzy południowowietnamskich i 30 tysięcy ton broni. Liczyły te stale wzrastające Prezydent Nixon podjął wysiłek za pobjęcia łapaniu przez Hanoi traktatu rozejmowego, ale został on storpedowany przez Kongres, który ustanowił

Galtieri, byli dowódcy marynarki wojennej admirałowie Emilio Massera, Armando Dambruschini i Jorge Anaya, byli dowódcy sił powietrznych generałowie Orlando Agosti, Omar Graffigna i Basilio Dozo. Oskarżeni przebywają w areszcie. Na procesie ma zeznawać ponad 2000 świadków. Oskarżonym grozi kara od 8 lat więzienia do dożywocia. W przedzien procesu prezydent Argentyny R Alfonsin oznajmił, że pewni przeciwnicy jego rządów sugerują wyższym wojskowym dokonanie wojskowego zamachu stanu.

● **Wahadłowiec amerykański "Discovery" wylądował pomysłnie na Florydzie po zakończeniu 7-dniowej misji w Kosmosie.** Podczas lądowania nastąpiło rozzerwanie jednej z 6 opon. Wahadłowiec wylądował także z uszkodzonym lewym skrzydłem i co najmniej dwiema wypalonymi płytami zarodopornymi 7-dniowa misja "Discovery" została uznana za udaną pomimo tego, że astronautom nie udało się włączyć energii w satelicie komunikacyjnym "Syncom" wyszłanym na orbitę z pokładu "Discovery". W pełni udało się natomiast umieszczenie na orbicie kanadyjskiego satelity komunikacyjnego Anik C1. Załoga "Discovery" składała się z 7 osób. Po raz pierwszy członkiem załogi była niezamężna kobieta - Margaret Rhea Seddon oraz amerykański senator 52-letni Jake Garn występujący nie tylko w roli członka załogi, ale także "obserwatora z ramienia Kongresu". "Discovery" krążył na orbicie o wysokości od 295 do 460 km ponad Ziemią.

● **Wielka Brytania wydała dwóch szpiegów sowieckich,** 44-letniego kapitana O Losa asystenta attache morskiego ambasady sowieckiej w Londynie oraz 37-letniego W Grigorowa - pracownika biura Aeroflotu w W Brytanii.

● **Samozwanczy król Albanii Leka I oświadczył w Nowym Jorku, że opracowuje militarny plan wyzwolenia Albanii spod komunistycznej okupacji.** Leka I dodał, że ma poparcie albańskiej służby bezpieczeństwa.

● **W Amsterdamie rozwieszono kilkadziesiąt plakatów oferujących nagrodę 6000 dolarów każdemu kto "zlikwiduje" Papieża Jana Pawła II** podczas jego wizyty w Holandii zaplanowanej na maj. Na plakatach znajdowały się nazwy trzech holenderskich komunistycznych ugrupowań terrorystycznych. Policja aresztowała 4 Holendrów i oskarżyła ich o rozwieszanie plakatów.

● **Nowy przywódca Sudanu Abdul Suwar-al-Dahab oznajmił, że postawi przed sądem za naduzycia władzy i niedbalstwo wszystkich czołowych funkcjonariuszy rządu Numeirnego włączając w to również obalonego prezydenta Numeiri** przebywającego w Egipcie.

● **USA zgodziły się na ekstradycję do Izraela emeryta Johna Demjanjuka** odpowiedzialnego rzekomo za śmierć tysięcy Żydów w hitlerowskim obozie koncentracyjnym. Była to pierwsza ekstradycja tego typu od podpisania odpowiedniego układu izraelsko-amerykańskiego w 1963 roku.

UNIKAJĄ PŁACENIA

✓ W 1983 roku wzrosła gwałtownie liczba wysoko zarabiających osób, które unikają płacenia podatków.

Przykładowo, 1120 osób, które zarabiała powyżej 100 000 dolarów nie zapłaciły w ogóle podatku dochodowego i liczba ich była o 33 procent wyższa niż w 1982 roku. Dane ujawnił minister odpowiedzialny za sprawy podatkowe w rządzie federalnym Perrin Beatty.

W 1983 roku nie płaciło też wcale podatków 6662 osób, które zarabiała od 50 do blisko 100 tysięcy dolarów rocznie. Zbliżona też była liczba zarabiających między 40 tysiącami a blisko 50 tysiącami dolarów, którzy też nie zapłacili. We wszystkich wymienionych kategoriach zarobkowych w ciągu roku wzrosły liczby niepłacących podatki.

W ubiegłym roku podczas swej kampanii wyborczej obecny premier Brian Mulroney obiecywał, że będzie zabiegał o wprowadzenie podstawowej minimalnej sumy podatkowej. Opodatkowanie bogatych napotyka jednak na poważne opory. Propozycja taka może nawet nie znaleźć się w majowym budżecie rządu, który przygotowuje Michael Wilson - minister finansów. Jeden z Torysów Don Blenkarn poseł z Missisauga wyraził przekonanie, że Wilson nie zdecydował się na opodatkowanie bogaczy. Może natomiast znieść szereg ulg podatkowych uznawanych przez prywatne przedsiębiorstwa.

POMOC Z SENSEM

✓ Firma Geotech z Markham Ont produkująca m.in. sprzęt elektromagnetyczny do poszukiwania podziemnych źródeł wody twierdzi, że kosztem 3 milionów dolarów można przy użyciu jej urządzeń wykrywać źródła wody w cierpiącej od suszy Etiopii. W ciągu roku sprzęt operujący z helikoptera i obsługiwany przez 6-osobową grupę specjalistów może zbadać za tę cenę cały kraj. Tradycyjna metoda wiercen jest zbyt czasochłonna by przynieść ratunek umierającym z głodu ludziom.

Całe urządzenie, elektromagnetyczna "rozdzka" kosztuje pół miliona. Zawieszona pod helikopterem 30 metrów nad ziemią emituje w jej kierunku fale elektromagnetyczne, w wypadku odkrycia podziemnej żyły wodnej sygnał informacyjny przesyłany jest do komputera na pokładzie samolotu.

Urządzenia firmy z Markham używane były między innymi do określenia grubości lodu terenów arktycznych. Sprzęt używany był już też z sukcesem na terenach objętych suszą, użycie aparatury tak niskim kosztem pozwoliłoby na przerwanie kryzysu i rozwój kraju, w którym susza niszczy pola uprawne i niesie śmierć zwierzętom i ludziom. Niestety, Etiopia musi sama o tę pomoc poprosić. Ani Kanada ani USA nie jest w stanie narzucić oferty takiej pomocy. Czy Etiopia jednak, kraj rządzony przez komunistów, chce przerwać pasmo tragedii. Chyba nie, skoro dotąd tego nie zrobiła.

KANADA

WOKOŁ PCB

✓ Niebezpieczna trucizna PCB, która kilkanaście dni temu wydostała się z transformatora i wyciekła na 70 kilometrowym odcinku autostrady pomiędzy Vermilion Bay a Kenora jest wciąż przedmiotem dyskusji. Substancja znajdowała się w transformatorze, przewożonym ze stacji wysokiego napięcia do instytucji badawczej, nawiasem mówiąc zajmującej się badaniem wpływu przemysłu na środowisko naturalne. U niektórych osób, które zetknęły się bezpośrednio z trucizną wystąpiła wysypka. Stopień zatrucia jest wykrywalny za pomocą badań krwi. Objawy chorobowe przypominają w złagodzonej formie chorobę popromienną.

Transformator był starego typu. Współcześnie te urządzenia nie są już napełniane szkodliwym dla zdrowia ludzkiego PCB.

Frank Miller, obecny premier Ontario oświadczył, że nie zamierza zastrzyć przepisów przewidzianych dla PCB. "Prawo niekoniecznie rozwiązuje problem". "Nie istnieje całkowicie bezpieczny system" - powiedział.

Miller podkreśla, że nawet jeśli wprowadzi nowe prawo nie ma gwarancji że ludzie go nie złamią. Konkurent Millera Bob Rae z NDP domaga się jednak zmiany przepisów.

DO SKLEPU?

✓ Kampania wyborcza w Ontario wkroczyła w regiony rozkoszy podniebienia. David Peterson - liberal, obiecuje, że jeśli zostanie premierem - wino i piwo będzie można kupować w zwykłych sklepach spożywczych. Bob Rae przywódca NDP w Ontario uważa wyraźnie, że utrudniony dostęp do wódki nie jest sprawą najważniejszą. Frank Miller, konserwatysta twierdzi, że Ontario nie dojrzało jeszcze do wprowadzenia alkoholu do zwykłych sklepów. W niektórych regionach Ontario, gdzie nie ma sklepów specjalistycznych mogą być podjęte takie próby. Jeśli mieszkańcy nie będą z tego zadowoleni i nastąpi wzrost pijanstwa eksperyment zakończy się powrotem do obecnego systemu.

CO NAM Z TEGO PRZYJDZIE?

✓ Kanada sprzedaje prawdopodobnie swą państwową korporację Teleglobe Canada kompaniom z firmą Bell na czele. Oferta wygasa w czerwcu, wartość firmy wynosi w przybliżeniu 400 milionów dolarów.

Ponieważ utworzenie Teleglobe w 1950 roku zatwierdził parlament, instytucja ta też musi zatwierdzić jej rozwiązanie.

Sytuacja kompanii mogła się pogorszyć, jeżeli CNCP Telecommunications uzyska zgodę na konkurowanie z kanadyjskimi

firmami w dziedzinie obsługi rozmów długodystansowych. Decyzja w tej sprawie ma zapasć w tym roku, po opublikowaniu raportu federalnej komisji telekomunikacyjnej Teleglobe może wówczas okazać się przedsięwzięciem deficytowym.

Deregulacja systemu telekomunikacyjnego w USA przyniosła abonantom korzystne ceny na rozmowy długodystansowe, ale wysokie ceny stałych abonamentów. Dla nas Polaków, zmiana właściciela Teleglobe i wejście na kanadyjski rynek amerykańskiego konkurenta może oznaczać upragnioną obniżkę cen rozmów z Polską.

Piszemy o tym w związku z listem kilkunastu osób z Hamiltonu, którzy chcieliby obniżki cen tych rozmów w ramach firmy Bell.

Oczywiście sprawa może być aktualna dopiero po przejściu kanadyjskiej telekomunikacji na inny system. Przeciwnicy tych zmian twierdzą, że nowe ceny abonamentów uczynią telefon artykułem luksusowym.

KARALUCHY PROBLEMEM POLITYCZNYM

✓ Karaluchy zamieszkują 90 procent spośród 1500 "apartamentowych" budynków w Toronto. Oto ponurą wiadomość z raportu inspektora zdrowia opublikowanego w ub. tygodniu. Dotychczasowe chemiczne środki są nieskuteczne, kolejne pokolenia owadów wytwarzają mutacje odporne na chemikalia. Środki te mogą niesć zagrożenie dla zdrowia. Lekarze departamentu twierdzą, że prócz niebezpieczeństwa przenoszenia chorób obecność karaluchów w mieszkaniu niesie silny emocjonalny stres. Upewniamy nas o tym telefonując do redakcji adresowane przez nowych imigrantów, dla których obecność owadów w ich domu jest formą społecznej degradacji.

Radna miejska Joanne Campbell podjęła się zadania wywarcia nacisku poprzez radę miejską na rząd w Ottawie by zwiększył środki na badania i walkę z karaluchami. Obecnie badane są hormonalne środki powodujące bezpłodność owadów.

Dopóki środek nie zostanie sprawdzony inspektorat doradza uszczelnienie wszystkich dziur i szczelin, zwłaszcza w okolicach rur kanalizacyjnych i wodnych oraz posypywanie okolic gniazd niewielką ilością kwasu borowego.

CIEKAWOSTKA

● **Clint Eastwood wzorem dla amerykańskiej młodzieży.** Młodzi Amerykanie w wieku 18 - 24 lat w odpowiedzi na pytanie ogólnonarodowego sondażu "Jaka postać publiczna na całym świecie jest dla Ciebie osobistą inspiracją i chcesz w jakiś sposób być do niej podobny?" wybrała w 30% aktora amerykańskiego Clint Eastwooda. Dalsza kolejność 2 aktor komediowy Eddie

POSKARŻĄ SIĘ W ONZ

✓ Indianie z Alberta i Brytyjskiej Kolumbii noszą się z zamiarem udania się do Genewy aby złożyć zeznanie przed komisją praw człowieka i poskarżyć się na traktowanie przez Kanadę jej rdzennych mieszkańców.

Reprezentanci szczepów Naalk, Cree i Blackfoot spotykają się w maju by ustalić listę swoich skarg.

REMONT

✓ Zapłacimy Johnowi Turnerowi jego rachunek za renowację domu. Kosztorys dalszych napraw oficjalnej rezydencji lidera opozycji opiewa na dalsze \$ 191 960 zamykając całość kosztów sumą blisko 400 000. Całe wydarzenie poprzedziła nieprzyjemna wymiana listów, sensacje mieszkaniowego sporu między premierostwem i Turnerami w sprawie remontu i jego kosztów.

ARESztOWANIE SĄSIADA

✓ Policja aresztowała młodego mężczyznę z sąsiedztwa zamordowanej w październiku 1984 roku dziewczynki Christine Jessop.

25-letni Paul Morin jest jednym z pięciu podejrzanych, znajdujących się od kilku miesięcy pod obserwacją policji. Ciało dziewczynki znaleziono w sąsiedztwie rodzinnego Queensville w trzy miesiące po rozpoczęciu poszukiwań. Policja była przekonana, że morderstwa mógł dokonać ktos z najbliższego sąsiedztwa. Aresztowany mieszka w sąsiednim mieszkaniu.

SPROSTOWANIA

✓ Postraszylismy czytelników a niesłusznie. Niektórzy ufając nam ponalepiali już znaczki za 36 centów zgodnie z tym co napisaliśmy o podwyżce cen. Podwyżka pocztowa planowana jest na czerwiec i być może nawet nie dojdzie do skutku. Przepraszamy.

Tym samym słowem powinniśmy zacząć inną sprawę. Błąd drukarski a nie zachłanność nasza spowodowała, że numer 131 Echo Tygodnia paradował ze starą świąteczną ceną \$1 50. Echo nie uznaje ukrytych podwyżek i zawsze "konsultuje ze społeczeństwem".

Za karę za tę niedbałość poniosło straty. Obiecujemy poprawę.

Murphy - 24%, 3 prezydent Ronald Reagan - 15%, 4 aktorka Jane Fonda - 14,3%, 5 i 6 aktorka Sally Field i reżyser filmowy Steven Spielberg - po 13,7%, 7 Papież Jan Paweł II - 12%, 8 Matka Teresa - 10%, 9 i 10 piosenkarze Michael Jackson i Tina Turner po 9,5%. Clint Eastwood był wymieniony przez 40% młodzieży płci męskiej i 18% żeńskiej.

Ciąg dalszy ze str 1

ARESztOWALI SZWAJCARA

Władze PRL dotychczas nie potwierdziły oficjalnie faktu aresztowania Bieleckiego, jednak według nieoficjalnych informacji, został on zatrzymany tego samego dnia, co Lertschner Bielecki, architekt z zawodu, był założycielem masowego wydawnictwa podziemnego CDN, w którym pisał pod pseudonimem **Maciej Poleski**

ARESztOWALI ARTYSTÓW

Sobota, 20 kwietnia Nadeszła z kraju wiadomość, że w piątek poprzedniego dnia aresztowano pięciu członków zespołu Teatru Osmego Dnia

Wśród aresztowanych znajduje się kierownik teatru, dwóch muzyków i dwóch aktorów. Aresztowanie nastąpiło w chwili, gdy wchodzili oni do kościoła Franciszkanów gdzie miało się odbyć przedstawienie pod tytułem *Wzlot*, według Osipa Mandelstama

Pozostali pięciu członkom zespołu udało się przedostać do kościoła i przedstawienie odbyło się zgodnie z planem. Obejrzało je kilkaset osób

Centony w Polsce i znany z występów na Zachodzie, Teatr Osmego Dnia został przez władze oficjalnie rozwiązany w sierpniu 1984. Odebrano mu dotację i siedzibę. Spotkało się to z licznymi protestami w kraju i za granicą

Mimo szykan, zespół nie zaprzestał działalności i występuje co pewien czas w kościołach w różnych miastach

Mozna sądzić, że akcja Służby Bezpieczeństwa wymierzona była nie tylko w członków Teatru Osmego Dnia. Niedawno minister kultury Nawrocki zapowiedział, że władze podejmą odpowiednie kroki przeciw wszelkim imprezom kulturalnym, przeprowadzanym w kościołach, które, jak to określił, wykraczają poza ramy liturgiczne

Przejawem nowej kampanii propagandowej przeciw działalności kulturalnej Kościoła są dwa artykuły, zamieszczone w *Trybunie Ludu* w sobotę 20 kwietnia. Jeden z nich autorstwa Michała Misiornego atakuje przedstawienie sztuki pasyjnej Ernesta Brylla, reżyserowanej przez Andrzeja Wajdę, w jednym z warszawskich kościołów

LIS, MICHIK FRASYNIUK ZAGROŻENI PROCESEM

Obawy, wypowiedziane po ogłoszeniu ubiegłorocznej amnestii sprawdzają się. Więzienia znow się zapelniają działaczami niezależnego związku zawodowego i opozycji

Jak podały oficjalne środki przekazu PRL, prokuratura gdanska skierowała do Sądu Wojewódzkiego w Gdansk akt oskarżenia przeciwko Bogdanowi Lisowi, Władysławowi Frasygniukowi i Adamowi Michnikowi, od ponad dwu miesięcy przetrzymywanych w areszcie

Oznacza to, że już wkrótce może się zacząć ich proces. Niektóre zachodnie agencje prasowe powołując się na informacje uzyskane od obrońców oskarżonych piszą, że proces może się zacząć już z początkiem maja. Przypuszcza się, że władzom zależy na szybkim przeprowadzeniu procesu

Trzej działacze zostali oskarżeni o pełnienie kierowniczych funkcji w nielegalnym związku, czyli w Tymczasowej Komisji Koordynacyjnej Solidarności, oraz o branie udziału w jej działalności. Grozi za to kara do pięciu lat więzienia. Poza tym, zarzuca się im działania mające na celu inspirację do zakłócenia porządku publicznego

Uzupełniony po zawieszeniu stanu wojennego kodeks karny przewiduje za to karę do trzech lat więzienia. Pod koniec ubiegłego tygodnia, nie wiadomo było jeszcze jakie zastosowano paragrafy

Lis, Frasygniuk i Michnik zostali aresztowani 13 lutego, podczas prywatnego spotkania w Gdansk. Obecny był też Waleśa Zarzuty, ze pełnił on funkcje kierownicze w TKK jest fałszywy Skład kierownictwa Komisji jest powszechnie znany i podawany do wiadomości publicznej

Ostatnio rzecznik rządu PRL zapewniał, że udział w prywatnych spotkaniach nie może być karalny

O co więc teraz władzom chodzi? Znow o zastraszenie opozycji i całego społeczeństwa, o pokazanie, że nie będzie pobłażania dla niezależnej działalności. Będzie natomiast dalsza normalizacja

PROTEST

Oto fragmenty listu otwartego przewodniczącego szczecińskiej Solidarności Mariana Jurczyka. Tekst zaczerpnięto z 43 numeru ukazującego się w Gdansk niezależnego pisma *Gryps* z marca br

„Aresztuje się i zastrasza patriotów, którzy byli i moralnie pozostaną nadal przedstawicielami wielomilionowej zbiorowości, zrzeszonej w NSZZ Solidarnosc, jakkolwiek ich związek przemocą zdelegalizowano. Ich duch i uczucia występują z jeszcze większą mocą, bowiem działają oni z poczuciem słuszności robotniczej sprawy”

Szanowny panie premierze! Jak na pewno panu wiadomo byłem pierwszym obywatelem tego kraju, który podpisał porozumienie szczecińskie w 1980 roku, w imieniu ludzi pracy. W tym porozumieniu były zawarte słowa, że już nigdy nie będą represjonowani działacze Narod, który doznaje upokorzeń, ma prawo do protestu, ma prawo do domagania się swoich praw, ma prawo do bycia sobą”

„A przede wszystkim mają prawo i obowiązek te osoby, które zostały wybrane w sposób demokratyczny. Stwierdzam to z całą powagą i odpowiedzialnością”

„Zwracam się o spowodowanie, by została wydana decyzja niezwłocznego zwolnienia z aresztu tymczasowego kolegów Władysława Frasygniuka, Bogdana Lisa i Adama Michnika i zaprzestanie prowadzenia przeciwko nim dochodzeń. Ponieważ prawo spotkania się i zrzeszania jest zagwarantowane konstytucją i ustawą związkową”

„Pragnę również zwrócić się do prokuratora generalnego PRL, by w trybie rewizji nadzwyczajnej zwrócił się do Sądu Najwyższego o uchylene dodatkowego wyroku, jaki otrzymał ostatnio Andrzej Gwiazda, za rzekome naruszenie porządku publicznego podczas swojego pobytu na Śląsku, w listopadzie 1984 roku. Takie oskarżenia nie dodają chwały władzom PRL i nie mogą być rozumiane jako dowód siły”

„Akty przemocy i naruszania praw obywatelskich w Polsce w okresie ostatnich trzech lat, w żadnym stopniu nie będą się przyczyniać do porozumienia narodowego, które, jak rząd zapewniał, było bliskie osiągnięcia”

BRONIĄ PRAW POLAKÓW

Komitet Wykonawczy Konfederacji Europejskich Związków Zawodowych potępił w uchwale przyjętej 19 kwietnia wznowione ataki władz PRL na działaczy Solidarności

Adama Michnika i Władysława Frasygniuka. Może tylko utrudnić proces pojednania narodowego w Polsce i wzmocnić wrogość klasy robotniczej wobec władz

Konfederacja wezwała sprzymierzone organizacje robotnicze do wystąpienia do swych władz państwowych o użycie wszelkich wpływów w celu położenia kresu łamaniu praw związkowych w Polsce. Konfederacja Europejskich Związków Zawodowych zrzesza 34 organizacje robotnicze w 19 krajach Europy Zachodniej i reprezentuje ponad 40 milionów związkowców

Dwaj francuscy działacze praw człowieka wezwali 19 kwietnia rządy państw zachodnich do odrzucenia wniosku władz PRL o pomoc, dopóki rząd w Warszawie nie podejmie kroków na rzecz liberalizacji

Paul Thibault, redaktor naczelny czasopisma *Esprit* i Pierre Attlin, uczonec, stwierdzili w wywiadzie dla dziennika *Le Monde* że zapowiedziany proces Michnika, Lisa i Frasygniuka, dowodzi wznowienia represji w Polsce

SOLIDARNOŚĆ Z SOLIDARNOŚCIĄ WE WŁOSZECH

Druga co do wielkości centrala włoskich związków zawodowych, licząca trzy miliony członków, o orientacji chrześcijańskiej, w tezach na zjazd porusza m.in. sprawę Solidarności

W tezach na lipcowy zjazd znajduje się rozdział zatytułowany *Poparcie dla Solidarności*. Jest to projekt uchwały zjazdu. Czytamy tam

„minęły trzy lata od zamachu wojskowego, mimo przesładowań oraz przykładów prawdziwego terroryzmu, w którym udział biorą członkowie aparatu bezpieczeństwa, a który podsycają naciski wywierane przez Układ Warszawski, Solidarnosc nadal reprezentuje autentyczne demokratyczne i odnowicielskie siły polskiego społeczeństwa”

Podkreśla się, że opór społeczeństwa polskiego wobec tak zwanej normalizacji, wolny jest od przemocy. Ideaty Solidarności nie tylko nie umarły, ale wydają owoce. Zadzają one również kłam dogmatowi, że wyłączni przedstawiciele klasy robotniczej w PRL to partia

Projekt uchwały konczy apel do wszystkich członków włoskiego ruchu zawodowego o aktywność i umocnienie więzi, współpracy i poparcia ze wszystkimi strukturami działającymi w Polsce, a także o współdziałanie z Komitetem Solidarności z Solidarnością we Włoszech i z Biurem Koordynacyjnym NSZZ w Brukseli

UWOLNIĆ POLITYCZNYCH

Dotarł na Zachód apel o uwolnienie więźniów politycznych, wydany w połowie marca, przez grupę byłych internowanych. Oto fragmenty

„Miesiąc temu apelowaliśmy o uwolnienie Władysława Frasygniuka, Bogdana Lisa i Adama Michnika. Oni i ponad stu innych są nadal więzieni za działalność związkową za organizację społeczeństwa do obrony przed nędzą, za wyrażanie niezależnych poglądów”

„Aresztowanie i przetrzymywanie tych ludzi jest aktem przemocy i pogwałceniem podstawowych praw człowieka. Naszym zdaniem, doświadczenia wielu lat wykazały, że nasz kraj został doprowadzony do upadku gospodarczego. Pieniądze uzyskiwane z częstych podwyżek cen, nie przyznają się do ratowania gospodarki”

„Warsztaty pracy rozpadają się, ale trwa inwestowanie w aparat przemocy”

„Świat musi zrozumieć, że widomymi instrumentami polskiej reformy gospodarczej jest tłumienie inicjatyw samorządności, represje i aresztowania. Więźniowie polityczni w Polsce, nędza narodu polskiego są zagrożeniem pokoju światowego”

„Milczenie, obojętność, brak protestu w tej sprawie grozi tym, że więzienie ludzi za przekonania stanie się faktem zwyczajnym. Zgadzać się z taką rzeczywistością, stajemy się współwinni. Dlatego protestujemy i wzywamy wszystkich do wywierania różnych form nacisku na władze”

*Kościół Seminaryjny w Warszawie
Rada Parafialna Śródownska byłych internowanych
i więźniów politycznych*

1 MAJA BĘDĄ MANIFESTOWAĆ

Do rąk dziennikarzy zachodnich w Warszawie dotarł komunikat Solidarności Regionu Mazowsze, wzywający ludzi pracy, członków Związku, do zgromadzenia się w dniu 1 maja, przy grobie zamordowanego przez SB ks. Jerzego Popiełuszki

Manifestacja ma być wyrazem wierności dla ideałów, za które kapłan oddał życie, stwierdza komunikat

Przewodniczący Solidarności Lech Wałęsa zapewnił, że Związek będzie nieustępliwie prowadził walkę o prawa człowieka. W liście, skierowanym do obradującej w Meksyku Międzypartyjnej Organizacji Robotników Wałęsa, nawiązując do sytuacji w Polsce, stwierdził, że Solidarności nie można złamać przemocą. Podkreślił, że podstawowym prawem robotników jest swoboda zrzeszania się

Stwierdził, że świat podzielony jest na totalitarny Wschód i demokratyczny Zachód. U progu XXI wieku, należy walczyć o zniesienie tego podziału, uwolnienie się od podległości, wojen i głodu

UKŁAD WARSZAWSKI ZOSTANIE PRZEDŁUŻONY

Sześć partii i państwa NRD Honecker oznajmił, że spotkanie na szczycie państw członkowskich Układu Warszawskiego odbędzie się 26 kwietnia w Warszawie

W wywiadzie dla agencji prasowej *Ansa* oświadczył, że *Układ Warszawski zostanie odnowiony na dalszych 20 lat z możliwością przedłużenia jeszcze o 10 lat*

Tego samego dnia węgierskie Zgromadzenie Narodowe przegłosowało członkostwo Węgier w Układzie Warszawskim

POCZTA MAŁOPOLSKA

„prowadził od miłości
do niepodległości”

SOLIDARNOŚĆ

Znaczkę pocztową podziemnej

POUFNY DOKUMENT RZĄDU PRL

Na Zachod przedostał się poufny dokument rządu PRL zatytułowany *Zagrożenia w sferze społeczno-politycznej w 1985 roku* Miał on być podstawą do dyskusji na posiedzeniu Rady Ministrów PRL 2 marca br

Raport wymienia „zagrożenia w sferze umacniania państwa i rozwoju demokracji socjalistycznej”, a osobno zagrożenia w „funkcjonowaniu instytucji frontu ideologicznego”

Jak to ocenił komentator RWE, z którego czerpiemy informację o tajnym dokumencie, jest niekonsekwentny, zawiera sprzeczność między dość realistycznym opisem niekorzystnych dla władzy elementów sytuacji społeczno-politycznej, a nierealistycznymi sugestiami zaradzenia temu, sprowadzających się wyłącznie do wymuszania posłuchu przemocą

Raport wymienia „barierę psychologiczno-swiadomościową znacznej części społeczeństwa” Bierność, nieufność i niekiedy uzasadnione zmęczenie warunkami życia, stanowią główny hamulec przewyciężenia trudności

Dalej krytykuje się niedomagania kierowniczej kadry administracji państwowej Następnie, podkreślając ambiwenty charakter rządowych programów na najbliższe lata, stwierdza się, że ich urzeczywistnienie wymaga ogólnonarodowego porozumienia

Następuje wyliczenie zagrożeń O zagrożeniach w sferze gospodarczej pisze się bardzo krótko Autorzy raportu przyznają jednak, że „sytuacja gospodarcza kraju nadal odbiega od powszechnych oczekiwań społeczeństwa i stanowi główny front walki o wyprowadzenie kraju z kryzysu społeczno-politycznego” Nowe trudności gospodarcze ostatnich tygodni przypisuje się jednak ciężkiej zimie

Autorzy raportu przechodzą z kolei do polityki Stwierdzają, że osłabienie autorytetu władz i nieskuteczne wdrażanie w życie oficjalnych deklaracji, szkodzi wiarygodności władz Lekarstwa na to dopatrują się w przestrzeganiu „zasady generalnej”, która ma polegać na tym, że „podstawową metodą rozwiązywania wszelkich konfliktów społecznych jest dialog, dialog prawdziwy a nie pozorowany”

A dalej „Jednym z głównych warunków uwiarygodnienia polityki jest przestrzeganie zasady partnerstwa pomiędzy władzą a przedstawicielami społeczeństwa”

Ale dalej wyjaśnia się, że zasada partnerstwa oznacza „poważne i równorzędne traktowanie partnera w sprawach, do których reprezentowania jest on upoważniony” Jak z tego wynika, „partnerowi” wolno zabierać głos tylko tam, gdzie się go do tego upoważni, gdzie mu na to pozwoli rządząca ekipa czy rządząca partia

Innym przykładem postawy niechętej, żeby nie powiedzieć wrogiej, wobec każdego działania i każdej wypowiedzi, wynikających z autonomii i autentyczności sił społecznych czy środowisk od aparatu władzy niezależnych, są sformułowania raportu dotyczące PRONu Autorzy dostrzegają słabość tego, w wielkiej mierze sztucznego, tworu Ubolewają nad jego spadkiem aktywności i brakiem inicjatyw i działań w celu pozyskiwania nowych zwolenników Krytykują też instrumentalne traktowanie PRONu przez administrację państwową, bo „może to prowadzić do sądu, że PRON jest jednostronną transmisją władzy lub wręcz jej przybudówką” Ale równocześnie raport potępia „proby podjęcia przez przeciwnika politycznego przedstawicieli PRONu w opozycję wewnątrzstronną, reprezentującą społeczeństwo nieufne i krytyczne wobec władzy”

Komentuje to Michał Suszycki z RWE tak *Tego oswiadczenia nie sposób znowu zrozumieć inaczej, niż jako odmowy przyznania partnerowi intelektualnej i politycznej samodzielności, jako odrzucenia proklamowanej przedtem tak gromko zasady partnerstwa, jako odrzucenie idei dialogu*

Poufny raport nosi sygnaturę RN 129-33-85

PRZEMYTNICY BRONI I WŁADZE PRL

Sprawa tajemniczego transportu broni i amunicji dla PRL zatrzymanego przez amerykańskich celników, 21 lutego 1984 na lotnisku Kennedy w Nowym Jorku, już niedługo znajdzie swój epilog w Sądzie Federalnym w Nowym Jorku

Przed kilku dniami, prokuratura przedłożyła akt oskarżenia Dokument dotyczy nie tylko próby przemytu broni do Polski, ale i do kilku innych krajów, m.in. do ZSRR, Argentyny i Iraku, z pogwałceniem ustawy o kontroli eksportu, amerykańskiego aktu prawnego, chroniącego interesy obronności USA

21 lutego 84, do prywatnego odrzutowca, zaparkowanego na lotnisku, podjechał samolot z uzbrojonymi celnikami Stało się to w momencie, kiedy pilot wraz z dwoma innymi mężczyznami, ładowali do samolotu ciężkie drewniane skrzynie Okazało się, że zawierają one pistolety maszynowe produkcji amerykańskiej, 100 tys sztuk amunicji a także narzędzia tortur, m.in. pręty elektryczne Wartość transportu - milion dolarów

Oskarżenia w sprawie próby przemytu broni do Polski to kilku biznesmenów i firma HLB Security Electronics

Urząd celny USA oraz FBI wpadły w pewnym momencie na trop przemytników broni i byli oni śledzeni od dłuższego czasu Pilot o nazwisku Joseph Haas miał polecieć z Nowego Jorku do Londynu, zabierając z Nowego Jorku pistolety maszynowe i amunicję Po przeladunku w Londynie, końcowym etapem miała być Warszawa

Przedstawiciel przemytników powiedział pilotowi, że negocjacje z rządem PRL prowadził już od roku, wspominał o łapowce dla jednego z urzędników PRL

„Będziesz oczekiwany w Warszawie”, powiedział pilotowi podczas rozmowy w Nowym Orleanie, którą nagrało FBI

Przedstawiciel przemytników Schwartz po tej rozmowie jeszcze raz poleciał do Warszawy, potwierdzając, że transport broni wkrótce dotrze do Polski 23 lutego, dwa dni po przejęciu broni przez celników, Schwartz wrócił do USA

Władze PRL zaprzeczają, że miały cokolwiek wspólnego z tą sprawą Prokuratorzy federalni twierdzą jednak stanowczo, iż mają niezbite dowody na to, że bron zamówiona była przez rząd PRL, a przynajmniej przez ludzi z władzami związanymi

NOWY SZEF SB W KRAKOWIE

W Krakowie doszło do zmian personalnych na kierowniczych stanowiskach w Wojewódzkim Urzędzie Spraw Wewnętrznych

Według doniesień zachodnich agencji prasowych, które powołują się na komunikat ogłoszony w *Gazecie Krakowskiej*, szef Służby Bezpieczeństwa, jeden z wiceministrów spraw wewnętrznych, gen. Władysław Ciaston oznajmił, że dotychczasowy szef Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych w Krakowie płk Adam Trzybicki odchodzi z tego stanowiska z powodu złego stanu zdrowia i że odwołany zostaje również jego zastępca, płk Wiesław Działowski

Nowym szefem WSW w Krakowie mianowany został gen. Brygady MO Jerzy Gruba, który dotąd pełnił funkcję zastępcy komendanta głównego MO

Niektórzy korespondenci zachodni przypominają w związku z tym, o uprowadzeniu i torturowaniu przez „nieznanych sprawców” francuskiego wydawcy Fryderika Castin, którego porwano, kiedy opuścił komisariat MO w Krakowie Przypominają też głośną sprawę napadcu „nieznanych sprawców” na ks. Tadeusza Zalewskiego Mogłoby to, zdaniem korespondentów sugerować, że dwaj dygnitarze MO w Krakowie zostali dyscyplinarnie odwołani ze stanowisk, albo że takie wrazenie władza chce wywołać

Ale nowy szef Gruba, a październiku 1982 został mianowany generałem brygady MO a następnie jednym z zastępców komendanta głównego MO Gdzieś do połowy 1983, Jerzy Gruba był komendantem wojewódzkim MO w Katowicach Zajmował to stanowisko w chwili wprowadzenia stanu wojennego Z tego tytułu ponosi odpowiedzialność lub co najmniej współodpowiedzialność za masakrę górników w kopalni Wujek w Katowicach, w dniu 16 grudnia 1981 Także za długą listę aktów bezprawia, dokonywanych przez MO i SB w Katowicach i na terenie całego województwa, za bestialskie bicia i stosowanie niezgodnych z prawem metod śledztwa wobec aresztowanych członków i działaczy Solidarności

PISZĄ O NAS

Oficjalny pogląd na stosunki między PRL a Stanami Zjednoczonymi przedstawił gen. Jaruzelski na niedawnym spotkaniu z grupą dziennikarzy amerykańskich w Warszawie

Przedstawił w sposób wyczerpujący, aczkolwiek, jeśli wierzyć relacjom dziennika *Dallas Morning News*, nie pozabawiony pewnej niekonsekwencji Obarczając bowiem Amerykę winą za aktualny spadek stopy życiowej Polaków, Jaruzelski wystąpił z twierdzeniem, że rządowi w Warszawie nie zależy na pomocy zagranicznej, w związku z czym o taką nie prosi, a zaraz potem przyznał, że pomoc taka jest nieodzowna dla rozwoju gospodarczego i rozwiązania problemu gigantycznego zadłużenia PRL na Zachodzie

Wreszcie, potępił z oburzeniem, jako ingerencję w sprawy wewnętrzne PRL, warunki, od których spełnienia Stany Zjednoczone uzależniły zniesienie ostatnich sankcji gospodarczych Jednocześnie zaś stwierdził, że władze PRL warunki te już spełniły, odwołując w swoim czasie stan wojenny i zwalniając więźniów politycznych na mocy szesnastoletniej amnestii Trzeci warunek, wznowienie dialogu społecznego, generał uznał także za spełniony, ponieważ, jak wyjaśnił, stosunki między państwem i Kościołem układają się, wbrew pozorom, zupełnie poprawnie, zaś sprawa dialogu z Solidarnością rozwiązała się niejako sama, z chwilą rozwiązania Solidarności przez władze

Zupełnie inaczej przedstawia sprawę trudności gospodarczych i stosunków PRL z Zachodem dziennik *Wall Street Journal* „Gospodarka polska przypomina obecnie małe czołenko, walczące z rwącym prądem rzeki Mimo rozpaczliwego wioślowania załogi, czołenko nie zdaje się poruszać naprzód Każdy pozytywny element ma swoją odwrotną, negatywną stronę Przyrost gospodarczy wynosi już od dwóch lat około 5 proc., poziom produkcji jest wciąż jednak jeszcze niższy od wskaźnika z 1979”

„Istnieje nadwyżka dewizowa eksportu nad importem, nie wystarczy ona jednak nawet na pokrycie odsetek od zagranicznego zadłużenia Istnieją też ambitne plany reform gospodarczych, są one jednak blokowane przez przeszkody biurokratyczne i tragiczny brak zasobów polskiej gospodarki”

„Sankcje amerykańskie istotnie uniemożliwiają uzyskanie nowych kredytów na zakup nowoczesnego zachodniego sprzętu technicznego, nieodzownego dla konkurencyjności na rynku światowym, a więc także dla wyjścia Polski z obecnego kryzysu gospodarczego Na Zachodzie nie kwestionuje się powagi tych trudności, rozważa się jedynie, czy należy pomagać reżimowi, który nie tylko zdławił niezależny ruch związkowy i narzucił swemu krajowi stan wojenny, lecz także nie potrafił sobie dać rady z realizacją własnych reform gospodarczych”

„Ostatecznie jest to ten sam reżim, który wkopał się najpierw sam w głęboki dół zagranicznego zadłużenia, a teraz domaga się od Zachodu łopaty, by się z tego dołu wygrzebać Zachód zaś uzależnia udzielenie mu takiej pomocy od zlikwidowania pozostałości stanu wojennego, oraz wprowadzenia w życie szeroko zakrojonych reform W przeciwnym bowiem razie, jak to ujął pewien dyplomata, kredytodawcy znowu wyrzucą miliony dolarów w błoto

Zachodniemiecki dziennik *Frankfurter Allgemeine Zeitung*, zwraca uwagę na jeszcze inny element trudności gospodarczych Polski, mianowicie reorientację polskiej gospodarki na wschód, ku rynkowi sowieckiemu i RWPG Rzecz, zdaniem komentatora frankfurckiego, ma głębsze podłoże polityczne, przejawiające się szczególnie w tych dniach w wylewnej propagandowej adoracji ZSRR Jej punkt kulminacyjny zapewne nastąpi, gdy pod koniec tygodnia nastąpi w Warszawie formalne przedłożenie Układu Warszawskiego, w obecności, być może, samego szefa KPZR Gorbaczowa

„Od czterech lat, generał Jaruzelski zabiega o zaufanie i względy kierownictwa na Kremlu Niektórzy w Polsce zarzucają mu nawet, że zależy mu na tych względach bardziej, niż na własnym narodzie W każdym razie, ogłoszenie stanu wojennego było dla Moskwy jednym z najcenniejszych podarków w całym okresie powojennym Jaruzelski jednak nie umiał zadbać o to, by otrzymać też cokolwiek w zamian Nie potrafił mianowicie wykorzystać okresu słabości władzy na Kremlu W dziedzinie polityczno-społecznej, zaprzepścił szanse wykorzystania pluralizmu i przynosi opini publiczną Opinii tej, jak się okazało, gotów jest akceptować tylko jeśli mu potakuje, w przeciwnym razie zalicza ją do opozycji”

Dokonczenie str 6

**PROGRAM PARTII
DLA NARODU:
PRZEZ PODWYŻKI
- DO GŁODU!**

Plakat podziemia

PISZĄ O NAS

Dokonczenie ze str 5

W dziedzinie gospodarczej zas, także nie potrafił wykorzystać okazji, jaką stwarzał ogłoszony przez niego samego stan wojenny. Mogł bowiem zdaniem komentatora, przeprowadzić pod jego płaszczykiem zasadniczą zmianę strategii gospodarczej. Jedyną jednak jego troską w całym tym okresie było zachowanie w kraju spokoju. Było to oczywiście zgodne z interesem Kremla, traktującego z nieufnością wszelkie próby reform.

"Wiedzie to do przekonania, że kierownictwo partyjno-panstwowe, które zapewni w swym kraju spokój i porządek, cieszy się automatycznie względami Moskwy. Czy aby na pewno?"

"Historia stosunków polsko-sowieckich zna co najmniej jeden przykład, świadczący że tak być nie musi. Właśnie w tych dniach przypomina się spotkanie Chruszczowa z Gomułką, z roku 56. Gomułka miał się przedstawić Chruszczowowi jako komunistyczny renegat, który odsiedział za to trzy lata w więzieniu. Chruszczow miał na to odpowiedzieć, że w takim razie nie mają o czym mówić. Mówili jednak przez ponad 10 godzin."

"Początkowo przerywano im podobno w regularnych odstępach czasu, meldunkami o ruchach czołgów sowieckich, z garnizonu legnickiego ku Warszawie. W pewnej chwili Gomułka oznajmił, że armia polska stawia tym czołgom zbrojny opór, a wśród robotników warszawskich rozdana zostanie broń. To poskutkowało."

Gdy w jakis czas potem, zebrane w warszawskiej sali kongresowej Towarzystwo Przyjaciół Polsko-Radzieckiej witało Chruszczowa długotrwałymi oklaskami, a Gomułkę pełnym milczeniem, szef partii sowieckiej zabrał głos, mówiąc o przywódcy PZPR, że jest jedynym tej sesji uczestnikiem, naprawdę rozumiejącym istotę przyjaźni między PRL i ZSRR. Podobno opowiadano tę historię nie raz Jaruzelskiemu. Morał wynika z niej taki, że ludzie zasiadający na Kremlu żywią prawdziwy respekt tylko dla tych kontrahentów, którzy mają poparcie swego narodu. Szefowie partii bowiem są wymieniałmi, trudniej natomiast zastąpić prawdziwych przywódców i mężów stanu."

"Jak ułożą się stosunki Jaruzelskiego z nowym szefem kierownictwa na Kremlu? Gorbaczow ma w chwili obecnej przede wszystkim kłopoty natury wewnętrzno-politycznej, będzie więc zapewne próbował wykazać staronowocność, zwłaszcza tam, gdzie obiecuje sobie łatwe sukcesy. Może to oznaczać trudne czasy dla Jaruzelskiego. Będzie być może musiał teraz ponosić konsekwencje tego, że nie był w stosunkach z Moskwą bardziej odważny."

Komentator wskazuje na dwa zasadnicze, jego zdaniem, punkty nacisku. "Moskwa wolałaby mieć do czynienia w Warszawie z cywilnym przywódcą sprawnego aparatu partyjnego, PZPR tymczasem jest nadal w rozsypce i nie może się obejść bez wojskowego gorsetu. Po drugie, Kreml doszedł do wniosku, że główną przyczyną jego kłopotów w Polsce jest Kocioł. Znamienny jest fakt, że właśnie teraz propaganda PRL atakuje z taką zaciekłością polskie duchowieństwo, nie pomijając nawet polskiego Papieża. Wiele z tych ataków jest wręcz absurdalnych, nie jest też jasne, co mają na celu. Być może, rząd w Warszawie chce się w ten sposób jedynie przypochlebić Moskwie. Kocioł polski jednak należy do narodu. Każdy rząd w Warszawie musi starać się pogodzić ateistyczny system rządzenia z aspiracjami katolickiego narodu."

"Konflikt między tymi dwoma elementami szkodzi także sojuszowi między PRL i ZSRR. Przesadne więc umizgi wobec Kremla mogą się okazać szkodliwe dla więzów między Warszawą i Moskwą. Gen Jaruzelski zas nie wykazał jeszcze, czy zdaje sobie sprawę z tego, gdzie przebiega krytyczna granica."

MORDERCY KS. POPIEŁUSZKI

Dokonczenie ze str 1

wrzucić go do rzeki, dowodził mec. Iłasz. To Pękala, mimo swego infantylnego charakteru, przejął podczas uprowadzenia inicjatywę. To on bił księdza, zakneblował mu usta, założył pętlę na szyi, przywiązał worek z kamieniami do nog. To on wreszcie prowadził samochód, gdy wieszono ciało księdza w kierunku zbiornika wodnego pod Włocławkiem. Piotrowski nie mógł prowadzić tych działań, ponieważ w tym czasie wymiotował.

Obronca Pękali, Eugeniusz Graczyk, wyraził w odpowiedzi oburzenie na te zarzuty. Oświadczył, że sąd pierwszej instancji wykazał, iż jego klient działał pod wpływem swego przełożonego i dlatego słusznie wymierzył mu łago-

dniejszy wyrok. „Od kiedy to wyższy rangą oficer godzi się na przejęcie podczas akcji inicjatywy przez własnego podwładnego?”, zapytał obrońca Pękali. „Nie ma wątpliwości, że to Piotrowski odgrywał główną rolę w uprowadzeniu.”

Adwokat płk Pietruszki, Jacek Wasilewski, domagał się uchylecia wyroku niższej instancji dla swego klienta, ze względu na to, że wyrok zapadł, jego zdaniem, na podstawie nie udowodnionego zeznania Piotrowskiego, który wiedząc, że grozi mu najwyższa kara, musiał zrzucić odpowiedzialność na kogos innego, by się ratować.

„Cała akcja zastraszania księdza, albo jeśli będzie tego potrzebą - pozbycia się go, zrodziła się w głowie Piotrowskiego”, oświadczył obrońca Pietruszki.

Rozprawa miała być kontynuowana w poniedziałek 22 bm. Na ten dzień przewidziane były wystąpienia prokuratury oraz oskarżycieli posiłkowych.

W sobotę 20 kwietnia nie było jeszcze wiadomo, kiedy zapadnie wyrok. Przypuszczano, że po poniedziałkowej rozprawie trzyosobowy skład sędziowski będzie potrzebował co najmniej kilku dni na obrady.

Rozprawa odbywa się w małej sali Sądu Najwyższego w Warszawie, mieszczącej najwyżej 50 osób. Władze wydały tylko trzy przepustki dla korespondentów zachodnich.

W poniedziałek, w drugim dniu rozprawy rewizyjnej, przemawiali przedstawiciele rodziny zamordowanego ks. Popiełuszki. Mec. Olszewski powiedział, że ewentualni inspiratorzy zbrodni pozostają w cieniu. Dopóki Pietruszka milczy, Piotrowski również zachowa milczenie. Zbrodnia popełniona na księdzu Popiełusce nie może być tłumaczona, jako próba zakłócenia stosunków między władzami PRL a Kościołem.

Mec. Wende, także reprezentujący rodzinę zamordowanego, powiedział, że płk Pietruszka zdawał sobie sprawę ze złego stanu zdrowia ks. Popiełuszki, lecz mimo to zatwierdził plan porwania go i aprobował ryzyko pozabawienia kapłana życia. Gdy mec. Wende cytował słowa Pietruszki, „to byłby ładny wypadek”, zona skazanego Pietruszki, obecna na sali rozpraw Sądu Najwyższego, zaczęła krzyknąć „To bzdura!” „To bzdura!” Sędzia przerwał tę scenę, zagroźszy, że usunie p. Pietruszkę z sali.

Oskarżyciel posiłkowy zacytował też treść listu, napisanego z więzienia przez kpt. Piotrowskiego. Piotrowski utrzymuje, że wszyscy skazani są ofiarami swych przełożonych. „Gdyby nie było Pietruszki, nie byłoby Piotrowskiego. Gdyby nie było Piotrowskiego, nie byłoby Pękali”. Chmielewskiego. „Mecenas Wende postawił pytanie: Czyją ofiarą był w takim razie najwyższy rangą i rzeźbiony inicjator zbrodni, płk Pietruszka? Zas nawiązując do jego odpowiedzialności za zbrodnię, dodał, że gdyby Pietruszka był człowiekiem w pełni odpowiedzialnym, to na widok porucznika Chmielewskiego, biegającego w masce i z kamieniem w ręku, skierowałby go do lekarza.

W oficjalnych środkach przekazu o rozprawie mówiono niewiele.

CZEGO W POLSCE BRAKUJE?

Wykaz najbardziej potrzebnego drobnego sprzętu medycznego w lecznictwie pediatricznym

- 1 Zestawy do transfuzji wymiennej krwi u noworodków (Infusion sets with filter - Record and Luer Fitting)
  - 2 Kaniule do wlewan dożylnych typ Venflon (Intravenous cannula type Venflon)
  - 3 Zestawy do kroplówek typ "motylek" dla niemowląt (Butterfly infusion sets for infants size 0 5-0 8 mm Record)
  - 4 Kaniula do żyły pępowinowej (Umbilical cannula size 4, 6, 8 e g Portex)
  - 5 Strzykawki i igły jednorazowego użytku (Disposable syringes and needles - Record and Luer Fitting)
  - 6 Dreny chirurgiczne różnych rozmiarów (Transparent Vinyl Tubing - Surgical, different sizes - Portex cat No 800/000)
  - 7 Sondy do żywienia niemowląt, rozmiary 6-10 (Feeding tubes for infants, sizes 6-10)
  - 8 Plaster nie powodujący odparzeń dla małych dzieci (Leukopor hypoallergic tape)
  - 9 Ostrza do skalpeli B-93, B-93L, fig 10, fig 11 (Aesculap) Surgical blades B-93, B-93L, fig 10, fig 11 (Aesculap)
  - 10 Cewniki do dializy otrzewnowej dla dzieci nr 2 (Peritoneal dialysis catheters, size 2)
  - 11 Cewniki z PCV do odsysania dla dzieci rozmiarów 4-10 (Suction catheters, sizes 4-10)
  - 12 Rurki intubacyjne z PCV dla dzieci (Endotracheal PCV tubes for children)
  - 13 Cewniki Foley'a z workiem na mocz, rozmiary 6-12 (Foley catheters, sizes 6-12 with urinary container (bag))
  - 14 Cewniki do długotrwałych wlewan dożylnych np typ Venocath rozmiary 14, 16, 18 (Intravenous catheters, e g type Venocath sizes 14, 16, 18)
  - 15 Zbiorniki na mocz dla dzieci (Urinary bags for children)
- Kalibrowane zestawy do przetoczeń dla niemowląt (Calibrate infusion sets for infants)

KRĄG UBÓSTWA

Dokonczenie ze str 1

kowo kobiety i dzieci wiejskie. Stan sanitarny wody w 75 procentach jest kwestionowany przez odpowiednie instytucje sanitarne.

Gorsze warunki życia na wsi są więc jednym z powodów migracji ludzi do miasta.

Do sfery ubóstwa awansował też problem wieloletnich zaniedban w rozwoju infrastruktury społecznej. Usługi społeczne, zwłaszcza ochrona zdrowia, szkolnictwo, pomoc społeczna, opieka nad dzieckiem, organizacja wypoczynku, świadczone są w niedostatecznej ilości, w złych warunkach i na złym poziomie. Mamy tu w niektórych przypadkach najniższe wskaźniki w Europie.

Wymienione bolączki, określone jako symptomy szeroko rozumianego ubóstwa, dotyczą w pewnej mierze nas wszystkich. Znamy je zresztą nie od dziś. Nabrzmiły jedynie w kryzysie.

Cieżar życia w kryzysie nie rozkłada się jednak równomiernie. Ogólnemu zubożeniu towarzyszy zjawisko znacznie bardziej dotkliwe. Łączy się ono z kategorią minimum socjalnego, to znaczy standardu niezbędnej konsumpcji. W 1980, gdy ten problem po raz pierwszy stanął publicznie, szacowano, że dochodami niższymi od minimum socjalnego dysponowało 21 procent ludności. Podwyżki cen z roku 1982 powiększyły ten krąg do ok. 30 procent ludności, przy czym wśród ludzi starszych jest on znacznie większy.

Kto zalicza się do tego kręgu? Przede wszystkim tak zwani świadczeniobiorcy - emeryci, rencisci, rodziny wielodzietne. Należą tu też młode małżeństwa stojące przed barierą wstępnego zagospodarowania. Wszystkie te grupy łączą zanik funduszu swobodnej decyzji. Przy blisko stu procentowym udziale wydatków sztywnych, muszą one wybierać między różnym stopniem zaspokajania poszczególnych potrzeb elementarnych. Liczne badania wskazują, że w Polsce pojawiła się tendencja do utrwalania ubóstwa, czyli do jego dziedziczenia. Szczególnie podatne na uposzczenie są te rodziny, w których występuje splot czynników sprzyjających powstaniu zamkniętego kręgu - niski poziom dochodów, niskie wykształcenie i kwalifikacje wychowawcze rodziców, wielodzietność, kłopoty mieszkaniowe, alkoholizm. Zjawisko narastania tego kręgu wynika z jednej strony z tego, że najszybciej drożeje żywność i inne dobra podstawowe, z drugiej strony z deprecjacji świadczeń socjalnych w warunkach inflacji.

Tak więc, uprawiana przez władze polityka zwiększa rozwarstwienie społeczne, powodując ubożenie ubogich. Narusza w jaskrawy sposób zasady sprawiedliwości społecznej. Na pogranicze minimum egzystencji spychane są grupy najsłabsze, wykazujące niewielką siłę przetargową w grze o podział dochodu narodowego. Kosztem ich poziomu życia, realizują się priorytety państwa, łagodzą się trudności budżetowe i prowadzi politykę otwartej inflacji.

Nawet jeśli władza dotrzyma tym razem obietnicy rewolucyjnej emerytur, to planowane podwyżki uderzą w inne kategorie poniżej minimum socjalnego, przede wszystkim wielodzietne rodziny pracownicze. A zabraknie tym razem takich amortyzatorów szoku cenowego z roku 1982, jak zgromadzone oszczędności i pomoc charytatywna z Zachechodu.

Proces pauperyzacji społeczeństwa może przerwać jedynie działający automatycznie mechanizm zabezpieczenia, powszechny system indeksacji płac i świadczeń socjalnych. Uchylenie się przez władze od realizacji tego postulatu, wynegocjowanego w sierpniu 1980, pomimo deklaracji składanych na początku stanu wojennego, jest główną przyczyną zubożenia najsłabszych grup ludności.

Istnieją też grupy, którym nie wystarczy, a czasem nie jest celowe, dać pieniądze do ręki. Są to samotne osoby stare, przewlekle i nieuleczalnie chore, kaleki, samotne matki z dziećmi, dzieci opuszczające dom dziecka, młodociani z rozbitych rodzin, mający za sobą często pobyt w domach poprawczych i więzieniach, więźniowie opuszczający zakłady karne, osoby uzależnione alkoholowo, narkomanii. Wszyscy oni wymagają pieniędzy na lekarstwa, aparatury medycznej, protez, specjalnie wyposażonych mieszkań, domów opieki itd.

Obowiązek opieki spada rzecz jasna na państwo, a robi ono w tym zakresie niewiele lub nic.

Pomimo tego, że nie ma w Polsce głodu czy koczowania na ulicach, jest to problem, o którym trzeba głośno mówić, wskazując jego podłoże i skutki społeczne. W niektórych wypadkach trzeba biec na alarm.

Istotne jest w Polsce pogorszenie dwóch istotnych wskaźników poziomu cywilizacyjnego - średniej długości życia ludności oraz umieralności niemowląt. Tak więc lata 1982-84 upłynęły pod znakiem rozszerzającego się kręgu ubóstwa w Polsce. Z tego punktu widzenia, nowe podwyżki cen prowadzą do dalszego obniżenia poziomu życia w rodzinach mniej zamożnych i są niedopuszczalne.

WOJNA WIETNAMSKA

Dokonczenie ze str. 2

w 1973 roku War Powers Act umożliwiający prezydentowi angażowanie wojska amerykańskiego za granicą bez zgody Kongresu dłużej niż 90 dni. Wietnam komunistyczny niezagrożony amerykańską interwencją ruszył do ostatniej zmasowanej ofensywy. Zakończyła walki toczyły się w roku 1974. Az do 30 kwietnia 1975 roku. Jeszcze na kilka tygodni przed upadkiem Sajgonu prezydent Ford nie otrzymał od Kongresu pomocy militarnej i ekonomicznej dla Wietnamu Południowego rzędu 1 miliarda dolarów.

II

USA w Wietnamie przegrały swą pierwszą wojnę. Wynik był ewidentny nie udało im się ocalić od komunizmu ani Wietnamu Południowego ani Laosu ani Kambodży. W starciu wojennym świata wolnego ze światem totalitarnym na Półwyspie Indochińskim wygrał ten drugi.

Obok bezpośredniego wyniku wojny, wojna ta uruchomiła szereg ciągów międzynarodowych konsekwencji. Nie sprawdziła się co prawda hipoteza dominacji sformułowana w 1954 przez prezydenta Eisenhowera mówiąca, że wraz z komunizmem w Wietnamie na zasadzie dominacji nastąpi komunizm w Laosie, Kambodży, Tajlandii, Burmie, Malajzji, Indonezji, Indiach i całej Azji. Ale nie sprawdziła się ona jedynie w dosłownym sensie geograficznym.

Przegrana wojna wietnamska umożliwiła komunizm (i jest to pierwszy główny łańcuch konsekwencji) w Japonii, Południowym Etiopii, Angoli, Zimbabwie, Mozambiku, Afganistanie, Niżaragui oraz dała pewność partyzantom komunistycznym w wielu częściach świata ze potęgą USA ma swoje własne granice (drugi łańcuch).

Z drugiej strony w 10 lat po wojnie wietnamskiej Stany Zjednoczone są na Półwyspie Indochińskim i w tym samym regionie Pacyfiku i Azji silniejsze niż kiedykolwiek. Bardzo dobre stosunki z Chinami oraz z niekomunistycznymi państwami południowo-wschodniej Azji przy jednoczesnej sowieckiej okupacji Afganistanu i wietnamskiej okupacji Kambodży przyniosły USA powagę i wpływy, których w 1975 roku nikt nie przewidywał nawet w najsmielszych marzeniach (trzeci łańcuch).

Rzecz jasna, że w chwili obecnej nie możemy znać jeszcze wszystkich konsekwencji wojny wietnamskiej.

III

Nie zgadzam się z opinią, że wojna wietnamska była wojną nie do wygrania.

nia USA są w stanie przy odpowiednim podejściu wygrać dowolną wojnę w dowolnej części świata.

Wojna wietnamska została przegrana z trzech zasadniczych powodów:

1) nie było jasnego celu strategicznego wojny.

2) wraz z przekonaniem pewnych środowisk amerykańskich, że jest to wojna niemoralna i często (stałe rosnące) Amerykanów uważała, że nie jest to nasza wojna, podminowując wolę walki narodu amerykańskiego.

3) ustroj amerykański przedemokratyzował procesy pobierania decyzji wojennych, co uniemożliwiło prezydentowi Nixonowi a w pewnym sensie Fordowi podjęcie działań ratunkowych za pięć dwunasta. Za dużo do powiedzenia miał Kongres i grupy nacisku.

Ad 1) Amerykanie nie powiedzieli sobie jasno, że wojna wietnamska nie jest wojną o ratowanie wątpliwego reżimu południowowietnamskiego, ale jest wojną przeciwko ZSRR i ChRL. I tylko cel strategiczny pokonać ZSRR i ChRL w wojnie wietnamskiej przynosił własną perspektywę kosztów ofiar i środków, które powinny zostać włożone w wojnę, aby ją wygrać. Jest bowiem rzeczą wątpliwą, że partyzanci i wojsko wietnamskie bez pomocy wojskowej (ZSRR i ChRL oraz bloku) oraz osobowej (doraźny sowieccy i tysięcy żołnierzy chińskich i północnokoreańskich) nie byli w stanie wojny tej wygrać.

Ad 2) Wojna wietnamska była po stronie amerykańskiej wojną w imię wolności, wojną antytotalitarną i antykomunistyczną. W tym sensie była to wojna moralna, gdyż jak zauważył prezydent Nixon, komunistyczny pokój za białą więcej ludzi niż antykomunistyczna wojna. Byli jednak Amerykanie, którzy nie potrafili zrozumieć (bądź nie chcieli) że wojna ta pozostając w zgodzie z zadaniem szerzenia przez USA wolnego demokratycznego świata, była zarazem wojną moralną. Ludzie ci organizowali antyamerykańskie pacyfistyczne i prokomunistyczne wieści i demonstracje oraz tworzyli bardzo silne grupy nacisku. Aktorka Jane Fonda obwieszczała nowy świat powstający w Wietnamie, ścisła się z komunistycznymi siepaczkami w Hanoi, zarzucając zdradę ideałów wolności amerykańskim jenciom wojennym, których jej tam pokazano 50 tysięcy ludzi tego typu, urządziło 12 maja 1975 roku demonstrację w nowojorskim Parku Centralnym, celebrując zwycięstwo pokoju, pierwszą wojenną klęskę Ameryki.

Wojna wietnamska pokazała, że przy prowadzeniu ciężkiej wojny przez państwo demokratyczne wymaga

być wokół celów wojny był zgromadzony cały naród, by wojna państwa była wojną społeczeństwa.

Inne błędy popełnione przez USA w Wietnamie, jak obalenie w 1963 roku rządu Ngo Dinh Diema, zwalczanie Viet Congu przy pomocy metod walki konwencjonalnej, niezlikwidowanie kambożskiej ścieżki Ho Shi Mina, postawienie na dyplomację jako środek walki itp. były również nie bez znaczenia dla przebiegu i wyników walki, ale miały charakter wtórny w stosunku do trzech głównych przyczyn. Bez zaistnienia głównych przyczyn powyższe błędy najwyżej przedłużyłyby wojnę wietnamską, ale nie mogłyby spowodować jej klęski.

IV

24 grudnia ubiegłego roku byłem w Waszyngtonie pod Pomnikiem Pamięci Amerykanów poległych bądź zaginionych w wojnie wietnamskiej. Na pomniku ciąg czarnych granitowych tablic w kształcie litery V wyryte są nazwiska 58 022 żołnierzy.

Była wigilia i to z pewnością rzutowało na nieprzebrane rzesze przybyłych pod pomnik, ale jestem pewien, że od czułych tam przeze mnie emocji dumy, strachu, rozpaczliwego heroizmu, bezsensu, żalu, rozczarowania, spokoju, zamysłu, wściekłości, melancholii i radości, towarzyszą wszystkim wizytom pod pomnik.

Tam zobaczyłem męskich mężów, czyż płaczących jak bobry, i tam zobaczyłem pojedynczych osobników, szukających w skupieniu nazwiska, by przywrzec do niego ustami i zapalić świeczkę. Tam zobaczyłem towarzyszy, broniących się przed spotkaniem i po chwili modlących się za duszę kolegi.

V

Wojna wietnamska była i jest dla Amerykanów najbardziej traumatycznym wydarzeniem II połowy XX wieku. Trauma wojny wietnamskiej rzutuje do dzisiaj na życie wewnętrzne USA, przede wszystkim jednak na amerykańską politykę zagraniczną. Bez wojny wietnamskiej amerykańska polityka w Ameryce Środkowej, w Libanie, w stosunku do terroryzmu i w stosunku do Iranu, ZSRR i bloku sowieckiego oraz Etiopii, żeby ograniczyć się do kilku przykładów, byłaby inna. Myślę, że bardziej dynamiczna i mniej umiarkowana.

VI

Bez usunięcia traumy wojny wietnamskiej Stany Zjednoczone nie mogą pełnić optymalnie roli światowego przywódcy wolności i demokracji. Trauma może zagoić się trybem naturalnym, wraz z czasem i wymianą oraz dojrzewaniem pokoleń. Może zniknąć również wcześniej, wraz z sukcesami i wzrostem pres-

ji USA oraz wraz z dowodami, że wysiłki i ofiara wojny wietnamskiej dyktowane były obroną słusznej sprawy, od suwając w istotnej mierze widmo komunizmu z Półwyspu Indochińskiego i Azji.

Wojna wietnamska nie przyniosła, jak chcą niektórzy, wstępu narodowi amerykańskiemu, a żołnierze walczący w tej wojnie są bohaterami walki za naszą i waszą wolność.

Wojna wietnamska była wojną sensowną, sprawiedliwą i moralną. Została przegrana nie przez amerykańskich żołnierzy, lecz przez nieodpowiedzialny Kongres, pacyfistyczne liberalne i pro wietnamskie środki masowego przekazu, część amerykańskich intelektualistów i amerykańskich pacyfistów, 100 milionów nowych ludzi, którzy po wojnie wietnamskiej stało się łupem represji komunistycznych reżymów, obciąża ich sumienie.

VII

Błędy wojny wietnamskiej nie zostały powtórzone w pierwszym znaczącym przełamaniu jej traumy, wyzwoleniu przez wojska amerykańskie Grenady.

Zbrojne wyzwolenie Grenady nastąpiło jako ostatni możliwy środek walki z pełnym poparciem społeczeństwa amerykańskiego z jednoznacznością i tencją zwycięstwa oraz umiejętnym wsparciem akcji militarnej dyplomacją.

VIII

Kanada odcięła się od wojny wietnamskiej. Dla osławionego antyamerykanizmu premiera Trudeau oraz jego podobnych liberalów pacyfistów i marzycieli komunistycznej utopii była to gratka nie lada.

Kanada stała się również głównym schronieniem dla tysięcy dezertersów amerykańskich uciekających z różnych powodów przed poborem do armii, bądź przed wyjazdem na wojnę wietnamską.

Nie są to najprzyjemniejsze fakty kanadyjskiej historii.

Tym bardziej należy pamiętać o ponad 40 000 Kanadyjczyków, bohaterów, którzy zgłosili się jako ochotnicy do armii amerykańskiej i wzięli bezpośredni udział w wojnie wietnamskiej.

Ratując honor Kanady są oni chlubą narodu kanadyjskiego.

IX

No more Viet Nams, the battle cry of the new isolationists, can mean that we will not try again. It should mean that we will not fail again.

Richard Nixon, No More Vietnam, książka opublikowana w tym miesiącu przez Arbor House

ZBIGNIEW FARMUS

REPRESJE JAK ZA STALINA

W Londynie odbyła się V Międzynarodowa Konferencja imienia A. Sacharowa poświęcona sprawie prześlęgania przez ZSRR podpisanego w 1975 roku Układu Helsińskiego. Generalnie stwierdzono na konferencji, że w ciągu 10 lat od podpisania przez ZSRR Układu Helsińskiego przesładowania polityczne i religijne uległy w ZSRR zwiększeniu, a nie zmniejszeniu. Rzecznik sowieckiej Grupy Helsińskiej przebywająca na zesłaniu Ludmiła Aleksiejewa powiedziała, że jej zdaniem represje w ZSRR osiągnęły poziom najgorszych represji stalinowskich. Zdaniem Aleksiejewej wybór Gorbaczowa na przywódcę ZSRR nie wpłynie na poprawę sytuacji w zakresie praw człowieka i wolności. Aleksiejewa podała także imienną listę 40 członków sowieckiej "Grupy Helsińskiej" znajdujących się w więzieniu, obozie pracy bądź na zesłaniu. Szymon Wiesenthal, który przewodniczył konferencji, powiedział, że od roku 1975 sytuacja w ZSRR uległa znacznemu pogorszeniu. Kronid Lubarski, inny banita - dysydent przedstawił imienną listę 900 politycznych i religijnych więźniów i podkreślił, że fakt iż władze sowieckie wypuszczają na Zachód jednego sławnego dysydenta, wcale nie oznacza poprawy sytuacji w zakresie praw człowieka, a niejednokrotnie oznacza pogorszenie. Inni mówcy podkreślali, że władze sowieckie pomimo podpisania Układu Helsińskiego wykorzystują bez przerwy system prawny dla przesładowania każdego, kto narazi się reżymowi. Dina Kaminska, prawnik sowiecki żyjący obecnie w USA, podkreśliła, że w roku 1984 wprowadzono w kodeks karny poprawkę umożliwiającą skazanie na karę więzienia nawet kogos recytującego wiersz w stołówce, bądź kogos ujawniającego jadłospis fabrycznej stołówki.

● **ZSRR ułokował pociski rakietowe SS-20 w Afganistanie**. Około rok temu ZSRR ułokował 12 pocisków rakietowych średniego zasięgu - SS-20 w swej bazie Szindand w zachodnim Afganistanie (724 km na zachód od Kabulu). Według dyplomatów zachodnich w New Delhi pociski te - zdolne do przenoszenia głowic nuklearnych - wymierzone są w amerykańską bazę morską w atolu Diego Garcia na Oceanie Indyjskim. India protestuje przeciwko tej bazie położonej około 1600 km na południe od czubka Indii, ale USA utrzymują, że baza ta jest potrzebna dla zrównoważenia sowieckiej marynarki wojennej w regionie.

● **6 doradców sowieckich i 22 żołnierzy wietnamskich** zostało zabitych w Kambodży na skutek wybuchu dwóch podłożonych przez partyzantów min - podała radiostacja "Czerwonych Khmerów" w Bangkoku.

● **Dziennik sowiecki "Pravda"** wystąpił z propozycją regularnych spotkań amerykańsko-sowieckich na szczycie, w celu poprawy stosunków. Wcześniej

przywódca ZSRR Gorbaczow wezwał do zakończenia "ery lodowcowej" w stosunkach ZSRR-USA.

● **Gorbaczow pokazany w telewizji sowieckiej**. Telewizja sowiecka pokazała przywódcę ZSRR M. Gorbaczowa, jak odwiedził mieszkanie robotnika, szkołę, szpital i fabrykę. W Moskwie pytani o wizyty odpowiedział, że świadczą one o tym, że Gorbaczowowi zależy na obywatelach i narodzie. Agencja TASS podała, że Gorbaczow powiedział robotnikom, których odwiedził, że postępuje zgodnie z zasadą lenińską "stałego konsultowania spraw i problemów z robotnikami".

● **Sąd Najwyższy w ZSRR** wydał instrukcję sądom niższych instancji rozszerzając odpowiedzialność karną osób produkujących i sprzedających artykuły wybrakowane, nie dokonane i o niskiej jakości. W wywiadzie dla "Izwestii" przewodniczący Sądu Najwyższego W. Tieriebiłow powiedział, że kara spotka osoby produkujące bądź sprzedające buble z premedytacją, jak i z powodu niedbalstwa.

TransCanPol

ENTERPRISES LTD.

393 RONCESVALLES AVE., TORONTO, ONTARIO M6R 2N1
TEL. (416) 535-9944, 535-9956

PACZKI DO POLSKI

PACZKI MORSKIE — DOSTAWA 6-8 TYGODNI
PACZKI LOTNICZE — DOSTAWA 6-21 DNI

- Paczki są dostarczane do domu adresata, niezależnie od miejsca zamieszkania
- Odbiorca nie ponosi żadnych opłat
- Każdy wysyłający otrzymuje potwierdzenie odbioru
- Wszystkie paczki są ubezpieczone

UWAGA! Informujemy Państwa, że nie zaszły żadne zmiany w przepisach - przyjmujemy paczki z odzieżą używaną i bez ograniczenia wagi

NAJSZYBCIEJ ★ NAJTANIEJ ✓ NAJPEWNIJ

TransCanPol

Przyjmujemy zlecenia osobiste, listowne i telefoniczne
od poniedziałku do soboty w godzinach od 9 rano do 7 wieczór
393 RONCESVALLES AVE. TEL. 535 - 9944

Specjalny serwis - odbiór paczek z domu

Przyjmujemy zlecenia na owoce cytrusowe, kawę herbatę i inne produkty żywnościowe

Adam Podgórecki jest jednym z najbardziej wybitnych polskich socjologów. W kraju zajmował się socjologią prawa i problemami patologii społecznej i jego prace w tej dziedzinie cieszą się światową sławą. Socjologię prawa i patologię wykładał również na Uniwersytecie Warszawskim na wydziale socjologii. Wśród pracowników naukowych i studentów cieszył się dużym uznaniem za wysoką fachowość i niezależność myślową. W latach 70-tych prowadził Instytut Resocjalizacji. Nowe badania i publikacje, a także bezkompromisowa postawa profesora były źle widziane przez władze. W 1977 roku Instytut został zniszczony, a profesor Podgórecki zdecydował się na emigrację. Obecnie jest profesorem uniwersytetu Carlton w Ottawie.

Prof. Adam Podgórecki

BRUDNA WSPÓLNOTA

C Z Y L I

POLSKA W OCZACH SOCJOLOGA

Dokonczenie

Wykład wygłoszony przez Adama Podgóreckiego 13 kwietnia w SPK w Toronto - skróty i srodtytuły pochodzą od redakcji

"DOSWIADCZENIE I PRZYSZŁOŚĆ"

Znacie pewno państwo prace klubu "Doswiadczenie i przyszłość". Klubu zresztą dość kontrowersyjnego, który w jakimś stopniu został nie tyle założony, co inicjatywa jego powstania wyszła podobno od Olszowskiego. Potem mu się ona wymknęła z rąk, klub zaczął dryfować w innym kierunku i zyskał pewien rozgłos poprzez wydania paryskie swoich opracowań.

Ja mam pewne zastrzeżenia co do diagnostycznych wartości prac tego klubu. Mam zastrzeżenia dlatego, że synteza, która tam jest, jest oparta na rozmaitych spostrzeżeniach, impresjach ludzi, którzy mniej więcej się znają na rzeczy. Również ten klub nie wspomina o tym, że diagnoza ta wyszła od instytutu ( ), który za tę diagnozę został rozwiązany w swojej pierwotnej postaci. Diagnoza instytutu o tyle się różniła od diagnozy klubu "Doswiadczenie i przyszłość", że była oparta o badania empiryczne. Myszmy wyciągali tam wnioski tylko z badań, które uznaliśmy za rzetelne.

DIAGNOZA, KTOREJ WŁADZA NIE CHCIAŁA

W podsumowaniu tej diagnozy podam państwu 10 punktów. W 1973 roku przedstawiliśmy taką oto listę problemów trudnych, które konfrontują społeczeństwo polskie:

- Pierwsza sprawa to dominacja partii nad administracją. Dublowanie roboty, zarządzanie.

- Druga sprawa to dysfunkcja związków zawodowych. Związki zawodowe nie robiły tego, co do nich należało.

- Trzecia trudność, to wszystkim dobrze znana niewydolność modelu gospodarki.

- Czwarta sprawa dotyczyła poglądów społeczeństwa. Te poglądy bardzo ostro się rozdzielały na te szanse życiowe, które przez ludzi były widziane i te, które były sugerowane oficjalnie, normatywnie.

Zostaliśmy w jakiś sposób zniszczeni za badania i analizę patologii instytucji. Za to, że stwierdziliśmy, że sam schemat instytucji jest wadliwy. Nie tyle może prostytucja czy pijanstwo prowadzą do pewnych szkód społecznych, co sama konstrukcja prawna czy instytucjonalna prowadzi do negatywnych skutków.

- Sprawa młodzieży. Wskazywaliśmy w naszej diagnozie na to, że młodzież nie posiada autentycznych organizacji, które by odpowiadały jej potrzebom i problemom. W następnym punkcie wskazywaliśmy na dwoistość świata propagandy. Z jednej strony świat rzeczywistości, którą ludzie dobrze znają, a z drugiej strony świat fikcji, którą środki masowego oddziaływania bezustannie przekazują i sprzeczność pomiędzy tymi dwoma światami.

- Dalej wskazywaliśmy na nieproporcjonalny udział bezpartyjnych w zarządzaniu instytucjami i przedsiębiorstwami.

- Jeśli chodzi o sprawy międzynarodowe, to wskazywaliśmy na stosunkowo nędzny obraz Polski na terenie światowym.

Wskazywałem, że jeżeli w Polsce jest coś dobrego, jeżeli Polacy są sławni na terenie światowym to po pierwsze, z powodu matematyki, po drugie, z powodu kobiet, a po trzecie z powodu muzyki.

Teraz chciałbym przejść do punktu trzeciego, stosunkowo krótkiego omówienia stylu inteligencji polskiej.

INTELIGENCJA

To jest bardzo ważna sprawa, bo jak wiemy inteligencja wazy i wazyła na losach naszego kraju. Styl inteligencji polskiej w ostry, karykatury sposób przedstawił Chałasinski. Wiele osób krytykowało go za tę syntezę. Między innymi Maria Ossowska, Kielanowski. Centralne uderzenie analizy Chałasinskiego było trafne.

Chałasinski powiada, że inteligencja polska to głównie zdeklasowane ziemianstwo, które po powstaniach zostało wyrzucone ze swoich majątków, zamieszkało w miastach i miasteczkach i tam pełniło funkcje misyjne w stosunku do ludzi, którzy znajdowali się wokół, jak również do całego narodu.

Inteligencja była przesycona koncepcją misji. Stąd Polska jest "Chrystusem Narodów" itd.

Inteligencja wytworzyła pewien kodeks zachowania i inteligencja przez ten kodeks sugerowała swoją społeczną wyższość. Często ta wyższość była fingowana. Inteligencja nie potrafiła się na przykład wylegitymować wyższym wykształceniem, ale były pewne bariery społeczne, które potrafiła skutecznie stworzyć wokół siebie i przynależność do inteligencji była traktowana jako coś wyższego.

Inteligencję polską charakteryzowała również atmosfera getta. Inteligencja ta nie uznawała osób wybijających się. Kto się wybił - obniżała go do swojego poziomu, względnie miernego.

Inteligencja polska była nieproduktywna, była amatorszczyzną.

W moim środowisku po wojnie gdybym zapytał "czy pracowałeś wczoraj" w znaczeniu "czy się uczyłeś" - to nikt by tego nie powiedział. Każdy był genialny z siebie. Potem, jak byłem przez 2 lata w Anglii i obserwowałem trochę społeczeństwo angielskie i porównywałem je z polskim zauważyłem, że sytuacja tu i tam jest szalenie podobna, i tu i tam panuje amatorszczyzna z jedną bardzo istotną różnicą. W Anglii jest amatorszczyzna z klasą, a w Polsce bez klasy.

Wedle Chałasinskiego inteligencja traktowała wykształcenie jako element dekoracyjny. Wykształcenie to nie była wartość, jak się filozoficznie mówi autoteliczna, wartość sama w sobie, lecz wartość instrumentalna. Chciałbym podkreślić, że dla mnie najistotniejszy jest charakter misyjny inteligencji polskiej.

Po wojnie nastąpiło rozwarstwienie, rozbudowanie tradycyjnej inteligencji. Pozostała ta tradycyjna, ale dołączyła się do tego tzw. inteligencja tworcza. To są pisarze, kompozytorzy, profesorowie, których się w Stanach nazywa intelektualistami.

Inna podkategoria inteligencji to tzw. inteligencja pracująca, jako coś innego w stosunku do robotników i chłopów. Powstała też kategoria ( ) inteligencji tech-

nicznej i administracyjnej. Rozrosł się też zakres inteligencji tzw. "szpagatowej" - dopływała do partii, zasilala kadry partyjne, co miało szereg konsekwencji, m.in. jeśli chodzi o punitarność systemu prawnego.

Przechodzę do przedstawienia czterech zasadniczych stylów życia, czterech, jak to nazywam, metapostaw Polaków (to by znaczyło tyle, że są to postawy, które strukturalizują inne postawy, ukryte, które narzucają styl bycia).

- Pierwszą określam jako postawę przetrwania. To nie jest tylko zwykłe przetrwanie, ale to jest cwaniackie przetrwanie w niektórych przypadkach. To jest przetrwanie przez spryt i wytrwałosc (Wzór "wóz Drzymały") ( ) To przetrwanie jest plastyczne, łatwo się dostosowuje do okoliczności.

Stosownie do rozmaitych badań, moich własnych i moich współpracowników wynika, że jest to przetrwanie, które opiera się na rodzinie. Rodzina w Polsce stanowi podstawowy element życia. Ale nie rodzina rozumiana w sensie tradycyjnym. Małżeństwo to nie jest romantyczny porów dwóch osób, które nagle się strasznie kochają. Małżeństwo to jest spiszek osób, które są skazane by mieć do siebie zaufanie.

Po głębszych badaniach okazuje się, że mąż musi mieć do kogos zaufanie, w tym świecie zagrożenia ze wszystkich stron. Żona w pewnym sensie jest osobą, do której on może czy musi mieć zaufanie. I odwrotnie. Dzieci są idolami. Rodzicom się nie powiedlo, a przynajmniej tak uważają. Dzieci powinny uzyskać to, czego pozbawieni byli rodzice. Dla dzieci wszystko najlepsze. To są pewne świętości domu.

W Polsce jest indywidualizm i przyjazn. Jeżeli z kims się zaprzyjaźnimy, pijemy bruderszafft. Ale to jest właśnie rozszerzanie tej naszej strategii obronnej poprzez pewien rytuał ludzi, którzy są równego statusu.

Innym rozszerzeniem wąskiej grupy, która stanowi front defensywny to to, co nazywałem brudną wspólnotą. Tu anegdota. Starając się dostać pieniądze na badania, udało mi się dostać do ministra szkolnictwa wyższego. Powiedziano mi, że mam tylko 30 minut. Przedstawiłem mu moją sprawę, pieniądze na analizy. Wówczas odezwał się telefon. Z tego telefonu domyśliłem się, że ktoś dzwoni do niego i prosi żeby uplasował córkę na Akademii Medycznej. Powiedział "Dobrze, ale czy wyszł mi ciotkę na wczasy do Bułgarii?" Odpowiedz prawdopodobnie była "tak" i sprawa została załatwiona.

Właśnie zacząłem kontynuować moją prośbę, gdy odezwał się inny telefon. Tak, to był czerwiec, czas egzaminów wstępnych. Podobna sprawa, żeby umieścić kogos na wyższej uczelni. On powiedział "Czy załatwisz coś komus z moich przyjaciół?" Odpowiedz była pozytywna. Osoba przyjęta. Potem jeszcze pytano o specjalny szpital. Moje czas na audiencję się skończył, pieniędzy nie dostałem, ale wyszedłem z tą mądrością, którą nazywam "Brudną wspólnotą".

Ten człowiek funkcjonował na zasadzie przynależności do pewnej sytuacji. Ale to

nie jest zwykła sytuacja, to sytuacja, która działa nielegalnie. Która wykorzystuje instytucje państwowe, by zmusić je by dawały korzyści prywatne dla tych, którzy do sytuacji należą. A ci co do niej należą mają pewien interes by popierać ten ustroj, bo daje im możliwość zorientowania się kto jest kto i zgłaszania się do odpowiednich osób w sytuacjach trudności. I to nazywam brudną wspólnotą i to jest pewna legitymizacja tego systemu, która stwarza wewnętrzny kokos w ramach struktury formalnej.

Inną cechą tego przetrwania jest to, że opiera się ono na przekonaniach, ale że te przekonania są systematycznie podważane.

I tu odwołuję się do ciekawych badań Kwasniewskiego, z których wynika, że jeśli chodzi o rozeznanie tego co dobre i złe to jest ono normalne, pozytywne. Ludzie wiedzą co jest złe. Ale tolerancja w stosunku do zachowań negatywnych coraz bardziej się zwiększa. Mimo że ludzie wiedzą, że coś jest złe to to robią lub to tolerują.

Co jest jeszcze elementem, który wzmacnia, daje blask postawie bezustannego przetrwania, to jest nieustanne sprawdzanie się.

Państwo zapewne pamiętają, jak Papież przyjechał do Polski, rozmawiał z Wałęsą, to Wałęsa powtórzył taki element rozmowy - Papież był bardzo zmartwiony, ja go pocieszałem. Mówiłem - co ci tam Amerykanie, mają samochód, kupią sobie inny. Mają dziewczynę, wezmą sobie inną. Tu mamy nieustanny teatr. Nieustannie się sprawdzamy. Jest pewna granica z rzeczywistością. Gra, która nam nadaje wartość, która nas wyraża.

Ta postawa przetrwania u Polaków jest muskularna i cwaniacka. W pewnym stopniu jest podobna do postawy przetrwania Żydów - co wymagałoby dodatkowego zbadania. Mnie się wydaje, że postawa Żydów jest bardziej intelektualna. W tym zakresie Polacy mogliby się od Żydów uczyć.

Inną cechą istotną, jest coś co nazywam spektakularną pryncypialnością. Proszę sobie przypomnieć obronę Wiednia, czy Samosierrę z 1808 czy też Enigmę czy Monte Cassino z czasów tej wojny. W każdym przypadku mamy do czynienia z czynem spektakularnym, z czynem, który realizuje pewne zasady. Ale straty przy okazji tego spektakularnego czynu są wielkie, a zyski i polityczne czy społeczne są stosunkowo małe. Z tym, że Polacy mają tendencję, żeby się chwalić swoją martyrologią, żeby ją rozbudowywać i traktować jako coś niezwykle cennego. Mają taką dodatkową zasadę, że z tej martyrologii nie wolno wyciągać żadnych korzyści.

Mnie się wydaje, że tę pryncypialną spektakularnością od święta, nie na codzień - bardzo widoczną i teatralną wspiera postawa religijna.

Mogę przytoczyć bardzo wiele badań, jak Polacy są religijni i jak ta religijność się zwiększyła teraz, po wybraniu Wojtyły na Papieża ( ).

Z tą spektakularną pryncypialnością wiąże się również punityzm - kiedy zbadamy polski system prawny, stwierdzimy, że jest on jednym z najbardziej karzących sys-

temow prawa To jest system punityczny nie tylko w treści swoich przepisów, ale i w wykonaniu

Jezeli porównamy liczbę więźniów w więzieniach w Polsce i innych krajach, to Polska jest bez wątpienia na pierwszym miejscu Nie mówię o Związku Radzieckim, bo stamtąd nie mamy danych statystycznych

Tutaj sprawa jest bardzo skomplikowana Bo o ile szlachta stworzyła tę postawę tolerancji, o ile inteligencja jest dziedzicem tych wartości, to punitywność jest w niezgodzie z tą tradycją

Z kolei punitywność jest w zgodzie z warstwami niższymi, które dokonały awansu społecznego Całe warstwy poszły w górę

Z innych badań, m innymi moich wynika, że te dalsze warstwy są warstwami punitywnymi

Spółeczeństwo polskie, podobnie zresztą jak np fińskie jest sfrustrowane Ma ono tendencję, żeby być agresywnie Punitywność jest jedną z form agresji

STYLE ZYCIA

( ) Dwa są podstawowe style Polaków Jeden z tych stylów nazwałbym stylem instrumentalnym Pewien egoizm wybiórczy, utylitarność, pragmatyzm, kszobność, to o czym się w Stanach mówi - "chęć uzyskania czegoś za nic"

Jak się mówiło w Polsce "czy się stoi, czy się leży 2000 się należy" To było to co tak pięknie opisywał w "Kariery Nikodema Dyzmy" Dołęga-Mostowicz Umiejętność przekakiwania z jednego poziomu na inny poziom, po to żeby przechodzić do celu lukratywnego i korzystnego Jezeli Państwo czytali Kosinskiego w gruncie rzeczy plagiatorka Nikodema Dyzmy to on i w swoim życiu i w książce (która zresztą została sfilmowana) "Being There", zrealizował tę postawę instrumentalną

Jezeli chodzi o rozmaite moje badania z różnych lat, to one wykazują, że ta młodsza generacja jest bardziej instrumentalna niż starsza, koreluje w tym samym stopniu z wyższym wykształceniem (bo wtedy widac więcej opcji) z faktem niebycia chłopem (chłopi są bardziej pryncypialni) z przebywaniem w większym mieście, i ze złym przystosowaniem do życia (Jezeli ktos jest źle przystosowany to chce się z tego wydobyć)

Jezeli się obserwuje Polaków na emigracji, to te postawy są walentne tutaj, to się widzi tę pewną **roszczeniowość** Roszczeniowość jest związana z pewną postawą instrumentalną Dlatego, że jezeli się więcej żąda to się częściej z tego dostanie Poza tym im więcej się żąda to tym lepiej się jest zauważonym, a wtedy można coś z tego zdobyć

Ostatnia cecha z tych ogólnych, o których chciałbym mówić, to cecha może kontrowersyjna - ( ) co bym nazwał parafrazując Irzykowskiego, **pałubicznością** Nadawałbym tej cesze sens pewnej

nieautentyczności czy pretensjonalności Uważam, że Polacy mają tendencję do robienia czegoś dobrego, co jednak im często nie wychodzi lub wychodzi coś innego od tego co chcieliby uzyskać Cos co właściwie ich osmiesza, co właściwie jest destrukcyjne w stosunku do nich samych Nie mają umiejętności pracowania zespołowego, które doprowadziłyby do tego by uzyskali w zespole pewien efekt końcowy, czyśty - jak by powiedział Kotarbiński

Jest w tym pewne komedianstwo teatralności pewien tragizm

Jezeli obserwować na przykład słabość polskiej literatury polskiej i porównać z bardzo słabą tradycyjnie literaturą czeską to właściwie człowiek rozpacz bierze W literaturze czeskiej jest Skworecki, jest Kundera, jest nikomu prawie nie znany Zeifert, a w polskiej literaturze poza nazwiskiem Jana Jozefa Szczepanskiego właściwie nikogo nie ma

Jezeli chodzi o makro sprawy można do nich zaliczyć ekonomiczny cud Gierki

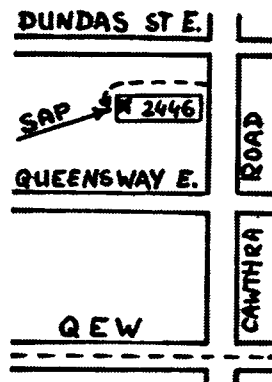
Jezeli chodzi o historię to rozmaite przykłady tych pałubiczności to byłoby zachowanie w czasie rozbiorów Gest bardzo

Dokonczenie str 17

SAP International Trade Corp.

2446 Cawthra Rd., BL. 4, Unit 10
MISSISSAUGA, ONT. L5A 3K6
TEL. 896-0170 TELEX 06-961420

UWAGA MISSISSAUGA

PROWADZIMY SPRZEDAŻ ECHA TYGODNIA

NAJWIĘKSZY W KANADZIE PUNKT PRZYJĘCIA

PACZEK DO POLSKI

- PRZESYŁAMY PACZKI MORSKIE I LOTNICZE
- PRZYJMujemy ZLECENIA NA:

- owoce cytrusowe
- paczki żywnościowe
- artykuły techniczne
- świeże kwiaty
- dolary do rąk odbiorcy

- Gotowe paczki przyjmujemy przy naszym centralnym magazynie, co gwarantuje najszybsze ich odejście z Kanady
- Wszystkie przesyłki ubezpieczamy do pełnej zadeklarowanej wartości, na co wydajemy pisemne pokwitowania
- Wszystkie przesyłki dostarczamy do domu odbiorcy
- Odbiorca nie ponosi dodatkowych kosztów
- Odbieramy paczki z domów
- Gwarantujemy najniższe w Ameryce Południowej ceny na paczki na zlecenia
- Gwarantujemy najniższe w Ameryce Południowej ceny na paczki na zlecenia Jezeli po zamówieniu u nas paczki stwierdzisz, że inna amerykańska lub kanadyjska firma ma niższe ceny niż nasza

WYPŁACAMY RÓŻNICĘ

Sprowadzamy do Kanady artykuły europejskie wybrane z katalogów

Czartery do Polski

BEZPOŚREDNIE — NAJTAŃSZE POŁĄCZENIA DO WARSZAWY

CENA OD \$750

Oficjalny przedstawiciel
★ KONTA ★ PACZKI ★ BONY DOLAROWE
★ SAMOCHODY ★ LEKI ★ MASZYNY ROLNICZE ITP

VANCOUVER	— \$262
EDMONTON, CALGARY	— \$199
SASKATOON	— \$189
WINNIPEG	— \$139
HALIFAX	— \$139

Income Tax szybko, fachowo, tanio

PO SZCZEGÓŁOWE INFORMACJE PROSIMY ZGŁASZAĆ SIĘ DO

EMPRESS TRAVEL AGENCY Ltd

185 RONCESVALLES AVE (416) 536 3554
TORONTO ONTARIO M6R 2S5 (416) 536-6991

CAROUSEL CLASSICS

Prezentujemy Nową firmę kanadyjską sprzedającą wysokiej jakości naczynia do gotowania, chińską porcelanę, kryształ, zastawy stołowe oraz noże kuchenne poprzez dyplomowanych konsultantów Oferujemy dogodne ceny oraz nadzwyczajne gwarancje Więcej informacji udziela Krzysztof KANIA TEL (416) 621-9772

EMPLOYMENT

Rapidly Expanding Company has openings for part-time & fulltime employment Call Mr Kris Kania for appointment

PHONE (416) 621-9772

GODZINY OTWARCIA

Poniedziałek - zamknięte
Od wtorku do piątku - 10 AM do 6 PM
Sobota - 10 AM do 4 PM

OWOCE CYTRUSOWE

Ananas \$ 2 80 za sztukę
Pomarańcze, cytryny, grejpfruty w dowolnych ilościach w cenie \$ 2 00 za kg + \$ 3 50 od paczki
Najmniejsza paczka 5 kg

PACZKI SPOŻYWCZE

# 211 Szyńka konserwowa 454 g	6 szt	\$ 20 00 + \$ 3 50
# 212 Szyńka konserwowa 454 g	12 szt	\$ 38 00 + \$ 3 50
# 213 Szyńka konserwowa 454 g	4 szt	\$ 26 00 + \$ 3 50
Herbata	500 g	
Czekolada z orzechami 100 g	5 szt	
Czekolada z bakaliami 100 g	5 szt	
# 214 Szyńka konserwowa 454 g	2 szt	\$ 28 50 + \$ 3 50
Sardynki w oliwie 125 g	2 szt	
Herbata	500 g	
Kawa ziarnista	500 g	
Czekolada do picia	500 g	
Czekolada z orzechami	5 szt	
Czekolada mleczna	5 szt	
Rodzynki	500 g	
Figi suszone	250 g	
# 219 Kawa ziarnista	1 kg	\$ 17 00 + \$ 3 50
Herbata sypka	500 g	
Czekolada do picia	500 g	
Pieprz	200 g	
# 235 Czekolada z orzechami 100 g	10 szt	\$ 22 00 + \$ 3 50
Czekolada z bakaliami 100 g	10 szt	
Czekolada mleczna 100 g	5 szt	
# 425 Kawa ziarnista	3 kg	\$ 18 00 + \$ 3 50
# 426 Kawa ziarnista	2 kg	\$ 12 00 + \$ 3 50
# 827 Herbata sypka	2 kg	\$ 13 00 + \$ 3 50
# 851 Poledwica wędzona	1 kg	\$ 26 00 + \$ 3 50
Szyńka wędzona	1 kg	
Szyńka gotowana	1 kg	

SWIEŻE KWIAŁY NA RÓŻNE OKAZJE

Bukiet goździków 15 szt \$ 28 00
Doręczenie na dokładnie wyznaczoną datę dopłata \$ 5 00

PRZESYŁKA PIENIĘDZY

Do \$ 100 00 opłata \$ 11 00
za każde następne rozpoczęte \$ 100 00 opłata \$ 5 00

Zlecenia prosimy przysyłać na nasz adres podając dokładny adres odbiorcy i nadawcy (wraz z nr telefonu) numer zamawianego zestawu oraz załączając czek lub Money Order płatny dla SAP International Trade Corp.

pomoc

POLEMIKI

Brońmy Marszałka Józefa Piłsudskiego

Autor polemiki, dr Stanisław Dąbrowski jest wykładowcą w uczelni wojskowej w Monterey, w Kalifornii, specjalizuje się w stosunkach polsko-sowieckich

Niezmiernie się uradowałem ze Redakcja Echa Tygodnia postanowiła uczcić pięćdziesięciolecie śmierci Marszałka Józefa Piłsudskiego. Zauważyłem z mniejszą radością, że i inne czasopisma polonijne, mianowicie "Nowy Dziennik" oraz "Express Polski" także oddają cześć Piłsudskiemu z okazji powyższej rocznicy

Echo Tygodnia wyprzedziło o ile mi wiadomo, czasopisma polonijne w oddaniu hołdu Marszałkowi zamieszczając w numerze świątecznym, (4-10 IV) artykuł Krzysztofa Sojki-Wilmanskiego pt "Józef Piłsudski w 50-lecie śmierci". Jako wychowanek przedwojennej szkoły powszechnej, gdzie postać Józefa Piłsudskiego stawiana była młodzieży za wzór silnej woli i miłości ojczyzny, przeczytałem artykuł Wilmanskiego z wielkim zainteresowaniem. Po stylu i treści artykułu wnoszę, że jego autor dopiero na emigracji zapoznał się z postacią Marszałka, co musiało nastąpić nie tak dawno temu. Mimo tego autor podjął się napisania czegoś w rodzaju historii Polski na tle życia Piłsudskiego, czy życia Piłsudskiego na tle historii Polski od Powstania Styczniowego. Rezultat tego przedsięwzięcia, jak sądzę, jako nisko oceniany z historią Polski, może osądzić, wypadł skandalicznie. Roi się w tym artykule od niedorzeczności, od błędów faktologicznych, od pominięć, a najbardziej od braku zrozumienia dziejowej roli Piłsudskiego. Żeby to wszystko poprawić trzeba by było napisać podobnie kobyłasty artykuł, jakim nas obdarzył szanowny Autor. Mam nadzieję, że Redakcja nie odmówi sprostowania przynajmniej najbardziej rażących błędów w artykule p. Wilmanskiego, zwłaszcza, że za treść artykułów nie odpowiada Redakcja, lecz autorzy.

Razi mnie encyklopedyczne podejście autora do osoby Piłsudskiego. Echo Tygodnia nie jest biograficznym słownikiem polskim, lecz czasopismem o pewnych założeniach ideowych, jest gazetą tygodniową, która zamieszcza artykuły z zakresu historii z określonych powodów. Z artykułu powyższego wcale nie wiadomo po co on został napisany i dlaczego się w ogóle pisze o Piłsudskim. Ale to już kwestia stylu i zrozumienia zagadnienia.

gorzej jest z faktami. Tutaj autor wykazuje ich nieznaną, brak zrozumienia poruszanych zagadnień, tudzież doniosłości wydarzeń historycznych. Artykuł nacechowany jest niechęcią do Piłsudskiego. Można być niezyczliwie ustosunkowanym do przedmiotu opracowania, ale wtedy trzeba znać fakty. Widzieć ich hierarchiczność, a co najważniejsze, znać literaturę tematu, a literatura na temat Piłsudskiego jest przeogromna. W Nowym Jorku istnieje Instytut Józefa Piłsudskiego, gdzie można znaleźć szczegółowe udokumentowanie jego działalności.

Otoż, gdyby się nasz Autor ucziwie poinformował o życiu swojego bohatera oraz o wydarzeniach epoki, którą omawia, nie pisałby, że "Robotnik" najpierw wychodził w Londynie, a potem w Łodzi. W Londynie PPS wydawała "Przedświt" i "Światło". "Robotnik" nigdy nie był wydawany w Londynie.

Odnosnie podróży Piłsudskiego do Japonii autor pisze, że to wywiad japoński zaprosił Piłsudskiego i Romana Dmowskiego, przywódcę Narodowej Demokracji

w "celu omówienia akcji dywersyjnej w Rosji". W rzeczywistości było zupełnie inaczej. To Piłsudski sugerował Japonczykowi polską dywersję przeciwko Rosji i w celu przedłożenia swoich planów, które miałyby być zrealizowane na koszt Japonii, pojechał do Tokio. Dmowski podążył za Piłsudskim, żeby wyperswadować japońskiemu rządowi popieranie polskiej dywersji. "Zaproszenie" japońskie obu polskich przywódców mogło polegać na tym, że konsul japoński w Wiedniu wydał im wizy. Rzecz jasna, przedstawicielstwa japońskie w Austro-Węgrzech, Francji i Anglii wiedziały o celach misji Polaków od ich rządu. Wywiad japoński nie miał z tymi misjami nic wspólnego, i jak się okazało, rząd japoński w ogóle nie był zainteresowany polską dywersją i w ogóle sprawą polską.

To, że Piłsudski sądził, jak czytamy w artykule, że wojna między zaborcami doprowadzi do "rozwiązania kwestii polskiej" nie stanowi rewelacji. Każdy politycznie myślący Polak w owych czasach był podobnego zdania. Ale sama wojna między zaborcami niczego nie gwarantowała. Polityczna mądrość Piłsudskiego polegała właśnie na tym, że przepowiadał zwycięstwo Państw Centralnych nad Rosją i Aliantów nad Państwami Centralnymi. Ujęcie tej myśli przez p. Wilmanskiego w trybie warunkowym, jest niegrzecznym wypaczeniem.

Autor poświęca kilka słów przekroczeniu przez Kompanię Kadrową granicy zaboru rosyjskiego, co miało miejsce 6 sierpnia 1914 r. Widocznie w jego mniemaniu jest to takie nieważne wydarzenie, że nie podaje on jego daty i zbywa je frazesem. Nie mogę też zrozumieć dlaczego nie cytuje Autor rozkazu dnia Piłsudskiego do żołnierzy mających wkroczyć do Kongresowki. Słowa zacytowane przez Wilmanskiego są późniejszej daty. Chociaż Echo Tygodnia nie jest czasopismem naukowym, sądzę jednak, że źródła cytowanych słów powinny być przez autorów podawane, zwłaszcza w artykułach o treści historycznej. Radbym wiedzieć skąd Autor wytrzasnął rozmowę między gen. Beselerem a Piłsudskim. Piłsudski istotnie rozmawiał z nim 12 grudnia 1916 r. i domagał się tworzenia polskich organów państwowych zanim zacznie się tworzyć polskie wojsko. Na współpracę z Niemcami Piłsudski godził się od początku wojny, więc beselerowskie wzywanie go do współpracy było zbyteczne. Nie jest zgodne z prawdą, o czym p. Wilmanski powinien wiedzieć, że akt 5 listopada, 1916 r. stwarzający "namiastkę" rządu Tymczasowa Rada Stanu nie była rządem, ani jego namiastką. Powołana została do życia innym aktem z 6 września, 1916 r.

14 stycznia 1917 r. odbyło się jej pierwsze posiedzenie. Piłsudski nie mógł zatem przyjmować stanowiska w nieistniejącym rządzie. Wchodził w skład Rzeczonej Rady jako jeden z dziesięciu przedstawicieli zaboru austriackiego, w której z Kongresowki zasiadało piętnastu. Piłsudski przyjmował miejsce w Radzie tylko po to, żeby czuwać nad sprawami wojskowymi, ale tylko jako członek Rady, a nie "Przewodniczący" nieistniejących urzędów.

Co krok to błąd w artykule. Oredzie prezydenta Stanów Zjednoczonych Woodrowa Wilsona, zawierające owe czternastce punktów, z których trzynasty odnosi się do niepodległości Polski, ogłoszone zostało 8 stycznia 1918, a nie 27 stycznia 1917, jak nam kaze wierzyć autor. 27 stycznia 1917 roku prezydent Wilson tylko wyraził życzenie, aby powstała Polska.

Zadnego rozejmu z bolszewikami Polska nie zawierała po zdobyciu Dynaburga

"Rokowania w Borysowie" również nie mogły być "wznawiane", gdyż takich rokowań nigdy nie było. Istotnie Polska proponowała Sowiecom, Borysów, miasto leżące na linii frontu, nad Berezyną, jako miejsce rokowań pokojowych między Rosją a Polską, lecz propozycje te rząd sowiecki odrzucił.

Sprawę ostatniego etapu wojny polsko-bolszewickiej tak autor mętnie przedstawił, że nie wiadomo od czego zacząć. Może kto inny zajmie się tą gmatwaną. Autor znalazł miejsce na opisywanie nic nie znaczącego położenia różnych jednostek polskiego wojska, a pominął istotną sprawę stosunku państw zachodnich do Polski w wojnie polsko-bolszewickiej. Z tym się także wiązały wewnętrzne stosunki partyjne w kraju, rozgrywane się na tle wojny. Czyżby p. Wilmanski nigdy nie słyszał o konferencji w Spa, gdzie się narodziła "linia Curzona"? O rokowaniach münchskich między Polską a Sowiecami. Zanim został zawarty Pokój Ryski, 18 marca 1921 r., powstał rozejm między walczącymi stronami podpisany w Rydze 12 października 1920 r. O tym autor milczy. A trzeba wiedzieć, że rokowania o ten rozejm zaczęły się w Minsku Białoruskim wtedy, kiedy czerwona armia stała pod Warszawą, czyli w połowie sierpnia. A skończyły się w Rydze 12 października 1920 r. Autor, jeżeli studiował ten okres historii

Polski, powinien wiedzieć, że mocarstwa zachodnie, przeciwne były zajmowaniu przez Polskę terenów na wschód od tzw. linii Curzona, mniej więcej odpowiadającej obecnej naszej wschodniej granicy. Nie jest prawdą, że Polska zajęła Płoskirow lub Kamieniec Podolski - gdyż chyba o tym Kamieniu mówi autor - Na podstawie umowy z Petlurą Polska uznawała rzekę Zbrucz za zachodnią granicę Ukrainy, uważała więc, że nie miała prawa wstępu na tereny położone na wschód od tej rzeki, gdzie leżą wymienione miasta. Procz tego, na mocy deklaracji Najwyższej Rady z 28 czerwca 1919 r., Polsce wolno było zajmować tereny tylko do wymienionej rzeki.

Twierdzenie szanownego Autora, że gen. Orlicz-Dreszer podsunął Piłsudskiemu myśl "zbrojnego powrotu do władzy" i że ta myśl znalazła urzeczywistnienie w przewrocie majowym, trzeba zaliczyć do wymysłów.

Jest jeszcze więcej niescisłości, niedorzeczności, zmyslen w omawianym artykule, którymi, mam nadzieję, zajmą się inni czytelnicy.

Na zakończenie chciałbym stwierdzić, że omawiany artykuł wyrządza krzywdę prawdzie historycznej i pamięci Piłsudskiego. Odkładam go z uczuciem niesmaku.

STANISŁAW DĄBROWSKI
Monterey, California
kwiecień 1985 r.

Pięćdziesiąt Rocznica Zgonu
Pierwszego Marszałka Polski
Józefa Piłsudskiego

1867

1935

Uroczysta Akademia

pod protektorałem
Kongresu Polonii Kanadyjskiej
Okręg Toronto

Niedziela, dnia 12 maja 1985r, godz 1530,
Dom SPK, 206 Beverley Str, Toronto, Ontario

Wystawa

poświęcona Marszałkowi Piłsudskiemu
w oszklonym pokoju na parterze
Domu SPK, Koto Nr 20

Uroczyste otwarcie wystawy -
Niedziela, 12 maja, godz 1500

Wystawa będzie otwarta w niedzielę,
dnia 12 maja w godzinach 1500 - 1900
oraz w czwartek dnia 16 maja w godzinach
1800 - 2200.

Osobom, które zechciały łaskawie wy-
pozyczyć osobiste pamiątki jako ekspozy-
cjony na wystawę, serdecznie dziękujemy,

WIADOMOŚCI SPORTOWE

Klub Sportowy Biały Orzeł przy Towarzystwie Białego Orła zaprasza całą

SEZON ZIMOWY KLUBU SPORTOWEGO BIAŁE ORLE

Klub Sportowy Biały Orzeł w sezonie zimowym występuje w dwóch grupach jako I szta i 2 ga drużyna

PIERWSZA DRUŻYNA

Biały Orzeł przeciwko Chalaco w dniu 12 01 85 wygrali 5 2

Bramki strzelili G Pajor 4 i T Kosek 1

Biały Orzeł przeciwko SAS w dniu 21 01 85 wygrali 5 4

Bramki strzelili G Pajor 2 i Hryc 1 A Wozniak 1 i L Gregorczyk 1

Biały Orzeł przeciwko ANJOU w dniu 2 02 85 wygrali 3 1

Bramki strzelili G Pajor 1 i L Gregorczyk 1

Biały Orzeł przeciwko YMHA HACOAH w dniu 9 02 85 przegrali 3 7

Bramki strzelili G Pajor 2 i L Gregorczyk 1

Biały Orzeł przeciwko SEVAN w dniu 16 02 85 wygrali 4 4

Bramki strzelili A Malinowski 1 i J Hryc 2 i G Pajor 1

Biały Orzeł przeciwko ARRIEROS w dniu 23 02 85 wygrali 2 0

Bramki strzelili G Pajor 2

Biały Orzeł przeciwko LOS COPI HUES 02 03 85 wygrali 5 2

Bramki strzelili A Malinowski 2 i T Kosek 1

Biały Orzeł przeciwko ARARUIT 09 03 85 wygrali 4 1

Bramki strzelili M Pszonka 2 i M Janowski 1 i G Pajor 1

Biały Orzeł przeciwko PIMENTEL 23 03 85 0-0

W skład 1 wszej drużyny wchodzi

Bramkarz Z Nowak Gracz A Malinowski Z Toporowicz M Pszonka

G Pajor L Gregorczyk A Wozniak T Kosek J Hulewicz M Jankowski J Hryc J Topezytko
Trener drużyny L Gerszon

TABELA FINAŁOWA

G	W	R	P	B	S	B	S	P	R	B
1	White Eagles	9	6	2	1	31	21	14	10	
2	Ymha Hacoah	9	6	1	2	29	14	13	15	
3	S A S	9	6	3	21	15	12	6		
4	Arrieros	9	5	1	3	16	17	11	1	
5	Ararat	9	5	4	19	21	10	2		
6	Sevan	9	3	3	3	17	14	9	3	
7	Chalaco	9	3	1	5	16	22	7	6	
8	Anjou	9	2	2	5	15	20	6	5	
9	Los Copihues	9	2	7	12	24	4	12		
10	Pimentel	9	1	2	6	7	15	4	8	

Dnia 30 marca 85 r

Drużyna Białego Orła grała w polfinale z Arrieros wynik meczu 2 2 bramki strzelili L Gregorczyk i T Kosek Po tym meczu sędzia zarządził rzuty karne i tu piłkarze Białego Orła wygrali

Dnia 31 marca 85 r

W finale drużyna Białego Orła spotkała się z YMHA HACOAH i przegrała 1 0 Drużyna Białego Orła zdobyła srebrny medal

Klub Sportowy BIAŁY ORZEŁ T B O w dalszym ciągu przyjmuje za pisy piłkarzy na sezon letni chętnych

piłkarzy proszę się zgłaszać do Vice Dyrektora sportowego A Malinowski tel 521-6150 i kierownika drużyny J Grabas tel 725 3400

DRUGA DRUŻYNA

Biały Orzeł przeciwko JETS AHUNT SIC w dniu 20 01 85 wygrali 3 1

Bramki strzelili M Kusy M Kos W Marchlewski

Biały Orzeł przeciwko LUSITANO w dniu 27 01 85 wygrali 2 0

Bramki strzelili M Kusy

Biały Orzeł przeciwko R D P w dniu 03 02 85 wygrali 2-0

Bramki strzelili B Wróbel i M Kos

Biały Orzeł przeciwko HERMES w dniu 10 02 85 wygrał HERMES 2 0

Biały Orzeł przeciwko ATHLETIC w dniu 24 02 85 wygrał ATHLETIC 4-1

Bramkę strzelił M Kos

Biały Orzeł przeciwko BOZART w dniu 03 03 85 wygrał BOZART 1 0

Biały Orzeł przeciwko MAYAS w dniu 10 03 85 remis 2 2

Bramki strzelili M Marchlewski i W Prugar

Biały Orzeł przeciwko ROUMAIN w dniu 17 03 85 wygrał Biały Orzeł 2 0

walcowerem

TABELA FINAŁOWA

G	W	R	P	B	S	B	S	P	R	B
1	Lusitano	8	5	2	1	20	4	12	16	
2	Jets Ahuntic	7	5	1	1	23	8	11	15	
3	Hermes	8	4	1	2	11	9	9	2	
4	Athletic	8	4	1	3	13	15	9	2	
5	White Eagles	8	3	2	3	11	11	8	0	
6	Bozart	8	3	2	3	10	15	8	5	
7	R D P	7	2	2	3	7	8	6	1	
8	Mayas	8	1	3	4	9	17	5	8	
9	Roumain	8	2	2	3	0	21			

Klub Sportowy 'BIAŁY ORZEŁ' przy Towarzystwie Białego Orła

ZAPRASZA

całą Polonię na Zabawę Sportową, która odbędzie się dnia 27 kwietnia 1985 roku o godz 21 00 w domu Białego Orła przy ul Frontnac

Do tanca gra znakomita orkiestra "KRAK" Atrakcją wieczoru będzie także loteria fantowa i biletów wejścia, wiele wartościowych nagród

Bilety wstępu można zamawiać u p p J Toporowski, tel 354-3715, J Grochowski tel 727-2311 i J Grabas tel 725-3400

J GRABAS

Adres redakcji
12453 pavillon, Pierrefonds
Que H8Z 1M6
Korespondenci
Tel 683-2576
Ogłoszenia i prenumeraty.
Tel 737-3945, 727-7257

PANI, nie pałaca, przyjmie wszelką pracę na terenie Montrealu - może być opieką nad małym dzieckiem, prowadzenie domu, przyjmowanie telefonów w gabinecie lekarskim itp
Oczekuję propozycji -
TEL (514) 932-1775 - Montreal
w godz 14-16 - pon - piątek

A-12

TATRA TRAVEL SERVICE LTD PEKAO DEALER - Własc E STASIAK

DOLARY do rąk odbiorcy na konta walutowe kupony do wyboru mieszkania samochody
Materiały budowlane, maszyny rolnicze
Wszelkie wyjazdy drogą lotniczą i morską Wakacje na południe sprawy paszportowe wizowe sprowadzanie rodzin
AGENT PODRÓŻY NA WSZYSTKIE LINIE LOTNICZE ŚWIATA
3628 St Laurent Blvd
TEL 849-3451 lub 849-5012

POLONIJA KASA KREDYTOWA

65 Sherbrooke Str E Suite 103
Tel 845-3534
Oferuje Poloni na wyjątkowo dogodnych warunkach wszelkiego rodzaju pożyczki i najlepsze oprocentowanie za sumy złożone w Kasie
Poniedziałek - sroda
10 00 a m - 3 00 p m
Czwartek
10 00 a m - 20 00 p m
Piątek - 10 00 a m - 20 00 p m

GABINET DENTYSTYCZNY

Christine E. Marczuk, D.D.S
Barbara B. Marczuk, D.D.S.
Ogólne leczenie dentystyczne
Przyjmujemy od poniedziałku do soboty Tel. (514) 934-0181

POLISH INTERPRETERS, TRANSLATORS and TUTORS

(Canada) Reg'd
POLSKIE BIURO TŁUMACZY
ORAZ
POLISH PROFESSIONAL PERSONNEL (Canada) Reg'd
POLSKIE BIURO ZATRUDNIENIA KADR WYKWALIFIKOWANYCH
(w siedzibie Biura Podróży YUL" TRAVEL Ltd)
465 St Francois Xavier Street
Montreal, Quebec, H2Y 2T1
TEL (514) 845-5184, soboty i wieczory - (514) 287-1668
prowadzi solidnie
NINA PIASKOWSKA

Wykonujemy

- Tłumaczenia pod przysięgą - specjalizacja teksty prawne
- Legalizacja dokumentów
- Poswiadczenie podpisu
- Załatwianie wszelkich formalności
- Poszukiwanie pracy oraz negocjowanie kontraktów dot zatrudnienia
- Sporządzanie testamentów, aktów notarialnych, etc
- Tłumaczenia dyplomów, indeksów, matur, książeczek żeglarskich, etc
- Załatwiamy wszystko od "A" do "Z" w sprawach podróży, tj bilety lotnicze, morskie, wynajmowanie samochodów - car rental, etc.

UDANY POLSKI KONCERT W MONTREALU

W wypełnionej sali College Marguerite Bourgeois w Montrealu, w dniu 17 marca, odbył się wieczor piosenki, arii oraz muzyki klasycznej i popularnej, w większości polskiej, poświęcony sp ks Jerzemu Popieluszkowi

Koncert rozpoczęła pianistka Jadwiga Knott uroczystie odegranym polonezem A-dur F Chopina Wykonanie tego utworu było technicznie bardzo dobre Zarzucano wprawdzie artystce, że zbyt często używała pedalu fortepianowego

Nie był to błąd, lecz tylko forma interpretacji, która może się podobać jednym mniej, a drugim więcej Natomiast na koncu pierwszej części koncertu w "Etudzie Rewolucyjnej", solistka świetnie i z należytym wyczuciem zinterpretowała rozpacz, która skłoniła Chopina do skomponowania tego utworu - na wiesc z Polski o tragedii Powstania Listopadowego

Odczytanie fragmentu Homili ks Jerzego Popielusko przez ks dr Jerzego Maglewskiego oraz modlitwa "Bog i Ojczyzna" recytowana w sposób wybitnie dramatyczny przez p Iwonę Urbanską, wytworzyły na sali poważny nastrój, do czego przyczyniły się również krótkie utwory odebrane na kontrabasie przez Zdzisława Marczyńskiego w przerwach recytacji Miłą, nieprzewidzianą niespodzianką w programie stanowiło przybycie, w towarzystwie kilku księży, biskupa montrealskiego mgr A Chimicheli, który w serdecznych i życzliwych słowach opisał wrażenia, jakie odniósł z podróży po Polskę

Mało znana, w klasycznej formie Sonata A-dur na skrzypce i kontrabas Karola Oginskiego, odegrana po wirtuożowski przez Ireneusza Bogajewicza i Zdzisława

Marczyńskiego, stanowiła preludium do dalszych występów muzycznych Lidia Kłobucka - sopran (primadonna Operetki Warszawskiej) ma nie tylko dobrą technikę głosową i wyraźną dykcję, ale także właściwe wyczuwanie stylu odtwarzanych arii i piosen Jej donosny i piękny głos nie potrzebuje mikrofonów mających tendencję do obniżania jakości głosu w salach koncertowych średniej wielkości Szczere oklaski były nagrodą i uznaniem dla jej talentu Artysta skrzypek Ireneusz Bogajewicz, członek Orkiestry Symfonicznej w Montrealu, swoją grą zaprzeczył ogólnej opinii, że skrzypek orkiestrowy nie może być dobrym solistą - wirtuozem, a dobrym solistą - dobrym skrzypkiem w orkiestrze W utworach takich jak Medytacja "Thais" - Masseneta, Kujawiak - Wieniawskiego, Mazur - Młynarskiego, walc "Pizzicato" - Boulanger, "Le Canari" - Polakina, czarasz - Montiego, wykazał on wysoką klasę niezawodnej techniki prawej i lewej ręki oraz wirtuozerii skrzypcowej jak zawrotnie szybkie pasáže, flageolety, pizzicata itp

Sposób jego gry jest tak przekonujący, że od razu skupia uwagę słuchaczy P Bogajewicz i Władysław Radny - akompaniament stanowili jedną, doskonałą całość Nic też dziwnego, że nagradzano ich nie milknącymi brawami

Władysław Radny jest nie tylko dobrym akompaniatorem, ale także świetnym solistą i improwizatorem Wiazanka Walców Warszawskich w jego opracowaniu i wykonaniu wykazała mistrzostwo i zdolności muzyczne

Tenor Aleksander Saniewski wrzucił słuchaczy pięknie

wykonanymi piosenkami ze swego repertuaru

Ten nadzwyczaj udany koncert zakończył się duetami z operetek Lehara i Kalmana w wykonaniu Lidii Kłobuckiej i Aleksandra Saniewskiego

Doskonale kierownictwo artystyczne, pomysły i układ programu zawdzięczać należy prof Zdzisławowi Marczyńskiemu Cała organizacja koncertu spoczywała w rękach młodego i energicznego prezesa Polonijnej Kasy Kredytowej p Zenona Mazura oraz prezesa Polskiej Fundacji Społeczno-Kulturalnej p Jana Tesiorowskiego Ta bardzo udana impreza wywarła na słuchaczach wielkie wrażenie Ktoś nawet powiedział, że był to "historyczny koncert Polonii" Miał rację!

H U

Historyczny film polski

"Pan Wołodyjowski"

wg powieści H Sienkiewicza

TYLKO DWA RAZY.

Niedziela 5 maja br. godz 2 30 p m. i niedziela 12 maja godz 2:30 p m.
Kino "Outremont" - 1248 West Bernard, Montreal, TEL 277-4145

Przesprzedaz biletów w kasie kina "Outremont, "Tatra" Travel Service, 3628 Saint Lawrence, Tel 849-3451, Restauracja "Chez Therese, 5409 Cote St Luc Rd
Informacji udziela tel 481 - 6766

Jednym z najwybitniejszych współczesnych twórców obok Pablo Picasso był zmarły przed dniami Marc Chagall. Podobnie zresztą jak Picasso swą sławę zawdzięczał niezwykle długiemu okresowi pracy twórczej trwającemu ponad 3/4 wieku, ale także stosowaniu różnorodnych technik artystycznych w jakich wyrażał się jego talent. W ciągu swego blisko stoletniego życia (tylko Tyccjan Vecelli mógł poszczycić się dłuższym o dwa lata okresem działalności artystycznej) do 99 roku życia próbował wszelkich środków artystycznego wyrazu, od malarstwa po rzeźbę, od grafiki po witrażownictwo, od mozaik po ceramikę, nie stronił także od scenografii czy projektowania kostiumów. Nie muszę dodawać, że na tych wszystkich polach działalności twórczej odnosił sukcesy, choć początkowa działalność nie wskazywała na podobne osiągnięcia. Urodzony 7 VII 1887 w Witebsku w wielodzietnej rodzinie żydowskiego rybaka i handlarza ryb, bez żadnych tradycji artystycznych musiał przełamać niejedną barierę społeczno-obyczajową aby stać się człowiekiem sztuki. Po ukończeniu miejscowej szkoły muncypalnej rozpoczyna naukę malowania u lokalnej sławy Yehudy Pena w 1906. Wiosną roku następnego wyjeżdża do Petersburga gdzie rozpoczyna studia w Szkole Cesarskiego Towarzystwa Ochrony Sztuki, a następnie prywatnie u S. Seidelberga później zaś u L. Baksta. W tym czasie oficjalnie występuje jako słujący w rodzinie prawnika, gdyż tylko posiadając oficjalne zatrudnienie mógł liczyć na uzyskanie pozwolenia na osiedlenie się w stolicy carskiego imperium. Nie trzeba dodawać, że obydwa pracownie specjalizowały się w akademickim realizmie z lekką zabarwionym impresjonistycznym czy post-impresjonistycznym kolorytem czy techniką, choć w ówczesnej Rosji szczególnie Bakst uchodził za artystę awangardowego (ze względu na koneksje z francuskimi symbolistami i niemieckim Jugendstil). Nic dziwnego, początkowe prace M. Chagalla z pierwszych lat naszego stulecia, nie posiadały znamion późniejszego charakterystycznego dla artysty stylu lecz były raczej odbiciem rosyjskim nadsekwanskich trendów, niż własnego jakże odmiennego późniejszego artystycznego ego. Jednak pod koniec I dekady obecnego stulecia, powstają pierwsze prace jak "Zmarły" (1908) gdzie symbolizm podobnie jak u zmarłego blisko 4 wieki wcześniej Hieronima Boscha graniczy z surrealizmem. Latem 1910 wyjeżdża do Paryża, gdzie początkowo mieszka u znajomych, a później wynajmuje studio. Poznaje wówczas przedstawicieli paryskiej cyganerii artystycznej - poetów G. Apollinaire (W. Kostrowicki) B. Cendrars, M. Jacob czy malarzy - F. Leger, R. Delaunay czy A. Lhote. W tym okresie powstają obrazy jak "Ja i wies", "Pijak", "Rosja, osły i inni", "Święty Woznica", "Hołd dla Apollinaire", "Mazur-poeta", "Golgota", "Żołnierze piją", "Skrzypek", czy "Nad Witebskiem".

W technice ich malowania widac wpływy fauwizmu czy kubizmu lecz tematyka niezależnie od swej paryskiej czy witebskiej proveniencji jest symboliczno-surrealistyczna granicząca z abstrakcją. Postacie zarówno ludzkie jak i zomorficzne nie podlegają żadnym prawom z prawami fizyki włącznie, bujając w obłokach czy siedząc na dachach co wywołuje zdumienie nawet przyzwyczajonych do ekstrawagancji artystycznych paryzan, którzy publicznie w 1912 mieli okazję zetknąć się po raz pierwszy z obrazami M. Chagalla na wystawie Salonu Niezależnych i Salonu Jesiennego. To niezbyt przyziemne potraktowanie obiektów tematycznych wywołuje mieszane uczucia, zachwyt awangardy (Canudo - najbardziej zdumiewający kolorysta wśród nowych malarzy, G. Apollinaire - przywrócił metaforę malarstwu) oraz rezerwę pozostałych. W czerwcu 1914 wyjeżdża do Berlina, gdzie rok wcześniej w salonie ekspresjonistów "Der Sturm" wystawiane były jego prace, tym razem otwiera swą własną wystawę indywidualną. Latem przybywa do Witebska, gdzie zastaje go wybuch I wojny światowej, rok później poślubia znaną mu od 6 lat Belę Rosenfeld, córkę bogatego złotnika, która przez następne 3 dekady będzie często nie tylko towarzyszką życia lecz także natchnieniem i inspiratorem twórczym. W celu uniknięcia aktywnej służby wojskowej znajduje sunerkę w postaci pracy w biurze ekonomii wojennej w Petersburgu. Po wybuchu rewolucji październikowej Komisarz do Spraw Sztuki A. V. Łunaczarski, którego miał okazję poznać jako skromnego emigranta politycznego w Paryżu (stąd zapewne kwalifikacje Łunaczarskiego jako zarządcy sztuki) mianuje M. Chagalla Komisarzem do Spraw Sztuki na okręg Witebski.

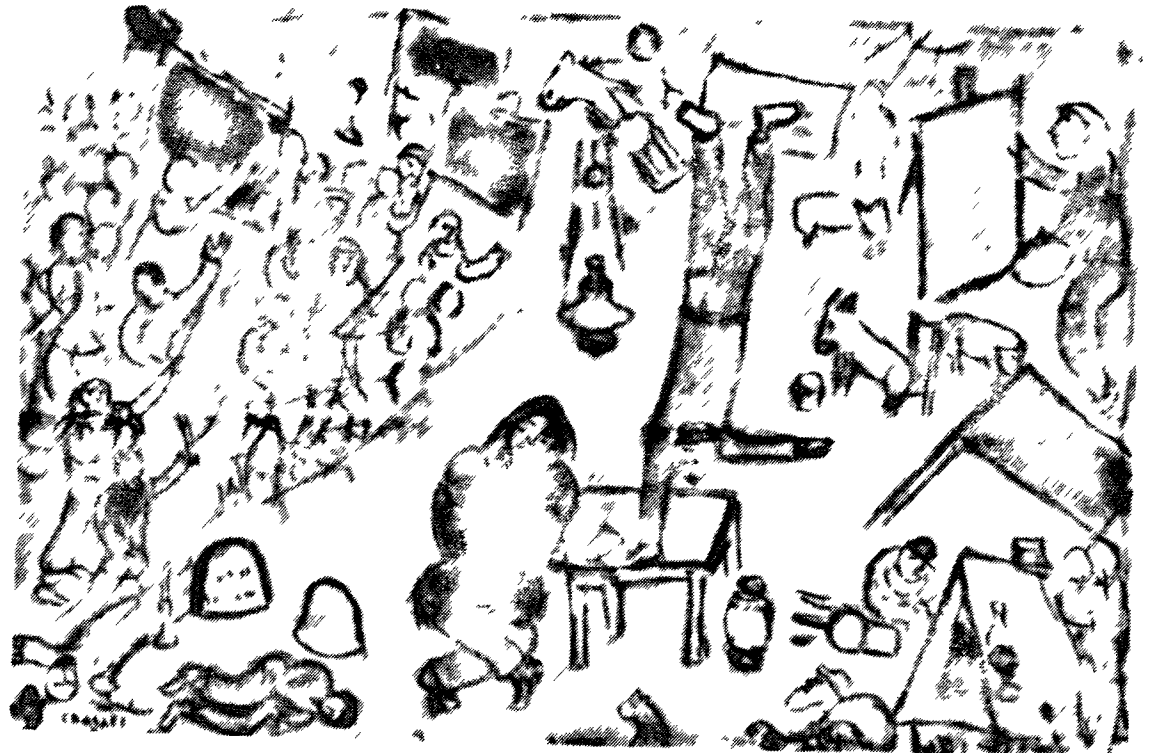
W latach I wojny i tuż przed powstają portretowa seria żydowska (Żyd w białym i czarnym, Żyd w żółtym, Żyd w czerwonym - ten ostatni obraz bez żadnych aluzji rewolucyjnych, Dzień Świąt). Drugą grupę tematyczną stanowią weduty Witebska i okolic (Dom Szary, Dom Niebieski, Witebsk ze wzgorza Zdanowa). Trzecią grupę tematyczną stanowią obrazy i portrety będące konglomeratem dwu pierwszych jak "Promenada", "Wesele", "Świątka Wesele", czy "Podwójny portret z winem", gdzie pierwszoplanowe kompozycje mają charakter personalno-rodzinny natomiast w tle przebijają pejzaże okoliczne. W 1919 M. Chagall organizuje w 50-tysięcznym Witebsku o mieszanej ludności białorusko-żydowskiej Akademię Sztuki co świadczy o dobrych chęciach w rozpow-

szczeniu tejże lecz jednocześnie o braku zrozumienia możliwości i aspiracji lokalnej ludności będącej w sztuce nawet nie na poziomie "jelenia na rykowsku". Jako wykładowców zaprasza całą ówczesną awangardę artystyczną z K. Malewiczem (suprematysta) i Lissickim na czele. Bierze także udział w I Państwowej Wystawie Sztuki Rewolucyjnej w Pałacu Zimowym, gdzie organizatorzy zakupują 12 jego obrazów. W 1920 rezygnuje z prowadzenia Akademii na skutek sporów artystycznych z suprematystami i konfliktów z władzą zwierzchnią, która już w owym czasie rozpoczyna zapędzanie artystów na jedyną i jak się później okaże słuszną (z punktu widzenia dialektyki) drogę socrealizmu, po której ma się posuwać sztuka. W maju 1920 przenosi się do Moskwy, gdzie dla Kameralnego Teatru Żydowskiego wykonuje fresk ścienny, a także kostium dla sztuki "Miniatury". Sz. Alejchemu Pracuje także dydaktycznie, ucząc rysunków w szkole dla sierot, których niemało dostarczyła rewolucja. W 1922 właściwie odczytuje słowa W. I. Lenina "o intelektualnym pomieszaniu lewicowych kierunków w sztuce" zdając sobie sprawę, że dla jego latających krow, skrzyptków na dachu czy modlących się Żydów nie będzie miejsca w socjalistycznym państwie (nawet jeśli będą to krowy kołchozowe), z pomocą Łunaczarskiego wyjeżdża z żoną i 6-letnią córeczką do Berlina (wykazując więcej intuicji niż tylko artystycznej niż jego pobratymiec E. Lissiecki, który w 6 lat później odbędzie podróż w odwrotnym kierunku co finalnie zakończyło się docelowym przystankiem na archipelagu Gułag). Rozpoczyna tam ilustrowanie rok wcześniej opracowanej biografii pt. "Moje Życie" (wydanie francuskie "Ma Vie"

nia. Wybuch wojny zastaje artystę nad Loarą, klęska Francji zmusza do szukania schronienia w nieokupowanej przez Niemców Prowansji (Gordes). W czerwcu 1941 korzysta z zaproszenia Museum of the Modern Art w Nowym Jorku i przez Portugalię udaje się z rodziną do USA. W 1942 przybywa do Mexico City gdzie projektuje kostiumy dla baletu "Aleko". Obrazy okresu wojennego charakteryzują się przedstawieniem martyrologii nie tylko narodu żydowskiego skazanego przez nazizm na zagładę lecz wszystkich niewinnych ofiar dotkniętych kataklizmem (Pozar, 1939, Męczennik 1940, Zdjęcie z Krzyża 1943, Ukrzyżowany, Wojna 1944). Gehenna rodaków artysty pogłębia jest tragedią oso-

biście, we wrześniu 1944 umiera Bella Chagall, żona i wieloletnia przyjaciółka artysty. Po wielomiesięcznej przerwie spowodowanej osobistymi przeżyciami na tym tle, rzuca się w wir pracy twórczej. Projektuje kostiumy dla wystawianego w Nowym Jorku baletu I. Strawinskiego "Ptak Ognisty". W 1946 Museum of Modern Art otwiera wystawę retrospektywną jego prac. Rok później podobnie czyni paryskie Musee Nationale d'Art Moderne i Stedelijk Museum w Amsterdamie. Rok 1948 przynosi następne sukcesy, I nagroda na XXIV Biennale grafiki w Wenecji, wystawa w Tate Gallery w Londynie, wykonuje w tym czasie cykl litografii do nowojorskiego wydania "Nocy Arabskich". W 1950 osiada na stałe we Włoszech na Wybrzeżu Lazurym (następnie polonimem sąsiadem jego aż do śmierci w 1969 będzie Witold Gombrowicz). W tym czasie odkrywa nowe dla siebie techniki twórcze ceramikę i od 1951 rzeźbę,

M
A
R
C
C
H
A
G
A
L
L

1931) Jesienią 1923 roku wyjeżdża do Paryża gdzie proponują mu cykl ilustracji do "Martwych Duszy" Gogola (wydane w 1948).

W 1924 otwiera pierwszą wystawę retrospektywną w Galerie Barbazanges-Hodebart.

W latach 20-tych często wyjeżdża na prowincję francuską (Bretania, Prowansja, Owernia). W okresie tym nadal występują reminiscencje białoruskie (Okno 1924, Życie Chłopskie 1925) lecz coraz częściej w twórczość wkrada się wątek lokalny (Kościół w Chambon czy Otwarte Okno), pejzaże szczególnie miejskie (weduty) przypominają współczesnego mu M. Utrillo, jednak ożywione są postaciami z pogranicza fantazji. W 1926 wystawia po raz pierwszy w Nowym Jorku, w dwa lata później rozpoczyna prace nad cyklem rycin do "Bajek" La Fontaine (wydane w 1957) trwają one do 1931, w którym to roku na zamówienie A. Vollarda rozpoczyna prace nad ilustracjami do Biblii. Wyjazd w tymże roku do Palestyny powoduje w tematyce twórczej wzrost ilości scen rodem ze Starego i Nowego Testamentu.

Prace nad ikonografią biblijną trwają do 1938 (następnie zaś w latach 1952-56). W tym okresie dużo podróżuje - Holandia 1932, Szwajcaria 1933, Hiszpania 1934. W 1935 przyjeżdża także do Polski gdzie uczestniczy w otwarciu Instytutu Żydowskiego we Wilnie. W 1937 zwiedza Włochy. W 1939 otrzymuje nagrodę ufundowaną przez A. Carnegie. W latach 30-tych powstają prace jak "Rewolucja" (1937) czy "Biały Krucyfik" (1938) będące protestem przeciwko totalitaryzmowi niezależnie od swego czerwonego czy w drugim przypadku brunatnego zabarwie-

Szkic do obrazu - "Rewolucja"
"Bella"
"Skrzypek"
Szkic do pierwszej rocznicy
Rewolucji Październikowej w
Witebsku

wystawia w Szwajcarii (Kunsthau Zurich 1950, Bern 1951) W 1951 następuje wyjazd do Izraela W 1952 zeni się z Walentyną Brodską, wyjeżdża wkrótce do Grecji w związku z przygotowaniem ilustracji do "Dafnis i Chloe" (wydane 1961) Rok później ponownie rewizytuje Włochy gdzie w Turynie (Palazzo Madama) otwiera wystawę swoich prac W 1954 powtórnie przybywa do Grecji, a 3 lata później do Izraela W 1958 na Uniwersytecie w Chicago prowadzi letni kurs sztuki, przygotowuje kostiumy do baletu M Ravela "Dafnis i Chloe" powstaje także seria 29 obrazów "Hołd dla Paryża" W tym okresie marstwo, które początkowo stanowiło absolutny środek wyrazu artystycznego zaczyna być wypierane przez ceramikę, zębę, a wkrótce witraże Początkowo prace ceramiczne ograniczają się do malowania dzieł innych artystów, później uczestniczy od początku w procesie twórczym W 1957 rozpoczyna pracę nad wystrojem wnętrz w kościele Plateau d'Assy w Savoi W 1959 otrzymuje pierwszy doktorat honoris causa z Uniwersytetu w Glasgow (później także z Kopenhagi 1960 i Notre Dame de Paris 1960) W 1959 wykonuje fresk ścienny dla teatru miejskiego we Frankfurcie, wystawia także w Paryżu, Monachium i Hamburgu W 1960 otrzymuje nagrodę Erazma (z Rotterdamu) Rozpoczyna pracę nad witrażami dla katedry w Metz (ukończone w 1968) W latach 1960-62 wykonuje witraże dla Centrum Medycznego w Jerozolimie W 1964 wyjeżdża do Nowego Jorku gdzie tworzy kilka witraży (m.in. dla Biułyku Organizacji Narodów Zjednoczonych i kościoła w Locatino), projektuje także scenie dla budynków w Tokio i Tel-Aviv W 1964 powstaje plafon w zbudowanej jeszcze w 1867 Operze Paryskiej jako finalny wyraz hołdu dla miasta, w którym się ukształtował i rozwinął tworczo Marc Chagall

W 1965 pracuje nad wnętrzem nowej Metropolitan Opera w Nowym Jorku (Lincoln Centre), projektuje także dla baletu w tym mieście kostiumy do "Czarodziejskiego letu" Mozarta W latach 60-tych głównym dziełem jest zaprojektowanie gobelinów dla Parlamentu Izraelskiego - Innesetu Stanowią one tryptyk o powierzchni ponad 100 metrów kwadratowych przedstawiają "Stworzenie świata", "Exodus" i "Wejście do Jerozolimy" W 1968 wykonuje mozaikę dla Uniwersytetu w Nicei (wydział Prawa i Ekonomii) W 1970 powstają witraże dla chóru w Raumunster w Zurichu W 1973 projektuje mozaikę w licei (budynek biblijnego przekazu) W roku tym udaje się do ZSRR na otwarcie wystawy swych prac z okazji 85 rocznicy urodzin

Sztuka Chagalla, różnorodna w technice wyrazu artystycznego posiadała niezależnie od materiału twórczego wspólną cechę - całkowicie indywidualny styl basmoworycznej fantazji (poetyckiej metafory jak określił to Apollinaire) Choć u swych źródeł sztuka ta posiadała silne akcenty żydowsko-hasydzkiego środowiska z białoruskiego miasteczka, później jej wydzwięk stawał się uniwersalny, propagując dorobek ogólnoludzki, szczególnie kręgów śródziemnomorskich, które w końcu były kolebką naszej cywilizacji

KRZYSZTOF

GÓRA WILMANSKI

Ontario... Mamy dążenia i możliwości rozwoju... Przyszłość należy do nas i będzie coraz lepsza...

W tych ostatnich ambitnych czasach, my—mieszkańcy Ontario stanowiliśmy dostatnie społeczeństwo pod dobrym kierownictwem Partii Postępowo—Konserwatywnej. Czas jednak płynie naprzód i nie możemy stanąć w miejscu. Musimy iść do przodu i budować przyszłość.

Dalszy dynamiczny rozwój gospodarki i potencjał ekonomiczny dla każdego zapewni Partia Postępowo—Konserwatywna pod kierownictwem Franka Millera.

W dniu 22 marca 1985 Frank Miller wprowadził nowy gospodarczo-socjalny program pod nazwą Przedsięwzięcie Ontaryjskie (Enterprise Ontario) o wartości ponad 1,3 miliona dolarów - potężna inwestycja która stworzy nowe miejsca pracy gwarantowane zatrudnienie jeszcze bardziej wzmocni naszą gospodarkę i polepszy możliwości dla wszystkich ontaryjczyków.

Premier FRANK MILLER

Enterprise Ontario ułatwi start i zapewni rozwój małego biznesu poprzez zwolnienie małego biznesu od Ontaryjskiego Związkowego Podatku Dochodowego (Ontario Corporate Income Tax).

Enterprise Ontario ułatwi wykorzystanie nowoczesnej technologii. Poprzez stworzenie Ministerstwa do Rozwoju Kwalifikacji będziemy lepiej przygotowani aby sprostać wymogom nowoczesnej technologii.

Stawmy czoła przyszłości z przywódcą i rządem, który najlepiej poprowadzi nas po przez te ambitne czasy — stawmy czoła przyszłości z Frankiem Millerem i z Partią Postępowo—Konserwatywną!

Z naszym talentem, energią, kwalifikacjami i zasobami zdołamy zdobyć przyszłość i będzie ona należała do nas!!!

Polegajmy na sile Ontario!!!

**Głosuj 2 Maja na Frank Miller
i Partię Postępowo-Konserwatywną!!**

ELAINE ZIEMBA

Ułatwić imigrację polskim uchodźcom

Redakcję *Echa Tygodnia* odwiedziła przed paru dniami pani Elaine Ziemba, kandydatka partii Nowych Demokratów (NDP) z okręgu wyborczego High Park - Swansea w obecnych wyborach do parlamentu ontaryjskiego. W naturze jest jeszcze sympatyczniejsza niż na zdjęciu!

Elaine pochodzi z polskiej rodziny, rozumie po polsku. Ojciec wyemigrował z Polski, matka urodziła się w Toronto. Ale o stosunku całej rodziny do naszych spraw dobitniej mówią inne fakty. **we wczesnych latach osiemdziesiątych, kiedy fala uchodźców z Polski zalewała obozy w Europie, tesciowa Elaine na osiem miesięcy oddała swe mieszkanie nowo przybyłej Polce z synem.** Rodzina uchodźców mieszkała tam, dopóki nie stanęła na własnych nogach. Ed Ziemba, szwagier Elaine, jest torontonskim organizatorem międzynarodowego związku zawodowego pracowników przemysłu tekstylnego - International Ladies Garment Workers. W tym samym okresie związek ten sponsorował 250 rodzin polskich uchodźców, łącznie przeszło tysiąc osób.

- Tak, powinno się robić znacznie więcej, by umożliwić emigrację do Kanady uchodźcom z Polski; mówi Elaine Bob Ray z naszej partii zajmował się tą sprawą w Parlamencie

- *Pracownicy Kanadyjskie powinni upominać się o prawa swych obywateli polskiego pochodzenia - prawa, naruszane w PRL m.in. poprzez utrudnienia w łączeniu rodzin, odmowę paszportów na wizytę lub na stały wyjazd rodzinom z Polski, odmowę wiz dla Kanadyjczyków, którzy chcą jechać do rodziny w Polsce*

Krotko o sprawach lokalnych NDP walczy o równouprawnienie kobiet w prowincji Ontario i twierdzi, że ma w tej dziedzinie skuteczne propozycje. Konserwatystów oskarża o inercję w kwestii praw kobiet. NDP chce ustawy, zobowiązującej pracodawców do traktowania kobiet na równi z mężczyznami. M.in. chodzi o równą płacę za równą pracę. Obecnie na każdego dolara zarobionego w Ontario

przez mężczyznę, kobieta zarabia przeciętnie tylko 62 centy

Elaine obiecuje też upominać się o prawa lokatorów i walczyć z obecnym kryzysem mieszkaniowym. NDP chce rozszerzyć ustawowe prawa lokatorów, zapobiegając nielegalnym podwyżkom czynszów za mieszkania. Także zabezpieczyć prawa właścicieli mieszkań "condominium"

Elaine chce walczyć o czyste powietrze i czystą wodę dla wszystkich

Wreszcie sprawa podatku od nieruchomości. Elaine twierdzi, że obecny system podatkowy jest przestarzały i niezrozumiały. System ten sprawia, że zamozni płacą mniej niż powinien wynosić ich sprawiedliwy udział w podatku od nieruchomości, ze szkodą dla osób o średnich dochodach, osób starszych i ze szkodą nawet dla lokatorów

W sprawie małych firm NDP jest zdania, że podatek od nieruchomości niemieszkalnych (*non-residential property taxes*) krzywdzi w swej obecnej postaci małe firmy i drobnych przedsiębiorców

Obok na zdjęciu Elaine Ziemba z rodziną, mężem Joe, córką Laurą i synem Joey

Elaine wychowała się w West Toronto, jej dzieci chodzą do szkoły publicznej przy Runnymede. Oboje z mężem byli współwłaścicielami w dwu firmach na Bloor Street - Telesonic Electronics i E and L Fashions. Teraz dobrze sobie dają radę jako wspólnicy w firmie produkującej canoe - Carrying Place Canoe Works

Przez pięć lat Elaine była przewodniczącą Nowych Demokratów w okręgu wyborczym High Park Swansea. Panuje opinią, że wykazała się dużą energią. Była też m.in. przewodniczącą Ethnic Liaison Committee

- W SŁUŻBIE SPOŁECZNOŚCI
- PRACOWITA I ENERGICZNA
- ODPOWIEDZIALNA
- ODDANA I UCZCIWA

OKRĘG HIGH PARK — SWANSEA POTRZEBUJE KOMPETENTNEJ PRZEDSTAWICIELKI

W DNIU 2 MAJA 1985 ROKU GŁOSUJECIE NA

Elaine Ziemba

2940 Dundas Street West, Toronto M6P 1Y8

766-1404

THE NEW DEMOCRATS PO DALSZY INFORMACJE TEL 766 - 1404

FAŁSZYWKI W TORONTO

OSTRZEZENIE

Biuro Zarządu Głównego KPK zostało poinformowane przez Radio Wolna Europa o rozpowszechnianiu przez nieznaną osobę fałszywej ankiety, celem której rzekomo ma być opracowanie monografii NSZZ Solidarność. Formularze ankiety oraz listy rozsyłane są na papierze firmowym Radia Wolna Europa. Dyrekcja Radia Wolna Europa ostrzega, że nie ma nic wspólnego z tym przedsięwzięciem. Jest to po prostu fałszywka. Pod listem załączonym do formularzy ankietowych jest podpisany Krzysztof Kędziński, który obiecuje, że każda osoba, która odpowie na ankietę i odesła ją na jego adres we Wiedniu otrzyma 100 szylingów austriackich. Dyrekcja RWE zwraca uwagę, że niektóre z pytań ankiety mają wręcz prowokacyjny

charakter jak np. "Gdyby zaistniała taka potrzeba czy gotów Pan/Pani walczyć zbrojnie przeciwko komunizmowi?"

Rudolf K Kogler,
Sekretarz Generalny
KPK

List Wojciecha Gilewskiego
Kierownika Biura Solidarności
w Kanadzie do byłych działaczy
Solidarności w Kanadzie

Toronto 16 kwietnia

Szanowna(y) kolezanko, kolego
W nawiązaniu do mojego pisma z 12 kwietnia 1985 uprzejmie informuję, że załączniki do wyżej wymienionego listu tj. list i ankieta Radia Wolna Europa okazały się, niestety fałszerst-

wem. Indagowane w tej sprawie międzynarodowe instytucje stwierdziły, że ani nic takiego nie było rozsyłane ani nie jest im znana osoba p. Krzysztofa Kędzińskiego z Wiednia. Za mogące wynikać stąd kłopoty serdecznie Kolezankę/Kolegę przepraszam. Z koleżeńskim pozdrowieniem
W Gilewski - kierownik Biura

Ankieta została wysłana z Wiednia. M.in. do biura Solidarności w Kanadzie. Kierownik biura Wojciech Gilewski otrzymał ją w kwietniu 12 kwietnia ankieta została przez biuro rozprawiona. Gilewski rozesał ją między innymi do internowanych w Toronto.

O ile nam wiadomo ankieta nie wzbudziła zaufania, większość osób jej nie wypełniła. Ankieta wprawdzie jest anonimowa, ale pozwala na ustalenie osoby wypełniającej ją. Obowiązkiem kierownika biura twierdzi internowani jest sprawdzenie tego typu materiałów.

KOMUNIKAT

Polish Canadian Action Group, Grupa Solidarność i Niepodległość zawiadamia, że zostało otwarte Biuro przy 192 Garden Avenue, Toronto, M6R 1H7

TEL 588 - 1659

Biuro czynne w każdy wtorek od godz. 11 do 18. Informacje, przyjmowanie członków, składki, sprzedaż znaczków (Buttons), nalepek itp. Wstęp do naszej organizacji. Poprzyj działalność niepodległościową

PCAG

ZAWIADOMIENIE

WALNE ZEBRANIE
POLISH-CANADIAN ACTION
GROUP — GRUPY SOLIDAR-
NOSC I NIEPODLEGŁOSC
ODBEDZIE SIĘ W NIEDZIELĘ
28 KWIETNIA O GODZ 10 00
RANO W GÓRNEJ SALI SPK
KOŁO Nr 20 PRZY 206 BEVERLEY
STR w TORONTO
REJESTRACJA OD 9 00
SERDECZNIE ZAPRASZAMY
SYMPATYKÓW I PRZYJACIOŁ
ZARZĄD

TRUDNO MI BYĆ OBOJĘTNYM WOBEC LOSU POLAKÓW

Wywiad z Jerzym Shymko, posłem do parlamentu Prowincji Ontario i kandydatem z ramienia Partii Postępowo-Konserwatywnej (pC) w nadchodzących wyborach prowincjonalnych

Jerzy Shymko odznaczony został 20 kwietnia Złotym Krzyżem za działalność na rzecz niepodległości Polski. Krzyż wręczył przedstawiciel rządu na wygnaniu ks. prałat Franciszek Pluta

MM Panie Posle, jest Pan chyba najbardziej znanym w Polonii politykiem prowincjonalnym. W wielu wypadkach wykazał Pan nie tylko dobrą znajomość naszego języka, ale również znajomość spraw nurtujących naszą społeczność. Skąd bierze się Pańskie zainteresowanie sprawami Polakami?

JS Urodziłem się na terenach polskich. Moim ojcem był więziennym hitlerowskich obozów koncentracyjnych. Po wyzwoleniu, mieszkaliśmy razem z innymi polskimi rodzinami w obozie DP w Belgii. Z taką przeszłością trudno mi być obojętnym na los Polaków żyjących pod sowiecką okupacją czy tych w Kanadzie rozdzielonych od swoich najbliższych. Jestem szczególnie dumny z faktu, że jako jedyny dotychczas poseł, przemawiałem po polsku w parlamencie Ontarijskim, wyjaśniając zebrałym historyczne znaczenie Konstytucji 3-go Maja. Tekst tłumaczony był na angielski. Chodziło o wkład Polaków w tradycje parlamentaryzmu

MM W okresie zeszłorocznej głodówki przed konsulem PRL widzieliśmy często Pana podtrzymującego na duchu głodujących. Czy mógłby Pan przedstawić rolę jaką odegrał Pan i Rząd Ontarijski w zwycięskiej batalii połączenia rodzin uchodźców z Polski?

JS Były premier Davis był głęboko poruszony sprawą głodujących. Informowałem go na bieżąco o sytuacji i stanie zdrowotnym głodujących. Nie mam żadnych wątpliwości co do tego, że jego osobista interwencja w rządzie federalnym i jego apel do reżimu PRL-u zdecydowanie przyspieszyły pozytywne załatwienie kwestii połączenia rodzin głodujących. Chciałbym tylko przypomnieć, że podstawą jego akcji była rezolucja przedstawiona w Parlamencie przeze mnie i poparta przez wszystkie trzy partie polityczne. W każdej trudnej sytuacji będę pomagał Polakom w połączeniu z rodzinami. Zrobiłem to także w okresie swojej działalności w parlamencie federalnym

MM Grupy etniczne z Europy środkowo-wschodniej były głęboko zaniepokojone faktem, że w wypadku zgonu osoby urodzonej pod sowiecką władzą ich majątek stawał się obiektem apetytów sowieckich agencji w Kanadzie. Zabierał Pan kilkakrotnie głos żądając zmiany w naszym kodeksie prawnym by uniemożliwić Sowiетom i ich satelitom tego rodzaju praktyki. Jakie są rezultaty Pańskich wysiłków?

JS Jest niezwykle ważnym by nie tylko ochraniać prawa ludzkie żyjących, ale również życzenia umarłych. Moja interwencja i innych spowodowała wprowadzenie poprawki do Ontarijskiego Prawa Spadkowego. Poprzednio, każdego roku prawnicy reprezentujący Sowiety potrafili uzyskać około 10 milionów dolarów ze spadków osób urodzonych na terenach obecnego Związku Sowieckiego. W wielu wypadkach zmarli byli ofiarami sowieckich obozów koncentracyjnych. Poprawka do prawa naszej prowincji powinna skutecznie zablokować podobne praktyki

MM Jako polityk, z czego jest Pan najbardziej dumny?

JS 16-go listopada zeszłego roku Parlament Ontarijski, jednogłośnie zaakceptował moją rezolucję, żeby Polskie Święto Niepodległości 11 listopada było uroczystie obchodzone każdego roku w naszej prowincji. Jest to jedyna tego typu uchwała parlamentarna na Zachodzie

MM Prowincja Ontario wyróżnia się w Kanadzie mozaiką różnych grup etnicznych

i narodowościowych. Jaki jest Pański udział w utrzymywaniu tradycji tych grup etnicznych?

JS Jestem dumny z tego, że jestem Kanadyjczykiem, ale również jestem dumny z mojego pochodzenia. Okręg High Park Swansea zamieszkały jest przez około 20 grup etnicznych głównie z Europy środkowo-wschodniej. Tę naturę naszego okręgu podkreślają pomniki wystawione naszym przodkom. Najbardziej widocznym jest pomnik Katyński poświęcony Polakim oficerom i żołnierzom zamordowanym przez sowieckich oprawców. Jest również w naszym okręgu pomnik poświęcony węgierskiemu powstaniu w 1956 roku czy pocie ukraińskiemu. Podtrzymywanie naszych tradycji kulturalnych i historycznych jest istotnym czynnikiem w kształtowaniu demokratycznych podstaw Kanady. Polityka wielokulturowości posiada pełne poparcie Partii Postępowo-Konserwatywnej. Język polski jest jednym z około 50-ciu języków, których utrzymanie jest zagwarantowane przez tak zwany Heritage Language Program. Program ten był zainicjowany przez Partię Postępowo-Konserwatywną. Jestem szczęśliwy, że dzięki moim wysiłkom społeczność polonijna uzyskała ponad 1 250 000 dolarów od rządu prowincji Ontario na działalność kulturalną i społeczną. Za moim staraniem rząd Ontarijski przeznaczył \$36 000 dla Kongresu Polonii Kanadyjskiej Okręg Toronto na działalność

Jurij Shymko z głodującym Władysławem Śliwą w kamperze przed konsulem PRL w 1984 r.

biura pomocy nowo przybyłym. Ostatnio załatwiłem również "grant" w wysokości pół miliona dolarów dla domu starców imienia Kopernika. Są to chyba największe sumy kiedykolwiek zdobyte dla środowiska Polonii

MM Jest Pan głęboko praktykującym katolikiem. Jakie jest Pańskie stanowisko w sprawie przerywania ciąży?

JS Popieram w tej sprawie stanowisko Kościoła katolickiego. Jako katolik mam pełne poszanowanie dla życia ludzkiego włączając życie nie narodzonych dzieciątek. Jako jeden z niewielu posłów Ontarijskich podpisałem petycję przeciwko przerywaniu ciąży na każde żądanie. Wydaje się dziwnym dla mnie, że kandydatka z ramienia partii NDP w moim okręgu, która tak przejmuję się rzeczywistymi czy urojonymi pogwałceniami praw człowieka w Kanadzie nie jest zainteresowana w prawie do życia poczętych, ale nie narodzonych istot ludzkich

MM Sytuacja ekonomiczna jest jednym z głównych problemów diskutowanych w obecnej kampanii wyborczej. Jak ocenia

Pańską politykę swojej Partii i jej zamierzenia na przyszłość?

JS Rząd prowincji Ontario, którą zamieszkuje około 30% Kanadyjczyków stworzył w ostatnim roku 55% nowych miejsc pracy w Kanadzie. Eksport z prowincji Ontario Nowy program Premiera Millera Enterprise Ontario przeznaczył \$1,3 miliarda na stworzenie dodatkowych miejsc zatrudnienia. Przeszłość wykazała, że poparcie rządu dla drobnych przedsiębiorstw jest najlepszą formą walki z bezrobociem. Celem obecnego programu jest stworzenie właściwej współpracy między pracownikami, przedsiębiorstwami i szkolnictwem zawodowym. Osobście zaproponowałem stworzenie przy Polonii tzw. Youth Employment Counseling Centre i zdobyłem fundusze na prowadzenie takiego ośrodka. Ośrodek taki może być otwarty w każdej chwili. Polonia musi jednak wyrazić na to swą chęć

MM Dziękujemy Panu za wywiad i życzymy powodzenia 2 maja w wyborach

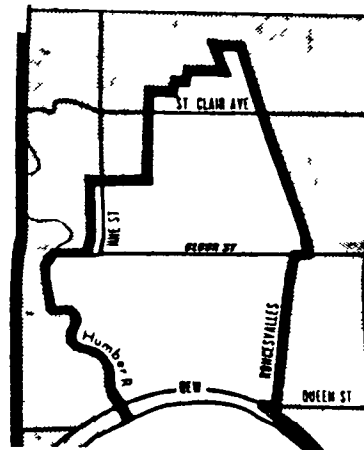
Wywiad przeprowadził Mirek MATUSZEWSKI

YURI SHYMKO

PROGRESSIVE-CONSERVATIVE

HIGH PARK
SWANSEA

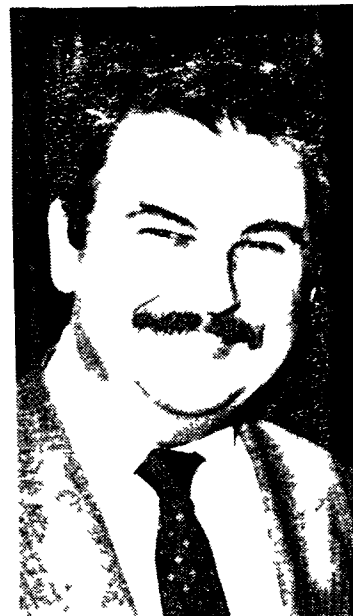

2 MAJA ODDAJ PONOWNIE SWÓJ GŁOS NA
KANDYDATA PARTII POSTĘPOWO-KONSERWATYWNEJ

YURI (JERZY) SHYMKO

NASZ NAJLEPSZY REPREZENTANT W PARLAMENCIE ONTARIO

- Ofiarny w rozwiązywaniu naszych problemów emigracyjnych (łączenia rodzin), socjalnych, zdrowotnych, bezrobocia
- Dzięki Jego staraniom społeczność polonijna uzyskała od rządu Ontario pomoc finansową na sumę ponad 1 250 000 dol
- Jest przeciwny przerywaniu ciąży oraz zdecydowanie popiera finansowanie przez rząd szkół katolickich
- Bezkompromisowy w walce o prawa człowieka i prawa narodowe Polaków
- Wypróbowany przyjaciel „Solidarności”
- Dzięki Jego inicjatywie Parlament Ontario (jako pierwszy na świecie) podjął uchwałę o święcie narodowym Ontario w każdą rocznicę odzyskania niepodległości przez Rzeczpospolitą w dniu 11 listopada

SHYMKO, Yuri
Progressive Conservative

X

DRODZY POLSCY PRZYJACIELE DZIELNICY HIGH PARK - SWANSEA!
Pomóżcie Jerzemu Shymko w jego kampanii wyborczej (rozdawanie ulotek etc.) Głosujcie na niego. Jeżeli jest to niemożliwe 2 maja można głosować 22, 23, 24, 26 lub 30 kwietnia w lokalu wyborczym przy 1709 BLOOR ST. WEST
Dalszych informacji udziela Biuro Kampanii Wyborczej Yuri Shymko
2323 BLOOR ST. WEST, TEL. 767-3718

Kongres Polonii Kanadyjskiej OKRĘG TORONTO

OŚRODKI POMOCY IMIGRANTOM

OSRODEK POMOCY POLSKIM IMIGRANTOM 206 Beverley Str
TEL 979-9634

BIURO POMOCY SPOŁECZNEJ 226 Roncesvalles Ave
TEL 533-9471

KOMISJA EMIGRACYJNA KPK OKRĘG TORONTO

w sprawach sponsorowania i poradach emigracyjnych przyjmuje we wtorki w godz od 12 - 19
192 Garden Ave Toronto, Ont
TEL 588 - 1659

TAX cash back

IRONIX

J.&L. SULMIERSKI

Największa polska firma podatkowa
Gwarantuje :

- \$ - Bezbłędne obliczenia na własnych komputerach
- \$ - Wykorzystanie wszystkich ulg podatkowych (income tax)
- \$ - Bezkonkurencyjne ceny obsługi
- Całoroczne porady finansowe
- Dogodne lokalizacje

2290 Bloor st W (koło Runnymede)
tel. 769-4558 otw 10 00 do 19 30
Rownież: Hurtowe wypełnianie formularzy dla księgowych i specjalistów podatkowych

4 MAJA 1985 o godz 10 rano w Holiday Inn (Dufferin) 401 (Yorkdale Plaza) odbędzie się z autorem książki "THE WORKING LIFE OF A DOLLAR"

SAMEM CHANNAHANEM który poprowadzi seminarium na następujący temat

- Ogólne informacje na temat ulg podatkowych,
- Ubezpieczenia na życie
- Jak pozyczać i zarabiać na tym pieniądzu
- Jak wykorzystasz fundusz emerytalny

Uczestnicy otrzymają za jedyne 10 dolarów wymienioną książkę
Po szczegółowe informacje dzwonic
Andrzej Sledz 482 - 0175 lub 624 - 5411

POLSKIE BIURO POMOCY SOCJALNEJ zostało przeniesione do lokalu przy ulicy 226 Roncesvalles Ave
TEL 533-9471

Godziny przyjęć
Poniedziałek, wtorek, czwartek, piątek od 10 00 rano do 4 00 po poł
128-130

KOMUNIKAT

Bezpłatne kursy dzienne języka angielskiego dla dorosłych
Kościół św. Leo, 277 Royal York Rd - zajęcia codzienne od poniedziałku do piątku od 9 - 14 30
Opieka nad dziećmi

KURS WIECZOROWY
Szkoła św. Marka - 45 Cloverhill Rd - wtorki i czwartki od 19 30 do 21 30

TEL. 232 - 1664

POSZUKIWANIA

W bardzo pilnej sprawie rodzinnej poszukuje się pana JE - RZEGO PIĄTKOWSKIEGO z Warszawy, który przyjechał na stałe do Kanady w roku 1978, wylądował w Montrealu i odtąd wszelki ślad po nim zaginął. Ktokolwiek wiedziałby coś o zaginionym proszony jest o powiadomienie p. W. Krokosinskiego zamieszkałego 130 - 21 Ave NE - Calgary, Alta T2E 1S2

PISMO ŚWIĘTE
nowy przekład,
do nabycia

Polski Kościół Baptistów,
2611 Dundas St W., Toronto,
Ont M6P 1X8

Wykład Pisma Świętego
każdej niedzieli o 11-tej
Nowo przybyłym Pismo Św
wysyłamy bezpłatnie
TEL 239-3305 lub
239 - 3895

PISMO ŚWIĘTE

UPRZEJMIEM INFORMUJEMY NASZYCH CZYTELNIKÓW, ŻE ZOSTAŁ OTWARTY NOWY PUNKT SPRZEDAŻY GAZETY W MISSISSAUGA JEST NIM "LOTTERY PLACE" W BUDYNKU KNOB HILL FARMS W MISSISSAUGA przy Dixie Mall OTWARTY DO 9 30 p m

JAK UTRZYMAĆ 95% TWOJEGO DOCHODU INWESTYCYJNEGO PO PODATKU

AGF Preferred Income Fund to prowadzony przez profesjonalistów, racjonalnie urozmaicony portfel najwyższej ocenianych udziałów korporacji kanadyjskich

ZMAKSYMALIZUJ TWÓJ DOCHÓD INWESTYCYJNY PO ZAPŁACENIU PODATKU

Poprzez wykorzystanie możliwości podzielenia podatku na wybrane przez siebie udziały, Preferred Fund może zmaksymalizować twój dochód inwestycyjny. Możesz uchronić od podatku aż do 95% twojego dochodu inwestycyjnego - w zależności od poziomu twoich dochodów i tabeli taksacyjnej. To wszystko dzięki Preferred Fund

REGULARNE MIESIĘCZNE DYWIDENDY

Preferred Fund zapewnia ci regularny miesięczny dochód z dywidend, rok po roku. Regularny miesięczny dochód, doskonały zwrot popodatkowy i spokój ducha. To są właśnie korzyści, które zawdzięczać możesz AGF

AGF PREFERRED INCOME FUND

Tak jestem zainteresowany ofertą
Nazwisko
Adres
Kod pocztowy
Nr telefonu

WYTNIJ KUPON I WYŚLIJ NA
ADRES
ANDREW SLEDZ
TP & ASSOCIATES LTD
194 Wilson Avenue Suite G 8
Toronto Ont M5M 3A7
TEL dom 624 5411
Akceptujemy międzymiastowe rozmo-
wy Collect

U W A G A

Polonia w Toronto i okolicy
POLISH ALLIANCE (TORONTO)

CREDIT UNION LTD.

2150 BLOOR ST. W.

(Wejście od wschodniej części budynku)

TEL. 762 - 9523

Konta depozytowe.	7%	rocznie
Specjalne konta depozytowe..	6½%	rocznie
(minimalny depozyt \$5000 oprocentowane na każdy dzień depozytu)		
3-miesięczne certyfikaty. ...	8½%	rocznie
6-miesięczne certyfikaty ..	8½%	rocznie
1-letnie certyfikaty	9%	rocznie
3-letnie certyfikaty	9½%	rocznie
3-letnie certyfikaty non-redeemable ...	10%	rocznie
RRSP i RHOSP	9%	rocznie
Pozyczki personalne	14%	rocznie
Hipoteki	13½%	rocznie

BEZPŁATNE PERSONALNE KONTA CZEKOWE
(\$50 000 pożyczki ubezpieczone na życie)

CODZIENNIE od 12 do 2 30 po poł i od 7 30 do 9 wiecz
WTORKI tylko od 12 do 2 30 po poł oraz
SOBOTY od 10 do 12 30

Członkostwo w jakiegokolwiek organizacji polonijnej nie jest warunkiem członkostwa w naszej Credit Union

INCOME TAX SERVICE MARIAN WAWRZYŃIAK

1694 Queen Str. West (koło Roncesvalles)
TEL. Toronto 534 - 6034 lub 766 - 5552

Jeśli należy Ci się zwrot podatku Income Tax PRZYJDZ DO NAS
OTRZYMASZ GOTÓWKĘ NATYCHMIAST !

H&R BLOCK
THE INCOME TAX PEOPLE

ANNA DUBISKA

EATON'S
Don Mills,
447 - 3331 wew 218
For year - round service
District Office
2388 Eglinton Ave East
Scarborough, Ontario
M1K 2P3

THE INCOME TAX PEOPLE
Fachowo wypełnia
zeznania podatkowe
Opłaty od \$10 00 wzwyz
Zapewniamy Klientom załatwianie spornych spraw z Urzędem Podatkowym bez dodatkowych opłat przez cały rok

**CASH BACK PROGRAM -
WYPŁACAMY GOTÓWKĄ
ZWROTY PODATKU**

KENMARK CONSULTANTS INCOME TAX

wypełniamy w Twoim domu
FINANCIAL COUNSELLING
Obniżamy podatki, podwyższamy dochód
TEL. 769-9440, 275-3544

KAZIMIERZ ROMANOWSKI
MARK GORLEWSKI

ANDRZEJ SIKORSKI INCOME TAX SERVICE

TEL. 298 - 4757

Tanio i dokładnie wypełnia zeznania podatkowe. Bezpłatne porady, odbiór z Twojego domu

PIOTR CHWALISZ INCOME TAX SERVICE

TEL 530 - 0305

Fachowe wykonanie zeznań podatkowych
SOLIDNIE - SZYBKO - TANIO

PORADNIA ZAUFAWIE Dziecko wyjątkowe

Pani Edyta P pisze

"Jesteśmy w Kanadzie już od pięciu lat, a nasz 10-letni syn wciąż ma w szkole ogromne kłopoty z angielskim. W domu mówimy po polsku, ale wszyscy nasi znajomi też - i nie mają z dzieckiem trudności. W matematyce jest świetny, mówi po angielsku też dobrze, ale ma kłopoty z czytaniem i pisanem. Co to jest? Czy to nasza wina? Co możemy zrobić?"

Nasza odpowiedź

Przede wszystkim należy pozbyć się poczucia winy. Nie wszystkie trudności przeżywane przez dziecko są WINĄ rodziców. Nie wszystko w rozwoju dziecka od nich zależy. Nie oznacza to oczywiście, że jesteśmy zwolnieni od odpowiedzialności za wychowanie naszych dzieci. Oczywiście, że nie. Ale musimy wiedzieć, że możliwości naszych rodzicielskich interwencji są OGRANICZONE. Ograniczone nie tylko przez czynniki dziedziczne i wrodzone, ale i pozarodzinne wpływy środowiskowe. Poczucie winy bardziej paraliżuje niż pomaga. To, co się stało, już nigdy nie wróci. Zmartwienie się jest bezużyteczną stratą energii, która potrzebna nam jest do codziennej walki z życiem. A więc ad rem. Jakże są możliwe przyczyny trudności chłopca?

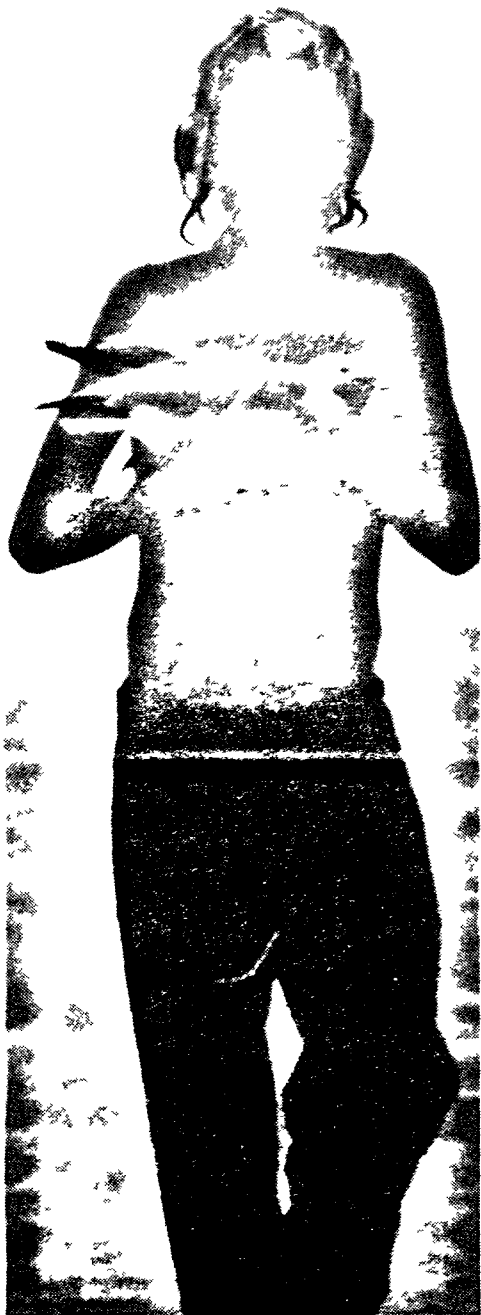
TRZECI JEZYK ?

Dzieci, których język ojczysty (lub język, którym mówią w domu) jest inny niż angielski lub francuski, zwane są, chyba trochę zabawnie, przez nauczycieli "third language kids" - dzieci trzeciego języka. Gdy dzieci te mają jakiegokolwiek trudności z nauką szkolną, nauczyciele sięgają po najprostsze wyjaśnienie "to przez to, że on (ona) nie mówi po angielsku (francusku) w domu". I mają sprawę z głowy. To nie ich problem. To wina owego mitycznego "trzeciego języka" - polskiego, portugalskiego, arabskiego. Języka, który - ich zdaniem - hamuje prawidłowy rozwój języka "oficjalnego" i naukę szkolną. Oczywiście zaden z nauczycieli nie przyzna się do tego typu myślenia. Nie chce być posądzony o dyskryminowanie mniejszości. Czy nawet rasizm.

W rzeczywistości, fakt, że w domu nie mówi się językiem większości, istotnie nie pomaga w nauce owego języka. Czasem nawet przeszkadza. Dziecko posługuje się ubogim łożnikiem, uproszczoną gramatyką i nie z 10 idiomów, bo po prostu w domu nie ma kto go tego nauczyć. Ale to tylko jedna strona medalu. I to nie cała.

Trzeba pamiętać również o innych, a nie tylko czysto "językowych" walorach środowiska rodzinnego, w którym wzrasta dziecko. Przyjrzyjmy się temu, jak uczymy nasze dziecko myśleć, analizować, oceniać, spostrzegać, dokonywać wyborów. Z jakimi ogólnymi kategoriami intelektualnymi go zapoznajemy? Na jakim poziomie toczą się w naszym domu dyskusje (czy interesuje nas bardziej to, gdzie można kupić skarpetki po obniżonej cenie czy - na przykład - problem wolności i demokracji)? Czy uczymy nasze dziecko ciekawości świata? Czy cierpliwie odpowiadamy na pytania i uczymy je zadawać?

Wszystko to jest wielokrotnie ważniejsze dla rozwoju intelektualnego dziecka niż fakt mówienia lub też niemówienia językiem większości.

Jest jeszcze inna sprawa, której nie powinniśmy tracić z pola widzenia "Trzeci" język **wzbogaca**. Poszerza horyzonty. Pozwala uczestniczyć w życiu i tworzeniu jednej jeszcze kultury. Kultury, w której wyrosła własna rodzina. Pozwala zachować korzenie. Identyfikację. Poczucie własnej wartości i godności. "Ilość językami mówisz, tyle razy jesteś człowiekiem" powiedział Goethe. Badania psychologiczne pokazują, że dzieci dwujęzyczne przejawiają zdolności twórcze. Są bardziej plastyczne, łatwiej się adaptują. Dlaczego pozbawiać dziecko tej szansy?

Nie czujmy się więc winni. Nie spotkałam jeszcze dziecka, któremu fakt mówienia w domu po polsku naprawdę przeszkadzałby w nauce szkolnej. Z całą pewnością to nie przyspiesza (formalnie rzecz biorąc) nauki języka większości, a więc angielskiego lub francuskiego. Ale dzieje się tak tylko na krótką metę. I na początku. Im młodsze jest dziecko, tym szybciej "dogoni" rówieśników.

Istnieją natomiast inne, ważne czynniki, które trzeba wziąć pod uwagę, gdy dziecko o normalnym lub ponad przeciętnym poziomie zdolności ponosi w szkole

niepowodzenia. Czynniki, które sprawiają, że dziecko powinno zostać uznane w swym systemie szkolnym za "wyjątkowe" (exceptional).

DEFICYTY FRAGMENTARYCZNE

Gdy dziecko o normalnej inteligencji przejawia w szkole specyficzny typ trudności, taki jak myli cyfry i litery, odwraca je lustrzanie, czyta od prawej do lewej, nie rozničuje podobnych do siebie słów słuchowo, nie pamięta tego, co czytało, lub tego, co przed chwilą zostało mu powiedziane, robi błędy ortograficzne, trzeba zastanowić się, czy dziecko nie ma tzw. deficytów fragmentarycznych wywołujących niezdolność do uczenia się w jakimś wąskim, specyficznym zakresie. Po angielsku zaburzenia te określa się mianem "learning disability".

Po to, by dziecko zdradzające symptomy owych deficytów fragmentarycznych mogło prawidłowo w szkole funkcjonować, powinno mieć zapewnione specjalne warunki nauczania, małą klasę, specjalne pomoce naukowe. Wszystkie większe kuratoria oświaty (Boards of Education) prowadzą tego typu specjalne klasy. Uczą w nich wy-trenowani w tym właśnie typie nauczania nauczyciele.

Problemy chłopca opisanego w liście mogą być więc całkiem niezależne od tego, jakim językiem mówi w domu. Jest wysoce prawdopodobne, że z pisanym i czytaniem językiem polskim miałby on podobne trudności. Jedynie dokładne badanie psychologiczne może pomóc rodzicom i nauczycielom określić przyczyny trudności dziecka i zaprogramować dalszą akcję.

DZIECKO WYJĄTKOWE

Po to, by dziecko mogło uzyskać prawo pobierania nauki w klasie specjalnej (takiej jak klasa dla dziecka z deficytami fragmentarycznymi, klasa dla dzieci wybitnie zdolnych, klasa dla dzieci z trudnościami w nauce języka, klasa dla dzieci z zaburzeniami zachowania), musi ono zostać zidentyfikowane przez kuratorium szkolne jako wyjątkowe (exceptional). Decyzję taką

podejmuje specjalna komisja zwana "Identification, Placement and Review Committee" podczas posiedzenia, na które zaproszeni są rodzice dziecka. W ich obecności omawia się wyniki badań psychologicznych dziecka i dyskutuje najlepsze dla niego rozwiązania edukacyjne. Komisje te działają (w Ontario) zarówno w Kuratorium katolickim jak i publicznym.

Każdy rodzic ma prawo wnieść przypadek swojego dziecka na forum IPRC, gdy tylko wydaje mu się, iż dziecko jego nie jest kształcone w sposób, który zaspokaja jego potrzeby. IPRC ma obowiązek taki wniosek rozpatrzyć. Wniesienie sprawy na forum IPRC nie oznacza votum nieufności dla szkoły lub nauczyciela, który uczy nasze dziecko. To tylko nasza, całkowicie z prawem zgodna, prośba o ZAUWAZENIE naszego dziecka i umożliwienie mu dostępu do właściwych form nauczania. Nauczyciel może przeoczyć indywidualne potrzeby naszego dziecka. Ma trzydziestkę innych. Nam natomiast tego zrobić nie wolno. Domagamy się więc naszych praw.

Po to, by sprawa chłopca opisanego w liście trafiła do IPRC, jego rodzice muszą napisać podanie do Board of Education lub Separate School Board (kuratorium katolickie) z tą prośbą. Nawet jeśli dziecko nie zostanie uznane za "wyjątkowe" (kryteria są dość ostre), mamy szansę sporo się o zdolnościach i słabościach naszego dziecka dowiedzieć od psychologa i doradcy psychoedukacyjnego, którzy przeprowadzili jego dokładne badanie. Usługi te są bezpłatne (dla porównania i taka sama pełna diagnoza naszego dziecka u prywatnego psychologa kosztowałaby nas 600 dolarów) nie tłumaczymy się więc brakiem pieniędzy. Kuratorium powinno też zatrudnić tłumacza, gdy czujemy, że nasz angielski jest wciąż zbyt słaby.

Nasze dziecko nie powinno czekać na znalezienie właściwej drogi kształcenia. Tylko dlatego, że my nie wiemy, jakie są nasze - jako rodziców - prawa. Chronimy je przed znużeniem - i zniechęceniem. System kształcenia jest w jakimś sensie, także naszą - rodziców - własnością. To my płacimy podatki. I żądamy w zamian za nie kwalifikowanych usług.

Dr ZOFIA BOŃCZA

Dokonczenie ze str. 9

piękny, ale nieskuteczny i prowadzący do niczego ( ) Gest, który wywołuje martyrologia, który kaze Polakom chcieć wyckiwac czegoś za coś co właściwie było niewydarzone ( )

KONKLUZJA

Mozna by było wskazać na 5 antynomii Polaków

- z jednej strony następuje pewna homogenizacja - zrownanie szans życiowych

- z drugiej jednak strony szalone rozbudowywanie się drugiego życia ( ) występują pewne procesy nieplanowane

- druga antynomia - tradycyjna szlachcka wyższość, a z drugiej strony rewolucja oczekiwania i powstawania pewnej roszczeniowości, zarłocności tych, którzy pochodzą z warstw niższych

- Inna antynomia to tragizm życia "na niby" z jednej strony, a z drugiej strony fenomen w postaci Solidarności. Mimo położenia geopolitycznego następuje fenomen w skali światowej, fenomen zbratania ludzi,

obalenia bariery strachu i uczymania ze społeczeństwa całości podmiotowej

- Dalszym elementem sprzeczności wewnętrznej byłoby to, że ustroj sam jest czynnikiem sprzeczności wewnętrznej, ale mimo to że jest on czynnikiem degeneracyjnym, ciągle odradza się to co dobre "Solidarność" przykład żywego dowodu, że to co zdrowe i żywe w społeczeństwie pozostaje

- I wreszcie na koniec na świecie panoszy się filisterstwo, z drugiej strony widac jednak fantastyczne bogactwo wewnętrzne ludzi z tzw. Europy Wschodniej. Ci ludzie mają coś do powiedzenia światu. Nie będą się tu powoływać na Miłosa, do którego mam rozmaite zastrzeżenia, ale postaciami czystymi są Wałęsa czy Papież. I świat łączywie te rzeczy chwytają. I my z Europy Wschodniej znów mamy to posłannictwo inteligencji polskiej, ale na wyższym poziomie.

To jest, użyję brzydkiego słowa, artykułowanie pewnych doświadczeń w skali całego globu.

Tekst na podstawie zapisu taśmy magnetofonowej nieautoryzowany

Serdecznie zapraszamy na

WIECZOR ARTYSTYCZNY

z obiadem, który odbędzie się w Gornej Sali Domu Kultury Polskiej (SPK), 206 Beverly - Toronto, 28 KWIETNIA 1985 o godz 4 p m

Udział biorą Irena Chabrowska-Jellaczyc, Jasia Jasinska, Ewa Kwasniewska, Maria Posławska, Elzbieta Wolska, Zdzisław Krynski, Jerzy Stubbicki, Jerzy Burski, Barbara

Ankowicz, Jozef Sobolewski. Całkowity dochód przeznaczony na zakup instrumentów chirurgicznych dla szpitala Dzieciątka Jezus w Warszawie. Cena biletu od 1 os \$ 25. Dotacje zwolnione od podatku. Bilety do nabycia - SPK - 206 Beverly Str, Elzbieta Wolska - 226 Roncesvalles Ave tel 533-9471, 979-2017

LONDYN i MODA

Od dawna nie zwracano tak dużej uwagi jak teraz na modę angielską. Nie ma wątpliwości, że Anglicy wnoszą dużo świeżości do świata mody, nie powtarzają krążących przez lata idei, które to często przygaszają kolekcje paryskie i włoskie.

Młodzi angielscy projektanci mody widzą odmiennie, a rezultaty ich działalności są nowatorskie, prowokujące, często nawet łamiące zasady samego projektowania.

Pomiędzy zrozniczonymi stylami, działającymi na zasadzie - wszystko pasuje do wszystkiego, wyróżniają się zdecydowane trendy.

Bryczesy są bardzo popularne zarówno męskie jak i damskie. Zwykle występują z tweedowymi, w jaskrawych kolorach marynarkami w stylu myśliwskim.

"Za duże" męskie koszule, szyte z wszelkiego rodzaju materiałów, mają stałe bardzo mocną pozycję. Nosi się z dużo krótszymi marynarkami. Ważne jest aby dłuższy tył koszuli wystawał spod czegokolwiek co jest na wierzchu.

Wąskie, typu "druga skóra" spodnie nosi się z kilkoma warstwami rzeczy, pasujących do siebie na zasadzie zamierzonego bałaganu. Różne długości, różne dęsenie, różne rodzaje materiałów, ale wszystko powiązane w całość np. elementem powtarzającego się koloru.

Spodnicom dla mężczyzn wrono śmierć naturalną niemal w momencie kiedy je pokazano po raz pierwszy. Okazuje się jednak, że ten nowy, kontrowersyjny stroj męski nie odszedł jeszcze w niepamięć.

Męskie spodnice nosi się na bardzo wąskie spodnie, ewentualnie są one skrojone u góry jak spodnica przechodząca w szerokie, zakończone mankietami, nogawki.

Innym typowym przykładem anty-mody są swetry i zakieci z jednym rękawem dłuższym od drugiego.

MAŁE "CO NIECO"

Dalszy ciąg krewetkowych przepisów, dziś trochę bardziej czasochłonny, ale za to nadający się nawet jako podstawowe danie na małe przyjęcie.

Ptyś z... sałatką krewetkową

Składniki na ciasto ptysiowe: 250 ml wody, 125 ml margaryny, 250 ml mąki, 1/4 ml soli, 4 jaja.

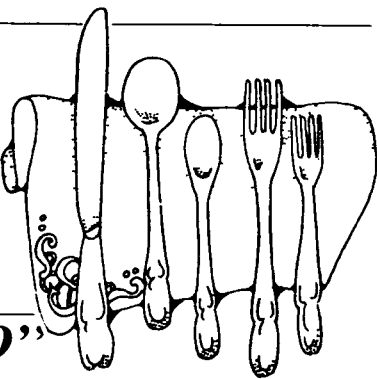
Składniki sałatki: 250 ml pokrojonej w kostkę szynki, 250 ml gotowanych krewetek, 250 ml pokrojonych w plasterki today selera, 125 ml posiekanej czerwonej papryki, 125 ml siekanej dymki, 5 ml siekanego koperku, 125 ml majonezu, 15 ml (łyżka stołowa) sosu chrzanowego (Horseradish Sauce KRAFF - wypróbowałam - jest wysmienity), sol i pieprz do smaku.

TYLKO DLA CIEBIE Jak się czesać?

Przede wszystkim czesać się należy przed dużym lustrem, żeby zdawać sobie sprawę z zarysu całej sylwetki! Jeżeli masz dużą głowę, wybieraj uczesania "płaskie". Jeżeli jesteś wysoka, nie podwyższaj się zbyt mocno "piętrową" fryzurę. Nie naśluduj nigdy fryzury, która ci się podoba u innej kobiety, nie zastanawiając się, czy jest odpowiednia do twojego typu twarzy.

TWARZ OKRĄGLA - włosy krótkie lub podwinięte z tyłu do

Najpierw ciasto wodę i margarynę zagotować, zmniejszyć ogień do minimum i dodać mąkę wymieszaną z solą ubijając (np. mikserem). Jak już ciasto będzie jednolitą masą, zdjąć z ognia i dodawać po jednym jajku ubijając w dalszym ciągu.

Wyłożyć ciastem formę (najlepsze 1 l - średnica 23 cm - pie plate) uprzednio wysmarowaną tłuszczem, także ścianki boczne. Piec 30 - 35 min w piecu o temp 400°F jak "spuchnie" i zbrązowieje, wyłączyć piekarnik i nakłuć ptysia w kilku miejscach widelcem. Zostawić jeszcze na 10 min w piekarniku, a potem ostudzić, wyłożyć ptysia (powinien mieć kształt miseczki) karbowaną sałatą i nałożyć uprzednio przygotowaną sałatkę z w w ingrediencji.

(er)

gory w płaski kok, uczesanie o linii "wzwyż" (co wydłuża twarz) po bokach raczej płaskie, krótko przycięte włosy na skroniach i za uszami. Zasadniczy kierunek uczesania ku przodowi, na czoło. Nigdy płaska góra i loczki za uszami.

TWARZ OWALNA - jedyny typ twarzy do uczesania z przedziałkiem na środku. Włosy po długie o podwiniętych do góry końcach. Twarzowe wszelkie przepaski. Wykluczone uczesanie spiętrzone nad czołem i na czubku głowy, "przyklepane" po bokach!

TWARZ PODŁUŻNA - okrągła, puszysta fryzurka! Grzywka lub spory pukiel włosów na czole. Płaski czubek głowy, puszyste boki. Włosy nie za długo. Niewskazane włosy zbyt krótkie.

TWARZ TROJKĄTNA - albo zaakcentować naturalną linię twarzy krótką fryzurką, odsłoniętym czołem i "boczkami" podwiniętymi ku górnym partiom policzków, albo wyzyskać efekt równowagi przez długie włosy wijące się puszysto koło uszu i całkowicie je zasłaniające. Bardzo niewskazane spiętrzenie włosów na czole i na poziomie skroni, odsłonięte uszy, ściągnięte do tyłu włosy lub płaska grzywka.

TWARZ KWADRATOWA - uczesanie spiętrzone nad czołem i raczej płaskie po bokach, włosy po krótkie, odsłaniające szyję (co ją wydłuża), spadający na czoło kosmyk (to "przecina" i zwięża zbyt szeroką twarz). Nigdy płaska u góry fryzura, "rozrzęsona" po bokach!

Jaką masz cerę?

Wiele kobiet nie potrafi na to, zdawałoby się proste pytanie odpowiedzieć. Nie wiedzą bowiem jak, bez wizyty u kosmetyczki, można to sprawdzić. Tymczasem sposób jest bardzo prosty. Wys-

tarczy po dokładnym wymyciu i wysuszeniu twarzy nie nakładając na nią żadnych kosmetyków, odczekać około pół godziny, po czym w kilku miejscach dotknąć skóry lusterkiem - jeśli cera jest tłusta pozostawi wyraźny ślad, przy suchej lusterko będzie czyste. Ponieważ często zdarza

się, że pewne partie twarzy są suche, inne zaś tłuste, dobrze jest sprawdzić skórę lusterkiem w kilku miejscach - przy czym obowiązkowo na policzkach, nosie i czole. No a potem pozostaje już tylko dobranie odpowiedniego kremu.

KLAUDYNA

WIOSNA - 85

Dzisiaj recepta 3 i 4 - połączone razem, bo obie dotyczą nog. Oba zabiegi poprawią nam samopoczucie bez specjalnego nakładu kosztów.

Pierwsze to golenie. Sprobujmy z tej niemal codziennej czynności zrobić rytuał. Odłożmy więc depilatory na inną okazję. Golenie nog zwykłą maszynką i przy użyciu dobrego kremu pozwoli nam na osiągnięcie pełnej satysfakcji.

Pierwszym czynnikiem odgrywającym niebagatelną rolę jest odmiana, a drugim, też ważnym, jest używanie drobiazgowo wysokiej jakości. Z mydeł polecałabym "Sandalwood Shaving Soap" firmy Crabtree & Evelyn albo nawilżający Clinique'a

"Cream Shave" lub Jeane Duvaliera "Gentle Shave". Potrzebny nam też będzie pędzel do golenia.

W ramach drugiej recepty sprobujmy zadbać o stopy. Po kąpielach (patrz recepta 1 E T nr 121) potrzebny jest masaż pumeksem. Dobry do tego celu jest pumeks na sucho firmy Scholl (Foot Beauty Stone), którym ocieramy ze stwardniałego naskórka stopy po wytarciu. Po tym zabiegu wcieramy w stopy specjalny krem, np. Saltra Foot Cream Tym, który preferuję, talk polecam zwykły "Baby Powder" popularnej firmy Johnson.

(er)

Rozważania etymologiczne o płci słabej

Kobiety, zanim przyjęło się to słowo, zwano podwikami, biało-głowami lub niewiastami.

Dwa pierwsze określenia stosowano do kobiet zamężnych, noszących, zgodnie ze zwyczajem, biały zawoj na głowie. Podwika to szal, zwykle biały, osłaniający szyję i podbródek, noszony w Europie od XII w. przez kobiety starsze lub zamężne. Słowo "niewiasta" miało pierwotnie znaczenie szczególne. Oznaczało żonę syna, wnuka lub synowca.

Zródłosłow niewiasty wprowadzić należy od starosłowiańskiego słowa - nie znana. Do dzisiaj w języku rosyjskim słowo to oznacza narzeczoną. Określający płęć słabą wyraz żona (wspólny dla wielu języków słowiańskich) nabrał znaczenia szczegółowego stając się skrótem wyrazu "małżona", makaronicznego połączenia wyrazu "żona" z niemieckim, prawniczym wyrazem Mahl, oznaczający umowę ślubną. Stąd małżona stało się równoznaczne znaczeniowo ze "ślubną żoną".

Szukają pracy

MAM VANA Ford 250 Podejmę stałą pracę przy rozwozu towarów lub inne propozycje

TEL 848 5340 130-132

INŻYNIER elektryk nowo przybyły ze średnią znajomością jęz angielskiego poszukuje jakiegokolwiek pracy

TEL 532 9664 132 133

KRAWIEC nowo przybyły z Polski, mistrz męsko-damski podejmie pracę w zakładzie krawieckim w Toronto lub przyjmie zleczone prace (konfekcyjne) u siebie w Peterborough dostarczając regularnie gotowe szyćce własnym transportem do Toronto

ADRES Sylwester Chaber 311 Erskine Ave Peterborough Ont K0J 5T6, TEL (705) 748 9765

Dzwonic codziennie od g 9 00 rano do g 10 00 wieczor

NOWO PRZYBYŁA z Polski podejmie pracę od 15 kwietnia TEL (416) 661 5023 od 10 do 12 w poł prosic Krystynę

POSZUKUJE pracy w rejonie Guelph Kitchener chętnie w gastronomii nie znam języka ang TEL (519) 824 3378

ZAOPIEKUJE się starszą osobą z za mieszkaniem na miejscu posiadam stały pobyt TEL (416) 277-1335

POSZUKUJE pracy w sprzątaniu Mam doświadczenie i referencje Beata TEL Toronto 255-6577

POSZUKUJE jakiegokolwiek pracy w Mississauga TEL 278 9404

ZAOPIEKUJE się dzieckiem w swoim domu w Scarborough TEL (416) 265-7403 po godz 18 00 (grzechnosciowy)

ZAOPIEKUJE SIĘ dzieckiem we własnym domu w Mississauga TEL 277 8882

Zaopekuję się dzieckiem w swoim domu P Helena 911 Tandridge CRES Rexdale Ont M8W 2P2 Tel 746-5270

Pracownicy poszukiwani

POSZUKUJEMY do pracy na pełnym etacie

1 Inżyniera elektronika ze znajomością mikroprocesorów

2 Programisty (Języki APL PL, maszynowy do Z80 i 6800)

3 Technika do pomocy wyżej wymienionym inżynierom

4 Projektanta obwodów drukowanych (może być w domu praca do rycza)

Znajomość angielskiego wymagana do pierwszych trzech pozycji

TEL Toronto (416) 625 1743 Zbigniew 132 133

POMOC DOMOWA czysta uczciwa niepaląca potrzebna Mieszkanie na miejscu Dużo wolnego czasu

WILLOWDALE tel 223 1640 133

POTRZEBNA kobieta do opieki nad starszą panią lub do dzieci TEL 272 - 4641

GOSPODIA OPIEKUNKA DO DZIECKA Mieszkanie na miejscu własny pokój Jeden dzień wolnego w tygodniu Toronto okolica Dufferin i Steeles Tel 669-6282 133 134

FEMALE/MALE WANTED CASHIER immediately Call Sandy 533 2828 8am 3pm

Radio Travel Toronto tel 762 7253 SZUKA pracownika do pracy w biurze podróży 133 134

PANIE do sprzątania potrzebne w okolicach Etobicoke w domach i apartamentach

TEL Toronto 233 3957 od 11 rano do 5 po poł

Muszą trochę znać angielski

POTRZEBNI PRACOWNICY ZATRUDNIĘ krawcowe operatorki maszyn krawieckich do produkcji konfekcji damskiej lekkiej Praca w pełnym wymiarze czasowym

Mozliwość pracy w domu Tel Toronto (416) 749 1267 godz 8 30 11 przed południem 1-6 po południu Proszę panią Dunię 129 130

PRACOWNICY POSZUKIWANI do zbierania robaków

TEL Toronto (416) 766-8876 (po angielsku) lub 267 9164 (po polsku) 129-134

POTRZEBNA Pani na okres 1 miesiąca do sprzątania w fabryce

MISSISSAUGA tel 621 7378

PRACA stała lub dorywcza Znajomość angielskiego nie jest wymagana Firma przeprowadza szkolenie

TEL 242 2988 po 6 p m Robert

POSZUKUJE pracowniczki lub pracownika do kuchni w restauracji, Toronto tel 767 0848

POTRZEBNA opieka do 3 1/2 letniego chłopca od 12 w południe do 5 z odbiorem z przedszkola przy Runnymede i Bloor

TEL (416) 255-4257 130-131

Ogłoszenia osób poszukujących i oferujących pracę zamieszczamy bezpłatnie (o ile starczy miejsca).

FRYZJERKA IRENA

NIEDAWNO PRZYBYŁA DO Toronto zaprasza Panie i Panow do

IZYS BEAUTY SALON

Roncesvalles Ave 16

TEL 532-1715

Oferuje przystępne ceny 130-141

DO SPRZEDANIA urządzone mieszkanie własnościowe w nowym budownictwie we Wrocławiu \$ 3000 USA

TEL Toronto 534 5415

Marka **MACHAJA** poszukuje Krzysztof TEL 259 7984 259 6034 132 134

POLAND, Wola Justowska, w sąsiedztwie Łaski Wolskiego 5 min samochodem do centrum Krakowa Komfortowa willa 6 pokoi do wynajęcia na lato Samochod i telefon do dyspozycji Informacji udzieli Jan Banachowicz Krakow ul Krolewej Jadwigi 71 Tel 222-011 wew 272

Giewont Gift Store

333 Roncesvalles Ave Toronto, TEL 588 - 1500

PACZKI DO POLSKI

NAJSZYBCIEJ, NAJTANIEJ CENY KONKURENCYJNE.

WSZYSTKIE PACZKI UBEZPIECZONE. DOSTARCZANE DO RĄK WŁASNYCH ODBIORCY W POLSCE.

Informujemy całą Polonię, że wysyłamy ponadto świeże owoce cytrusowe, pieniądze do rąk własnych, świeże kwiaty, wszelkiego rodzaju urządzenia gospodarstwa domowego

WSZYSTKIM KLIENTOM DAJEMY ZNIZKĘ 10% DO KOŃCA MAJA

SPECJALNA OFERTA!

ARNOLD PENK

przedstawiciel Addison on Bay Limited

832 Bay St., Toronto, Ont. (przy College St.)

proponuje szeroki wybór nowych i używanych samochodów

- nowe samochody posiadają fabryczną gwarancję
- używane samochody mają do nabycia roczną gwarancję,
- gwarantuje najlepsze warunki kupna samochodów załatwiając na miejscu sprzedaż, pożyczkę, tania ubezpieczenia, a specjalnie dla nowo przybyłych oraz gwarantuje osobistą opiekę nad klientem po odbiorze auta

Od 14 lat Arnold Penk oferuje wieloletnią wiedzę w sprzedaży samochodów, załatwianiu pożyczek jak również tanich ubezpieczeń, cieszy się wielkim uznaniem i zaufaniem wśród Polonii, a także znany jest jako społecznik

Wszelkiego typu usługi wiążące się z samochodem i obsługą załatwiane są przez pana Penka

Ponieważ kupno samochodu jest bardzo poważnym wydatkiem finansowym, trzeba być pewnym, z kum nawiązać tak poważną transakcję

Wyróżniony przez GM jako „Senior Master Salesman“ i nagrodą za największą ilość udzielonych pożyczek w Toronto i okolicy

Czy jeszcze ktoś może tyle zaferować?

Po wszelkie informacje proszę dzwonić — 964-3211 lub do domu o każdej porze — 731-0757, podając nazwisko i numer telefonu

Oprocentowanie pożyczki na samochody

TYLKO 9.9 %

UWAGA: WAZNA DO 30 KWIETNIA BR.

Matrymonialne

Do odebrania są oferty dla A-11, A-5, A-334, XYZ, 108111, Pani Uczciwa, Kawaler lat 28

Informacje w Redakcji, tel 531-5523

SAMOTNY lat 44 wzrost 175 cm wykształcenie średnie tech Szuka od powiedniej Pani w celu matrymonialnym Proszę pisac J P 393 Shaw St Toronto Ont M6J 2X4

POZNAM PANA Mam 53 lata, wzrost 164 cm waga 63 kg oczy zielone szarynka z zawodu krawcowa gospodar na energiczna bez nałogów, o dobrym (Zgodnym) charakterze dzieci samo dzielne Poznam MĘZCZYZNĘ w od powiednim (50 do 65 lat) wieku i dobrym charakterze i czułym sercu POL 1

Kawaler lat 28 wzrost 167 cm wykształcenie średnie tech pracujący o dobrych manierach wesołego usposobienia w opinii pięknej atrakcyjny mężczyzna Znajomość angielskiego i francuskiego Pozna pannę do lat 30 u (bezdzielną)

Twój status (kanadyjka czy emigrantka) jak i Twoja sytuacja materialna jest dla mnie nieistotna

Najistotniejsze i decydujące dla mnie to Twoja osobowość i charakter

Jesli pragniesz poznać interesującego mężczyznę, z którym chciałabyś związać swą przyszłość napisz a bardzo prawdopodobne jest ze własnie to ja jestem tym, którego nie mozesz spotkać w swym gronie przyjaciół i znajomych

Zdjęcie mile widziane W razie obustronnego braku zainteresowania obiecuje zwrot zdjęcia i listów

P O Box 353 Station Jean Talon Montreal Que H1S 2Z3

DRODZY PANOWIE jezeli jestecie wolni i zyciecie sobie korespondowac z naszymi Paniami w Polsce i Kanadzie piszcie do nas załączając \$20 00 na członkostwo a otrzymacie bezpłatnie foto album Pan i dane osobowe

EWAPOI General Delivery Port Coquitlam B C V3C 4K6 Kanada 133 136

POLAK z obywatelstwem kanadyjskim samotny, lat 50, wzrost 166 cm wagi 70 kg, włosy blond oczy niebieskie z dobrym zawodem katolik, lubiący muzykę kino oraz łono natury potrafi docenic piękno kobiece

PRAGNIE poznać Panią w wieku od 45 do lat 60 zgrabnej sylwetki w celu matrymonialnym Najchętniej Panią, która zamieszkuje na swym ranczu, ewentualnie dobrze sytuowaną bez zadnych zobowiązań Dyskrekcja za pewniona tylko powazne foto-oferty proszę kierowac na adres

Post Box 58437

VANCOUVER B C V6P 6K2

PANI lat 63 kulturalna gospodarna pozna samotnego pana bez nałogów w celu towarzyskim ew małżeńskim Montreal lub okolice

J P

Samotny pogodnego usposobienia lat 45 bez nałogów o sportowych zamiłowaniach pozna w celu towarzyskim ale nie matrymonialnym panią do lat 35 najchętniej brunetkę Mile widziane zdjęcie

N85

130-131

UWAGA SAMOTNI !!!

W znalezieniu partnera zyciowego pomoze Wam polonijne biuro matrymonialne "VESTA"

Blzsze informacje otrzymacie pisząc na adres "Vesta" - P O Box 660 Stn "C", Toronto, Ont M6J 3R9

Dr. MARY DONNA PIETRASZEK

młoda, polonijna lekarka, stworzyła nowy Gabinet Lekarski w budynku Jane-Bloor Centre, 2 Jane St suite 203 TEL 763-5956

Poprzednio pracowała w St Joseph's Health Centre

SOLARSKI PHARMACY Ltd

(Naprzeciw kościoła sw Kazimierza)

149 RONCESVALLES AVE

TEL 536-5452

Właściciele

J SOLARSKI i S SALAPATEK

Szybka i tania wysyłka lekarstw do Polski • Agencja Pekao • Wysyłka paczek i pieniędzy do Polski • Polskie kartki i czasopisma • Ziola Zakonnika • Urząd Pocztowy • Sprzedaz biletów

DENTURE THERAPY CLINIC

Jan M Wisniewski D T

Pierwsza Polska Protezownia

Dentystyczna

2337 Dundas St W Toronto, Ont

(Bloor Dundas Square Bldg.)

TEL (416) 533-8811 MGP 1W7

DR WALDEMAR KOZERAWSKI

ma przyjemność oglosic otworzenie nowego gabinetu lekarskiego w Toronto przy 2299 DUNDAS ST W

suit 102, TEL 532-4837 oraz 45 Overlea Boulevard, suite B-9

TEL 425-4114

(przy Ontario Science Centre)

Poprzednio pracował w Sick Children Hospital 109-120

Dr V T BLOK

GŁOWCZYNSKA, M A, O D

OPTOMETRYSTA

2391 - A Bloor St W.

(Jane Subway)

TEL. 766 - 5580

DENTYSTYCZNE PROTEZY

G RYTWINSKI D T

z 25-letnim doświadczeniem

404 A Roncesvalles Ave

Toronto (obok kina Revue)

TEL 531 - 8545

HOROSKOP TYGODNIA 20.IV. - 26.IV.

	BARAN (Aries) 21 03 - 20 04		BYK (Taurus) 21 04 - 21 05		BLIZNIAKI (Gemini) 22 05 - 21 06		RAK (Cancer) 22 06 - 23 07		LEW (Leo) 24 07 - 23 08		PANNA (Virgo) 24 08 - 23 09
--	--	--	---	--	---	--	---	--	--------------------------------------	--	--

Zwolnij tempo. Także w sprawach sercowych. Nie ulegaj tym przyływowi sentymentów do kogoś kogo prawie nie znasz. Mogą być komplikacje.
Ambicja będzie Cię wiodła poprzez drogi i bezdroża. W najbliższych dniach będziesz w nieustannym ruchu. Sprawy zawodowe zainteresowania społeczne dom a także pewien ukryty sentyment to wszystko będzie Cię absorbować i nie da odpocząć ani chwili.
Uważaj na siebie choroby kręgosłupa grożą Ci w najbliższym czasie.

Masz szansę na jakiś doskonały pomysł lub praktyczne udogodnienie które tak są teraz potrzebne. Natomiast możesz mieć trochę problemów z własnym sercem które będzie Cię ciągnąć do kogoś spod znaku Skorpiona a to znak wymagający i kapryśny. Finanse nie najgorsze ale daj sobie na razie spokój z marzeniami o podróżach.
Do połowy tygodnia bądź cierpliwy i bardzo przeczorny w środkach miejskiej komunikacji uważaj na torebkę i inne bagaże.

Konkretnie projekty to się będzie liczyć w tym okresie! To ważne dla wszystkich a przede wszystkim dla tych, którzy się napracują naukowo zajmują się pracą lub handlem.
Lubisz zaczynać życie na nowo choćbyś był nawet w wieku bardzo starym. W kwietniu będziesz miał wiele okazji do spróbowania tej sztuki. Bo to jest sztuka i to wielka. Nie narzekaj więc jeśli będzie początkowo trochę kłopotów nie stekaj bo wszystko zapieszysz.

Dzięki intuicji będziesz umiał odróżnić farbowane i autentyczne lisy które buszują w Twoich okolicach ale te niewyraźne sytuacje będą Cię bardzo męczyć. Dbaj więc o dobry wypoczynek w chwilach wolnych.
Ciągła konieczność podejmowania pilnych decyzji będzie Cię dręczyc na co dzień a nawet najbliżsi nie zawsze potrafią Cię zrozumieć. Chwilami będziesz się czuł bezradny.

Teraz odzyskasz równowagę ducha i spojrzysz na różne problemy pod innym kątem.
W tym okresie masz szczęście u Strzelców skorzystaj z niego.
Twój impet i bojowość będą zaraziły. Wszyscy Twoi znajomi przyjaciele koleżdy nie mówią o domownikach będą jak zamagnetyzowani przez Ciebie i będą Ci pomagać wprowadzać różne innowacje w domu.

Panowie Panny będą mieli ochotę na to żeby grzmieć. Ale to jest bron mało skuteczna więc spróbuj z innej beczki. Więcej szans na powodzenie. A bardzo ci ono będzie teraz potrzebne.
Nowości w pracy. Dlaczego się ich boisz i jesteś nieufny? Jeśli spokojnie rozważysz wszystko to co pozornie wydaje Ci się niekorzystne w tej chwili okaże się całkiem realne i własnie dobre.
Zrób sobie dokładny bilans swoich strat i zysków.

	WAGA (Libra) 24 09 - 23 10		SKORPION (Scorpio) 24 10 - 22 11		STRZELEC (Sagittarius) 23 11 - 21 12		KOZIOROŻEC (Capricorn) 22 12 - 20 01		WODNIK (Aquarius) 21 01 - 19 02		RYBY (Pisces) 20 02 - 20 03
--	---	--	---	--	---	--	---	--	--	--	--

Nie bierz na siebie zbyt wiele bo wtedy nie będziesz mógł zrobić dobrze. A teraz właśnie będziesz musiał zdecydować o tym co będziesz chciał zrobić w przyszłości. Okazje będą Ci się trafiać interesujące skorzystaj z nich mądrze.
W początkach tygodnia będziesz się musiał opierać roznym sprzecznym wiatrom które będą ogrzewać i mrozić na przemian. Ale Ty jak przysłowiowy pierwiosnek będziesz się dzielnie przebiwał przez niepogody i wbrew wszystkiemu zakwitniesz.

Dobry nastrój i werwa będą Ci towarzyszyć przez pierwsze tygodnie tego miesiąca. Mogłbyś się wybrać na podbój samego piekła. Zaden rywal nie będzie Ci straszny a każda przeszkoda wyda Ci się śmiechu warta. Tak Ci się wydaje ale kiedy rano wstajesz a tu pospolitosc skrzeczy trudno Ci to zniesć. Codzienne wstawanie utarczki z domownikami korki na autostradach pozimowy nieciekawny wygląd zewnętrzny spowodują nieprzemogłą chęć ucieczki.

Przed wszystkim w tym tygodniu dbaj o porozumienie z kimś spod znaku Wagi lub Wodnika.
Nie możesz zaprzeczyć ze lubisz się pokazać od najlepszej strony. Teraz właśnie będziesz miał wiele okazji.
Twoje zainteresowania związane z ziemią, z jej bogactwami i uprawą będą mieć wszelkie szanse rozwoju.
W piątek skorzystaj z zaproszenia szykuje się pyszna zabawa.

Jeśli jesteś panem Koziorożcem nie dawaj się wciągać w ta siemcowe dyskusje rozgadanych panów z których każda chciałaby pozyskać Twoje względy. A jeśli jesteś panią to także raczej unikaj panów którzy arcychętnie plotkują.
Dbaj o siebie. Dobrze zrobisz odwiedzając lekarza. Wszak czas najwyższy na profilaktyczne badania a osłabienie wiosenne też wymaga ingerencji fachowca.

Będziesz się musiał trochę na biegać żeby sprostać szansom ale nie ci przecież nie przychodzi łatwo. O tym już dawno wiesz i może to dobrze.
Nie dawaj się ponosić w tym tygodniu nieprzecznej ochocie mówienia swoim przyjaciołom wszystkiego co o nich myślisz. Trochę dyplomacji nikomu nie zaszkodzi.
Czeka Cię interesująca okazja wydana trochę pieniędzy nie trzymaj się za kieszeń.

Twoi domownicy lub przyjaciele tak się przyzwyczaili do Twojej troski i opieki że będą się nieustannie domagać abyś tylko nimi się zajmował. Ale Ty pomyśl też o sobie. Skorzystaj z okazji podróży lub ze szczęścia w grze.
Przejrzyj swoje sprawy finansowe czeka Cię w tym tygodniu spory zastrzyk pieniężny może zwrotu? Zainwestuj te pieniądze rozsądnie.

SŁUCHAJCIE POLSKIEGO PROGRAMU RADIOWEGO ROZMAITOŚCI
(Polonia Varietes Program) z Buffalo, na podzałce 12 70 od godz 1-szej do 2-giej po południu

"POLONIA REVIEW" Polski Program Telewizyjny
Wtorki i piątki - godzina 7 30 wieczorem, Czwartki - godzina 6.30 wieczorem na kanale 10 (Maclean-Hunter Parkdale)
Przynosi aktualne wiadomości z Polski i z życia Polonu kanadyjskiej

"PANI JADWIGA" Polski program radiowy ze stacji CHWO 1250 w Oakville - od godz 1 do 2 w każdą sobotę Reklamy i ogłoszenia handlowe oraz wszelkie komunikaty - przyjmuje się telefonicznie 691 - 8789

POLSKI PROGRAM RADIOWY na stacji CJVB-1470 AM w VANCOUVER w każdą niedzielę o godz 2 30 do 3 30 po południu Producent JERZY KUSMIDER Tel (603) 327 - 6892, Adres P O Box 5862 Stn "L" Vancouver, B C V6P 6E3
Wiadomości z Polski, Kanady i świata, komentarze, wywiady, ogłoszenia i komunikaty polonijne, koncert życzeń oraz ogłoszenia handlowe

POLONIA PROGRAM RADIOWY STEREO W EDMONTON na stacji CJSR FM 88 W KAŻDĄ SRODĘ OD 18 DO 19 Program prowadzi RYSZARD MAKOWSKI
● wiadomości tygodnia ● kronika religijna ● komunikaty organizacji polonijnych ● i życzenia na różne okazje

UWAGA HAMILTON HETMAN — PARCEL SERVICE 151 Queen St N Apt 2501, HAMILTON, Ont L8R 2V7 TEL 525 - 4707
To firma przez którą Polonia hamiltonska może wysłać do Polski

- Owoce cytrusowe
- Paczki żywnościowe
- Paczki ze słodyczami
- Kawa, herbata, pieprz
- Świeże kwiaty
- Dolary do rąk adresata
- Paczki MORSKIE LOTNICZE
- NAJNIŻSZE CENY W HAMILTONIE
- Obecnie
- 10% bonifikata na wysyłkę świeżych kwiatów do Polski
- 26 MAJA JEST DNIEM MATKI**

Imieniny

25 C Erwiny, Iwa, Jarosława, Marka
26 P Klaudiusza, Marceliny, Marzeny, Spycimura
27 S Arystyda, Popci, Teofila, Tulli, Zyty
28 N Fedory, Ludwika, Pawła, Waleru, Żywistawy
29 P Angeliny Piotra, Ruty, Robina
30 W Chwałysławy, Katarzyny, Kwiryna, Mariana, Piusa
1 S Berty, Jozefa, Jeremiego, Mai

SAVE-O-WAY
POLSKIE BIURO PODRÓŻY I WYSYŁEK POLECA

EXPRESSOWĄ DOSTAWĘ PACZEK DO RĄK ODBIORCY W POLSCE
MORSKIE — W CZASIE 5 DO 7 TYGODNI
LOTNICZE — W CZASIE 2 DO 3 TYGODNI

WYTNIJ I ZACHOWAJ UWAGA! WYTNIJ I ZACHOWAJ
Oferta honorowana za okazaniem kuponu
● SPECJALNA OFERTA WIOSENNA ●
Za każdą nadaną pierwszą paczkę w biurach SAVE-O-WAY w Toronto i Hamilton nadawca otrzyma bezpłatnie funt herbaty, za każdą następną paczkę - funt kawy lub herbaty
Oferta ważna do 30 maja 1985 r

TORONTO 331 Roncesvalles Ave Tel 532-3042, 532-3794
Biuro czynne od poniedziałku do piątku 9 7 soboty 9-4

HAMILTON 747 Barton St E Tel 544-3603
Biuro czynne trzy razy w tygodniu wtorki, czwartki soboty 10 30 4 00

- Załatwiamy bilety do Polski i innych państw, czartery, zaproszenia, wize i paszporty
- Wysyłamy paczki morskie i lotnicze, dolary do rąk odbiorcy i owoce cytrusowe

Peter Burdon PONTIAC BUICK LIMITED
348 DANFORTH AVENUE TORONTO ONTARIO M4K 1N9
TEL. (416) 469-5531 ex. 281

Rewelacyjna oferta!
9 9 % POZYCZKA GMAC
TYLKO DO 30 KWIETNIA
MOŻNA KUPIĆ I ODEBRAC NIEKTÓRE WYBRANE SAMOCHODY PO REWELACYJNIE NISKIM OPROCENTOWANIU POŻYCZKI

Zapraszamy wszystkich właścicieli 4 kółek na próbna jazdenajnowszymi modelami Pontiac GRAND AM Sunbird 6000 oraz Buick

- posiadamy bogaty wybór samochodów General Motors produkcji 1985
- duży wybór używanych samochodów
- udzielamy pożyczek GMAC na bardzo dogodnych warunkach
- minimalne wpłaty niskie spłaty kredytu
- ułatwiamy ubezpieczenia samochodowe po wyjątkowo korzystnych cenach zaliczając okres jazdy w Europie
- fachowe porady w sprawach kupna i sprzedaży samochodów
- wszystkich informacji udzielamy w jęz. polskim

KOMIS
139 Roncesvalles Ave TEL 534 - 9362
Posiadamy w dużym wyborze

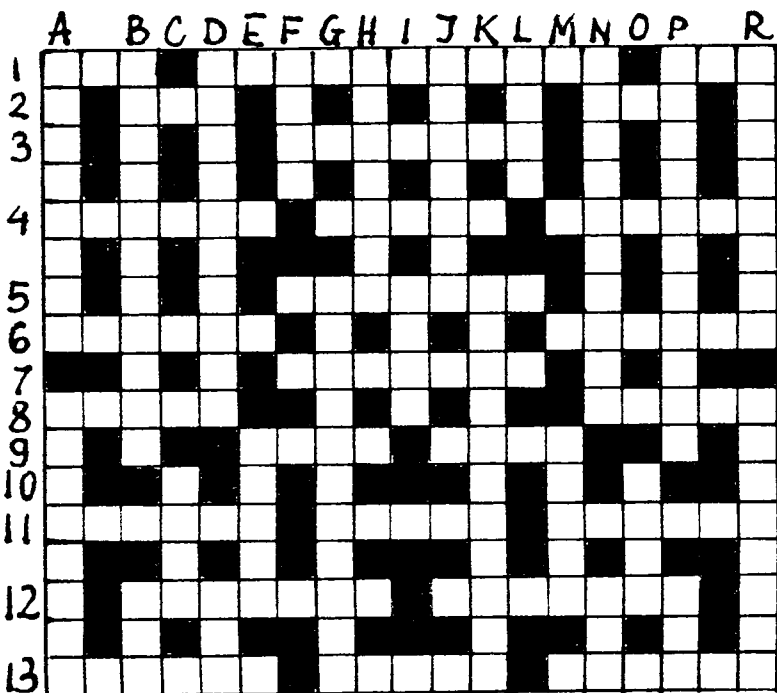
- wyroby rzemiosła artystycznego i rękodziełnictwa
- kostiumy ludowe ● bogatą galerię kryształów
- bursztyny, biżuterię artystyczną, srebro ● polski fajans z Włocławka i porcelanę

ZAPRASZAMY DO NASZEGO SKLEPU SZTUKI LUDOWEJ
Tylko u nas bez kłopotu wybierzesz wytworny, elegancki prezent dla każdego!

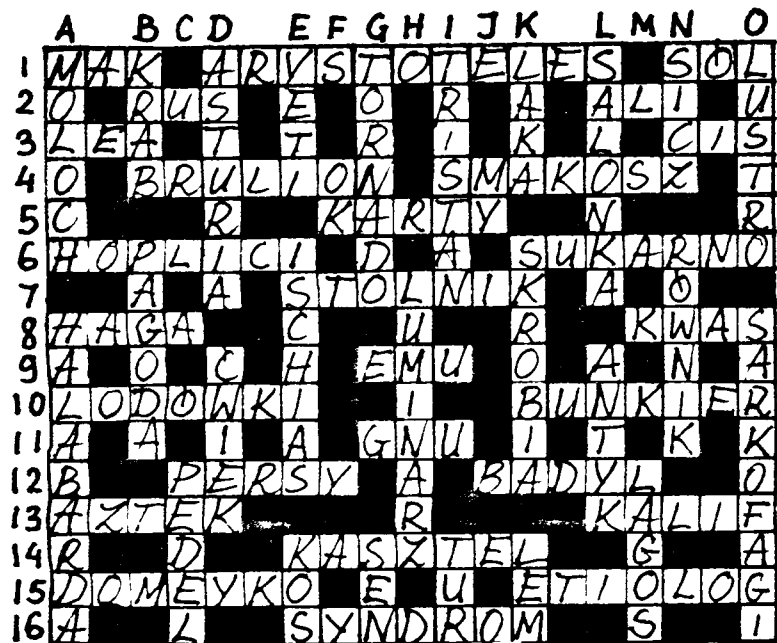
R. J. FASHIONS
Nowo otwarty polski sklep
posiada duży wybór pojedynczych fasonów
Szyjemy na miarę i naprawiamy
Ceny bardzo okazyjne
1544 Bloor St W (rog Dundas i Bloor)
TEL 533 - 8881

PROGRAM RADIOWY "ECHO OJCZYZNY"
Od pomedzialku do piątku na fali CHIN FM 100 w godz od 10 30 do 11 30 rano
Program prowadzi Karolina Kęsik
W programie koncert życzeń, wiadomości polonijne i z Polski, interesujące wywiady, komentarze, muzyka dla wszystkich
637 College St, Toronto, Ont M6G 1B6, tel 531-9991, dom 247-9755

KRZYŻÓWKA WŁASNA Nr 132

Rozwiązane z numeru 131

Pionowo

- 1-A wielka bitwa pomiędzy wojskami Napoleona i rosyjskimi
- 1-B powołanie rezerwistów do czynnej służby
- 1-D grzecznościowa pochwała
- 1-F pomost spacerowy nad morzem
- 1-H chuligan, bezmyślni niszczy-ciele
- 1-J szabla turecka o wygiętej główce
- 1-L kopalnie soli w dawnej Polsce
- 1-N zwierzę morskie z gromady szkarłupni

- 1-P nauka zajmująca się życiem ptaków
- 1-R miasto w pld Francji
- 5-G głębokie zdobienie powierzchni przez wykładanie np masą perłową
- 5-I skaleczenie
- 5-K tajny nadzór, systematyczna obserwacja
- 8-A polskie szable o wschodnim rodowodzie
- 8-R lekarz specjalista wad i chorob upośledzających czynności ruchu
- 9-E pies jednej z popularnych ras
- 9-M widowiska muzyczno-teatralne

- 10-C lewy dopływ Wisły, część włączona do Kanalu Bydgoskiego
- 10-O konstrukcja drewniana stosowana w budowach nadwodnych
- 12-B oprawca
- 12-D beznadziejna sytuacja w grze w szachy
- 12-N ciot
- 12-P porowata skała wulkaniczna

Poziomo

- 1-A bohater Wiosny Ludów na Węgrzech
- 1-D podróżujący agent handlowy
- 1-P fizyk niemiecki XIX w, jednostka oporności elektrycznej
- 2-B paskie konia tuczy
- 2-N polskie faszystowskie ugrupowanie polityczne założone w 1934 r
- 3-F maszyna do składania tekstu z oddzielnych matryc i odlewania całych wierszy
- 4-A ukochana Samsona
- 4-G soczysty owoc południowy
- 4-M pulowery
- 5-F torunski przysmak
- 6-A prowincja Etiopii
- 6-M poniesiona strata
- 7-F japońska wyspa
- 8-A wilk amerykańskiej pralni
- 8-N pisemne zawiadomienie o nadejściu przekazu, paczki itp
- 9-E rzeka na Ukrainie
- 9-J imię Ruskiego kniazia znane z latopisu opisującego wyprawę przeciw Połowcom
- 11-A imię męskie
- 11-g jeden z języków Indii i Cejlonu
- 11-M kubek
- 12-B Zygmuntowska na Wawelu
- 12-J rośliność porastająca brzegi jezior
- 13-A człowiek niezwykle dbały o wygląd zewnętrzny, wrażliwy na piękno otoczenia
- 13-G niby nozka
- 13-M mebel

236-7666 **CHOLKAN** 236-2666

JOHN WOLWICZ

R Cholkan & Co Limited, Realtor
3359 Bloor st W Toronto Ontario M8X 1G2

Etobicoke bungalow 86 900 2 duże sypialnie, nowoczesna kuchnia, wykończona piwnica, garaż i zajazd, duży ogród

ELDORADO REAL ESTATE LTD
1451 Royal York Rd
Przedstawiciel **CZESŁAW SYGUŁA**
Tel biuro 248-0148, dom 247-0240

Świetna inwestycja! 3-sypialniowe bungalow oraz cottage na 8-akrowej parceli Parcela pięknie zadrzewiona 30 km na północ od Hwy 401 przy Hwy 48 Cena \$ 134 900 Nie zapomnij zadzwonić Okazja trafia się rzadko

Dochodowy "Triplex" - Eglinton Dufferin, tylko \$20 000 wplaty Dogodne warunki spłaty
Posiadamy tanie domy dla pierwszy raz kupujących Jesli chcesz korzystnie sprzedac swoj dom - zadzwon

VICTOR W. KRUPOWICZ
Realtor & Insurance Broker

Kupno i sprzedaż nieruchomości oraz wszelkiego rodzaju ubezpieczenia

AUTO — HOME — BUSINESS INSURANCE

TEL. 533 - 8573

Westown Real Estate & Insurance Ltd, 268 Roncesvalles Ave Toronto, Ont

695 St. Clair Ave. West

BOŻENA KASPROWICZ

pomoze w kupnie i sprzedaży domu lub nieruchomości

EUROPEAN MASTER PAINTING

Polska firma malarska oferuje swoje usługi w zakresie malowania z zewnątrz i wewnątrz tapetowania układania kafelków oraz renowacji domów
Gwarantujemy szybką obsługę i najwyższą jakość Przystępne ceny
TEL Toronto (416) 259-7984 albo (416) 259-6034

128 139

WYCIECZKA DO ZIEMI ŚWIĘTEJ

EGIPTU — GRECJI

Wycieczka trwa 18 dni

od 1 czerwca do 19 czerwca 1985 r

TYLKO \$ 2,350 dol. kanad.

ZIEMIA ŚWIĘTA 8 dni - Jeruzalem, Bethlehem, Nazaret Galilea, Golan Heights, Haifa, Natanya, Tel Aviv, Massada i Morze Martwe

CAIRO 5 dni - Wycieczka do Gazy, Piramidy Sfinksa, Musea, Bazyliki etc

ATENY 5 dni - Acropolis Theseum, wycieczka po wybrzeżu Givfada, Vouliagmeni, Varkiza, zwiedzanie świątyni Posejdona, wycieczka po morzu Egejskim na wyspy Hvdra Poros i Aegina

W cenę wliczone są przeloty, hotele, dwa posiłki dziennie, zwiedzanie z przewodnikiem i przejazd z lotniska do hotelu

Blizszych informacji udziela i zgłoszenia przyjmuje

HIGH PARK TRAVEL CENTRE LTD

1592 Bloor Street West, Toronto, Ont, M6P 1A7

TEL (416) 533-9496, 533-9497, 533-8417, 533-8235

POŹNOC
45-CP
AK
Jxxxx
KQx
xxx

ZACHÓD
xxxxx
xx
Ax
QJ109

Wschód
xxxx
KQ10x
xxx
Kx

deklarant
QJ
Ax
Jxxxx
Axxx

Czy widzieliście jak współczesni magicy w jakim przedziwny sposób powodują znikanie osób ze sceny? Widziałem w Exhibition Hall w Toronto gdy kanadyjski "czarodziej" Henning w mgnieniu oka sprzątnął ze sceny żywego słonia! Nigdy go nie zapomnę (Henninga, nie słonia)

Wyobraźcie sobie, że w brydzu nie potrzeba być magikiem aby spowodować zniknięcie kilku punktów Ot taki np singiel król Wystarczy, że przeciwnicy zagrają asa i już 3 punkty się ulotniły

Tajemnicze znikanie punktów jest rzeczą bardzo nieprzyjemną, bo przecież liczymy na te punkty gdy oceniamy wartość ręki

W dzisiejszym rozdaniu kontrakt jest 3 BA z atakował damą trefl W przejął królem a gdy D przepuścił odegrał trefl D wygrał asem i zagrał małe karo Niestety, as jest u Z który inkasuje 3 trefle i kładzie kontrakt bez jednej

Dlaczego tak się stało? Nie mówię już o tym że W mógł mieć asa karo co pozwoliłoby D zrobić kontrakt Przecież P -D posiadają łącznie 25 pkt co zwykle oznacza dostateczną ilość punktów do zrobienia 3 BA

Przypatrzmy się bacznie temu rozdaniu Czy widziacie, że w rękę D ulotniły się 3 punkty dama i walet pik O tej sytuacji mówimy, że "wartości poszły na marne" P policzył 7 punktów na piki a D 3 O ile lepiej byłoby gdyby D wymieniał z Z damę i waleta pik na damę i waleta trefl Ilość punktów byłaby ta sama, za to różnica w rezultatach ogromna

Pamiętajmy o tym gdy mamy chęć skarcic partnera za słabą rozgrywkę Skąd mogli wiedzieć że kilka cennych punktów gdzieś się tajemniczo ulotni? Sion potrafi wsiąknąć - a co dopiero kilka durnych punktów

PROBLEMY LICYTACYJNE

Jestes w pozycji D i posiadasz ♠Ax ♣QJx ♠Jxx + ♣QJxx Z otworzył licytację i karo Twój partner dał kontrę wywoławczą a W zaliczył 1 BA Co masz robic? Cos tu się nie zgadza Partner ma otwarcie Z ma otwarcie a ja mam 11 punktów To już łącznie około 38 Cos mnie się zdaje że W chce mnie zrobic w konia

Twoje rozumowanie jest słuszne Więc co licytujesz? Kontra - to najlepszy sposób aby poinformowac partnera o sytuacji

SPORT

ECHA X X KOLEJKI I LIGI PIŁKI NOŻNEJ

**Ruch Chorzow -
Wisła Krakow**
1 0

Nie był to futbol, na jaki czekają kibice. Było dużo chaosu, rwanych akcji i przypadkowości, zaś sytuacji do zdobycia bramki - bardzo mało.

77 min., którą najbardziej ze wszystkich biorących udział w tym meczu zapamięta Wojciech Gorgon. Najpierw ujrzał żółtą kartkę za sfaulowanie przeciwnika, a kilkadziesiąt sekund później tak skutecznie zmylił swego kolegę w bramce, że ten był bezradny, natomiast Albin Mikulski bez najmniejszych kłopotów umieścił piłkę w siatce.

Dopiero utrata gola poderwała gości do energiczniejszych poczynan.

Oto bowiem Marek Banaszek znalazł się z piłką o kilka zaledwie metrów od Janusza Jojki, napastnik Wisły strzelił jednak zbyt nerwowo i skończyło się na strachu chorzowian i nadziei gości.

Bramka Mikulski 77 Widzów 7000

RUCH Jojko Kaminski Walezyk Fornalik, Szewczyk (75 Sermak) Nowak Jaworski (46 Fornalik) Szuster Mikulski Bąk, Warzycha

WISŁA Zajda Motyka Budka Nawrocki Giszka Lipka Gorgon Swierczewski (80 Targosz) Klaja (62 Banaszek) Iwan Wrobel
Złota kartka Gorgon (Wisła)

**ŁKS Łódź
- GKS Katowice**
0 0

Przewagę mieli łodzianie, którzy też wypracowali sobie więcej dogodnych sytuacji podbramkowych, ale ze skutecznością było wręcz słabo. Jacek Gierek nie potrafił nawet zdobyć gola z rzutu karnego, podyktowanego w 70 min za podcięcie na polu karnym Ryszarda Robakiewicza. Pomocnik ŁKS strzelił silnie, lecz piłka trafiła w słupek.

Nie można zresztą powiedzieć, aby GKS ograniczył się do bronięcia własnej bramki. Już do przerwy Jan Furtok dobrze dał się we znaki łodzkiej obronie i gdyby nie czujność bramkarza ŁKS, Jarosława Baki, goście mogliby zdobyć dwa gole. Po zmianie stron tenże Furtok był do końca bardzo groźny dla łodzkiej obrony, jednak po kilku jego strzałach z daleka piłka miała cel, niekiedy o kilkanaście centymetrów.

ŁKS Bako Rozycki Wesolowski Wenclewski Svbilski Chojnacki Kru szanki Gierek (76 Kłmas) Kasztelan (46 Płachta) Ryszard Robakiewicz Baran

KATOWICE Sput Matys Piekarczyk Zajac Kapias Kubisztal Krzyżos Morcinek Hetmanski (74 Łuczak) Furtok Koniarek (85 Chmaj)

**Zagłębie Sosnowiec -
Widzew Łódź**
0 2

Przez większość spotkania stroną atakującą byli sosnowiczanie, jednak w przeciwieństwie do rywali nie potrafili strzelać bramek.

Goście zupełnie otwarcie przyjęli taktykę wyczekiwania na błędy przeciwników i sposobność do kontrataków.

Goście dopięli swego i strzelili jeszcze nie jedną, ale i drugą bramkę. Obydwie padły po wyraźnych błędach defensywy Zagłębia. Najpierw Jerzy Wijas wyszedł na wolną pozycję na polu karnym i lekkim strzałem posłał piłkę obok próbującego ratować sytuację Marka Bębna, natomiast tuż przed zakończeniem Wojciech Sączek zamiast wykopać piłkę z własnego pola karnego, podał ją Jerzemu Leszczykowi, zaś ten z bliska przypięczętował zwycięstwo swej drużyny.

Bramki Wijas 69 i Leszczyk 89 Widzów 28 000

ZAGŁĘBIE Bęben Płch, Koterwa Sołtyś Kordysz Tochej Wyrobek Sączek Spiewak Rycyk (76 Kra wiec) Urban

WIDZEW Bolesła Przybys Wojcicki Dziuba Kaminski Romke Wijas Myslinski (72 Leszczyk) Kajrys Dziekanowski Smolarek

Złote kartki: Kajrys i Wijas (Widzew)

**Lech Poznan -
Radomiak**
2 0

Juz w drugiej minucie Jarosław Araszekiewicz w charakterystyczny dla siebie sposób przeprowadził długi rajd środkiem boiska. Mimo obecności dwóch obrońców oddał silny strzał. Co prawda Koszarski obronił wybił jednak piłkę przed siebie. Mariusz Niewiadomski był najszybszy i skierował piłkę do bramki.

W większości gra toczyła się w środkowej części boiska. Akcje ofensywne piłkarzy radomskich były przeprowadzane niemrawo i bardzo schematycznie.

W 50 min na tablicy widniał już wynik 2:0 dla Lecha. Okonski po raz pierwszy uwolnił się spod opieki Janusza Rybaka. Dosrodkował z lewej strony - zaś Niewiadomski pięknym szczupakiem po raz drugi wpisał się na listę strzelców.

Bramki Niewiadomski w 2 i 50 Widzów 30 000

LECH Plesnierowicz Pawlak Stroniski Szewczyk Barczak Bąk (61 Skrzypczak) R Rybak (78 Jakolcewicz) Kofny Niewiadomski Okonski Araszekiewicz

RADOMIAK Koszarski Jeromin (66 Mrozek) Skonieczny Zamadzki Sadowski Benesz J Rybak Andrzejewski Wojdaszka Sajewicz Niedziółka (78 Banaszek)

Złota kartka Szewczyk (Lech)

**Śląsk Wrocław -
Legia Warszawa**
0 1

Pierwsze 20 min upłynęło na grze prowadzonej w wolnym tempie i wzajemnym badaniu możliwości i wyszukiwaniu luk przeciwnika. Dominującą rolę spełniały od początku linie defensywne.

Zegar wskazywał 89 min, gdy napastnik warszawskiej drużyny - Tomasz Arceusz - w rajdzie prawą stroną ograł trzech zawodników gospodarzy (w tym dwóch obrońców w pobliżu bramki), podał piłkę do tyłu do nadbiegającego Jarosława Biernata, który mocnym strzałem posłał ją do bramki Śląska.

W Legii wyróżnili się Andrzej Buncol, Kazimierz Buda, Jacek Kazimierski i debiutujący w tym zespole Krzysztof Gawara, który zastępował pauzującego za żółte kartki Dariusza Wdowczyka.

Bramka Biernat 89 Widzów 20 000

ŚLĄSK Ambrosiewicz Matys Krol Rosa Machaj Kujawa (86 Szeląg) Tarasiewicz Rudw Prusik Mikołajewicz (46 Marciniak) Socha

LEGIA Kazimierski Kubicki Sikorski Gawara (57 Biernat) Kaczmarek Buda Karas Buncol Cisek (86 Lisowski) Arceusz W Sikorski

Złote kartki: Gawara i A Sikorski (Legia)

Zaglą mecz
Motor Lublin - Gornik Zabrze
0-0

**XXII kolejka I ligi
piłki nożnej
z dn 21 kwietnia**

ŁKS Łódź - Gornik Zabrze 1-1
Zagłębie Sos - Motor Lublin 3-0
Pogon Szczecin - GKS Katowice 1-0
Ruch Chorzów - Lechia Gdansk 1-0
Wisła Krakow - Radomiak Radom 0-2
Gornik Wał - Legia W-wa 1-0
Bałtyk Gdynia - Śląsk Wrocław 1-0
Lech Poznan - Widzew Łódź 0-4

TABELA

	punkty bramki	
1 Gornik Zabrze	31-13	25-10
2 Widzew Łódź	29-15	25-11
3 Legia Warszawa	28-16	28-17
4 Lech Poznan	28-16	23-18
5 Zagłębie Sos	25-19	30-22
6 Ruch Chorzow	22-22	20-20
7 Gornik Wałb	22-22	23-24
8 Śląsk Wrocław	20-24	24-24
9 ŁKS Łódź	20-24	14-19
10 Bałtyk Gdynia	20-24	15-21
11 Radomiak Radom	19-25	19-21
12 GKS Katowice	19-25	15-19
13 Lechia Gdansk	18-26	15-25
14 Wisła Krakow	17-27	15-22
15 Motor Lublin	17-27	18-27
16 Pogon Szczecin	17-27	17-28

Rzut oka na tabelę ligową pozwala dostrzec układ sił w naszej lidze. Nadal prowadzi "wielka czwórka", czyli Gornik Zabrze, Widzew Łódź, Legia Warszawa i Lech Poznan, tuż za nimi plasuje się Zagłębie Sosnowiec, grające w tym sezonie nadspodziewanie dobrze. Wszystko za sprawą lidera tabeli strzelców naszej ligi - pomocnika Jana Urbana. Jego dobra gra została dostrzeżona przez trenera kadry Antoniego Piechniczka. Urban może się znaleźć w podstawowej reprezentacyjnej jedenastce. W rundzie wiosennej najsukuteczniej jak na razie spisuje się Widzew Łódź, który zdobył 9 pkt, oraz wygrał mecze pucharowe (m.in. z Gornikiem Zabrze 3-0). Lech Poznan zdobył także 9 pkt. Gornik Zabrze i Zagłębie Sosnowiec w siedmiu kolejkach uzyskały po 8 pkt. Słabiej gra Legia - 6 pkt. Na dole tabeli tło. Najpoważniejsi kandydaci do spadku to Pogon Szczecin (trapią kłopotami wewnętrznymi na tle finansowym), Motor Lublin (zespoł jedynie z 2-3 graczami na poziomie I ligi), Wisła Krakow (piłkarze szalenie nie lubią ostro trenować) oraz Lechia Gdansk (zespoł bez oblicza, ale z dobrym trenerem - Wojciechem Łazarkiem). Niepewne swego bytu muszą być także GKS Katowice i Radomiak Radom. Ktos kiedyś powiedział, że "z pierwszej ligi spada drużyna bez kasy lub bez klasy". Zobaczymy, czy tak będzie i w tym sezonie.

Pełną parą idą przygotowania piłkarskiej reprezentacji Polski do majowych potyczek. Generalnym sprawdzianem było spotkanie z Finlandią, rozegrane w Opolu 17 kwietnia. Niestety, wyniku meczu agencje nie podały, toteż o szczegółach poinformujemy Czytelników w momencie otrzymania wiadomości z Polski.

GRUPA I

W grupie I, bardzo przez kibiców polskich oczekiwany mecz Albania-Grecja nie doszedł do skutku i został przełożony. Agencje nie podały jeszcze nowej daty meczu (ma zostać ona ustalona do dn 27 kwietnia br.). W Albanii panuje żałoba po śmierci jej przywódcy Envera Hodzy, skutkiem czego wszelkie imprezy są odwołane.

Tymczasem nieco wcześniej trenerzy Piechniczek i Blaut ustalili skład 19-osobowej kadry.

Bramkarze - Eugeniusz Ceburat (Gornik Z.) i Jacek Kazimierski (Legia), obrońcy - Krzysztof Pawlak (Lech), Marek Ostrowski (Pogon), Jan Jalocho (Wisła), Roman Wojcicki i Jerzy Wijas (Widzew), Władysław Zmuda (Cremonese), pomocnicy i napastnicy - Ryszard Komornicki, Waldemar Matysik i Andrzej Pałasz (Gornik Z.), Andrzej Buncol i Jan Karas (Legia), Waldemar Prusik i Ryszard Tarasiewicz (Śląsk), Jan Urban (Zagłębie), Włodzimierz Smolarek i Dariusz Dziekanowski (Widzew) oraz Jarosław Araszekiewicz (Lech).

Po meczu z Finlandią piłkarze rozegrali w minioną niedzielę XXII kolejkę ligowych spotkań. Od poniedziałku, w Wisle, rozpoczęło się trwające do 30 kwietnia zgrupowanie przed eliminacyjnym meczem z Belgią w Brukseli (1 maja).

W składzie kadry nie powinny zająć jakieś większe zmiany. W tej chwili wiadomo, że uzupełnią ją Jozef Młynarczyk (Bastia) i Zbigniew Boniek (Juventus). Według ustalonych obydwoj mają uczestniczyć w drugiej części wiskiego zgrupowania.

**Półfinały
pucharów Europy**

PUCHAR EUROPY
Liverpool - Panathinaikos
4 0

Juventus - Bordeaux
3 0

Przypominamy, że trenerem Panathinaikosu jest Jacek Gmoch.

**PUCHAR ZDOBYWCOW
PUCHAROW**

Bayern - Everton
0 0

Videoton - Zelezniczar
3 1

PUCHAR UEFA

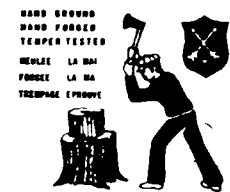
Rapid Wieden -
Dynamo Moskwa
3 1

Inter - Real Madryt
2 0

ARDEX

ŻADAJCIE
TYLKO
SIEKIER ARDEX'
NAJWYŻSZA JAKOŚĆ
ŚWIATOWA

ARDEX
CANADA

**SIMPSON T.V.
HI-FI STEREO**

187 Roncesvalles Ave., Toronto, Ont M6R 2L5
TEL. 533-3333, 534-4444

Autoryzowany fabryczny serwis ZENITH

Obsługujemy całą polską dzielnicę i inne okolice Toronto

• W każdym polskim domu

**WIDEO KASETY Z OSTATNIEJ WIZYTY
OJCA ŚW. JANA PAWŁA II**

na oba systemy Beta i VHS

AUTHORIZED FACTORY SERVICE

SPORT

Gornik Wałbrzych -
Gornik Zabrze
0 0

Mecz zakończył się bezbramkowym remisem, co nie zmartwiło ani zabrzan, ani wałbrzyszan.

Wałbrzyskanie mieli trzy sytuacje do zdobycia gola. W 62 min po dalekim strzale Andrzeja Wojcika Cebrat wypuścił piłkę z rąk, lecz Kosowski nie zdążył z dobitką. W 75 min Kosowski znalazł się 8-9 metrow sam przed bramką rywala, ale po jego głowce piłka minęła lewy słupek bramki o kilkanaście centymetrow. Natomiast w 84 min Włodzimierz Ciołek wykonywał rzut wolny tuż z za linii pola karnego, ale znowu piłka poszybowała nad poprzeczką.

Trudno w tym spotkaniu kogokolwiek wyróżnić. Zabrzanie ustawili Waldemara Matysika jako cofniętego pomocnika. Bardzo rzadko do przodu wychodzili boczni obrońcy Bogdan Gunia i Marek Kostrzewa. Słabo grał Ryszard Komornicki. Natomiast z parą Andrzejom - Pałaszem i Zgutczyńskim stosunkowo dobrze radzili sobie Andrzej Wojcik i Ryszard Spaczynski. Ciołka przez cały czas pilnował Adam Ossowski, którego trener Kostka wystawił za Ryszarda Cyronia.

GORNIK WŁB Walusiak - Wojcik Dolny Majewski Spaczynski Ciołek Kowalik (86 Góra) Trusczyński, Rusiecki Kosowski Stelmasiak (75 Smietaszk)

GORNIK Z Cebrat - Gunia Danowski Klemenz Kostrzewa Majka Matysik Komornicki (57 Cyron) Ossowski Pałasz Zgutczyński

Bałtyk Gdynia -
Motor Lublin
2 0

Bałtyk całą pierwszą połowę, choć wyraźnie przeważał (świadczą o tym stosunek 7 0 rzutów rożnych), jednak nie potrafił uwidocznić tego bramkami. Goście tymczasem umiejętnie się wprawdzie bronili, lecz ich kontry były dość anemiczne i nie potrafili poważniegrozić bramce Andrzeja Czyniewskiego.

Dopiero w 54 minucie po dokładnym podaniu Piotra Rzepki piłkę przejął Witold Witowski i celnie strzelił, tak że Zygmunt Kalinowski był bezradny.

Dopiero w 84 min lublinianie mieli znakomitą okazję do zdobycia gola, jednak Janusz Kudyba z bliska strzelił prosto w ręce Andrzeja Czyniewskiego. Kiedy wydawało się już, że rezultat 1 0 dla gospodarzy nie ulegnie zmianie - jedna z akcji zakończyła się rajdem Marka Filipczaka po prawym skrzydle i podaniem wzdłuż bramki. Piłka musnęła ręce Kalinowskiego, a naddbijający Kałużny z bliska umiescił ją w bramce. Po chwili spotkanie dobiegło końca.

Bramki Witowski 54 i Kałużny 90. Widzów 4 000.

BALTYK Czyniewski Sieracki Walczak Gierszewski Cirkowski Miszewski (73 Konkolewski) Rzepka Witowski - Przygodzki Filipczak Kałużny

MOTOR Kalinowski Fiuta (69 Gładysiewicz) Boguszewski Zuchnik Milewski Bartoszewski Iwanicki Witkowski Grzanka (59 Kudyba) Szczepanski, Łatka

Pogon Szczecin -
Lechia Gdansk
0 0

W pierwszej połowie tylko raz widownia się poderwała. W 22 min Ostrowski ograł obrońców Lechii i podał piłkę do nie pilnowanego Turowskiego. Ten stojąc 6 metrów przed bramką rywala strzelił wprost w Marka Wozniaka. Jak to się stało, że piłka nie zatrzępotała w siatce gdanszczan, pozostanie tajemnicą niefortunnego strzelca.

Lechia nie ograniczała się do "murowania" bramki, choć było to jej celem nadrzędnym. Widząc niezbyt dobrze przygotowanego rywala gdanszczanie kilka razy pokazali, że potrafią groźnie kontratakować. Szczególnie niebezpieczne akcje przeprowadzał Jerzy Kruszczyński. Min 64 min popisał się ładnym strzałem głową, po którym piłka minimalnie przeszła nad poprzeczką. Tuż przed zakończeniem meczu nie wiadomo, czy Pogon uratowałaby nawet remis, gdyby Kruszczyński się nie zagapił. Stojąc tuż przed Zbigniewem Długoszem nie zauważył podania Bogusława Oblewskiego, a wystarczyło tylko dotknąć piłkę nogą, by ta zmieniła kierunek lotu i wpadła do bramki.

Widzów 10 000.

POGON Długosz - Czepan Makowski Sokolowski Urbanowicz Ostrowski Wolski Miązek (76 Żelazowski) Kuras (65 Krupa) Kęsy Turowski

LECHIA Wozniak Grembocki Julwecki Salach Kaminski Miller (60 Raczyński) Oblewski Pękala Mozejko Wójtowicz (46 Czubski) Kruszczyński Zolta kartka Oblewski (Lechia)

JANUSZ OLECH MISTRZEM ŚWIATA!

W Arnheim odbyły się mistrzostwa świata juniorów w szermierce. Przyniosły one sukces reprezentantowi Polski Januszowi Olechowi. W ubiegłym roku na mistrzostwach świata w Leningradzie był drugi, w tym roku zdobył złoty medal.

Dwudziestoletni szablista był rozstawiony w eliminacjach pucharowych z numerem pierwszym. Utrzymał tę lokatę do końca! W "16" wygrał 10 5 z Robertem Cottinghamem (USA), a potem także 10 5 z Imre Navarette (Węgry). W ćwierćfinale czekał na niego ponownie Navarette. Tym razem Olech wygrał 10 6. W walce półfinałowej zaczęło się bardzo zle. Włoch Valerio Vecchia prowadził 3 0. Polak odrobił straty (4 3) i wtedy francuski sędzia mocno się pomylił na korzyść szablisty włoskiego. Vecchia uwierzył w pomysłność losu i ryzykując zdobywał punkt po punkcie, ale ostatnia akcja Olecha, choć rywal prowadził 9 8, 10 9, 11 10 została zapisana na konto Polaka. Wystarczyłoby jednak, żeby Vecchia wygrał jeden z priorytetów Olecha i marzenia o złotym medalu zostałyby przekreślone. Ostatecznie Polak wygrał z Włochem walkę półfinałową rezultatem 12 11. W finale spotkał się z Rosjaninem Karielowem, tym samym, który wygrał z nim ubiegłoroczny finał

mistrzostw, tym razem rolę się odwróciły. Karielow wprawdzie prowadził już 5 2, lecz Janusz zadał pięć kolejnych trafień i zrobiło się 7 5, potem 8 6. Z kolei zawodnik ZSRR doprowadził do remisu 8 8. Następnie wykonali jednocześnie natarcie i sędzia losował pierwszeństwo ataku. Los był po stronie Karielowa. Polak nie czekał jednak na niespodziewany manewr Rosjanina, wyprzedził go swoim trafieniem - 9 8. Później dodał jeszcze jedno skuteczne trafienie i wygrał pojedynek 10 8. Został mistrzem świata juniorów!

Inni Polacy nie odnieśli sukcesów. W szabli Marek Gniewkowski zajął II pozycję, zaś Zdzisław Chybowski był 13. We florecie Adam Krzesiński zdobył 6 miejsce, walcząc zdecydowanie poniżej swoich możliwości. Polskie juniorki nie zanotowały żadnych występów, odpadając z

konkurencji w eliminacjach.

Wspaniałe sukcesy Olecha przewidział Janos Kevey, legendarny trener polskich szermierzy. "Ten chłopak będzie niebawem mistrzem świata. Oczywiście seniorów. W juniorach już teraz nie ma konkurentów". Jak na razie przepowiednia słynnego Madziara spełnia się w stu procentach.

POGROM FAWORYTÓW W 33 RAJDZIE SAFARI

Wszystkie przedstartowe spekulacje przed czwartą eliminacją rajdowych mistrzostw świata - **Marlboro Safari Rally** - wzięły w łeb.

Już pierwsze kilometry trasy długości 5197 km (w trzech etapach) przyniosły niespodzianki. Listę liderów otworzył Attilio Settega z Maurizio Perissinotem na Lanci Rally.

Następnie prowadzenie objął ubiegłoroczny triumfator, Bjorn Waldegaard z Hansem Thorszeusem na samochodzie Toyota Celica Turbo.

W tej fazie rajdu - druga połowa pierwszego etapu - odpadli Hannu Mikkola na Audi Quattro i Markku Alen na Lanci Rally.

Z 71 kierowców metę osiągnęło jedynie 19 załóg.

Metę nie osiągnęli tacy znakomici kierowcy jak Stig Blomqvist, Hannu Mikkola czy Shekhar Mehta.

Wyniki

1 Juha Kankkunen (Finlandia) - Fred Gallagher (W Brytania) Toyota Celica TC Turbo - 318 pkt,

2 Bjorn Waldegaard - Hans Thorszelius (Szwecja) Toyota Celica TC Turbo - 352,

3 Mike Kirkland - Anton Lewitan (Kenia) Nissan 240 RS - 361,

Dopiero na siódmej pozycji sklasyfikowano lidera mistrzostw świata Timo Salonena z Sepo Hanne (Finlandia) na Peugeotie 205 Turbo 16.

Po czterech eliminacjach mistrzostw świata nadal liderem jest Timo Salonen (Finlandia) - 48 pkt przed Ari Vatanenem (Finlandia) - 40.

HOKEJ

Trwa końcowa batalia w polskiej lidze hokejowej. Oto ostatnie wyniki:

GKS Tychy - ŁKS Łódź 0-3
Zagłębie Sos - Naprzód Janów 9-8
GKS Katowice - Unia Oświęcim 6-0
Polonia Bytom - Podhale N Targ 4-2
Cracovia - Stocznowiec Gdansk 6-5

Naprzód Janów - Zagłębie Sosn. wic 5-6
Podhale N Targ - Polonia Bytom 3-3 (3-2 w karnych)
ŁKS Łódź - GKS Tychy 6-4
Stocznowiec Gdansk - Cracovia 4-1
Unia Oświęcim - GKS Katowice 2-9

Zagłębie Sosnowiec awansowało do finału mistrzostw. Jego przeciwnikiem zostanie zwycięzca meczu Polonia Bytom - Podhale N Targ. Do drugiej ligi spadła Unia Oświęcim, zespół bezsprzecznie najslabszy w lidze.

Narty

Mistrzem Polski w slalomie gigancie została Małgorzata Tłaska przed Ewą Grabowską. Wśród mężczyzn triumfował Artur Romanowski przed Szymonem Kraciukiem.

Pięciobój nowoczesny

Najsłynniejszy polski pięcioboista Janusz Gerard Pyciak przebywał na treningu w amerykańskim ośrodku pięcioboju nowoczesnego w Fort San Houston. Najbliższe mistrzostwa świata w Sydney (Australia) będą jego jednym z ostatnich występów.

Z WOLEJA

Tak się złożyło, iż w krótkim odstępie czasu mieliśmy możliwość oglądania najlepszych zawodowych bokserów. Niedawno telewizja transmitowała walkę mistrza wagi superciężkiej Larry Holmesa z ubiegły poniedziałek zasz w Maple Leaf Garden na wielkim ekranie pokazano na żywo walkę o tytuł mistrza świata wagi średniej pomiędzy Marvelous Marvin Haglerem i Thomasem Hit Manem Hearns'em alias the Detroit Cobra. 15 tysięcy wielbicieli boksu oglądało tę walkę w Caesars Palace w Las Vegas, miliony innych w siedmiuset obiektach na terenie USA i Kanady. Dokąd szła transmisja telewizyjna. Ceny biletów wokół ringu były godne poziomu boksu, jaki pięściarze zademonstrowali 600 dolarów USA za fotel. Sama walka była krótka. Lewy sierp a po nim dwa soczyste prawe ciosy Haglera położyły Hearnsa na macie w 2 01 minucie trzeciej rundy. I w tym momencie było już po walce. Marvin Hagler 30-letni champion odznaczający się nieskazitelną lysiną obronił swój tytuł w wspaniałym stylu. Po walce sam przyznał, iż do tak szybkiego zakończenia pojedynku zmusiła go kontuzja łuku brwiowego w pierwszej rundzie. Krwawiący bokser zawsze musi się liczyć z odesłaniem przez sędziego do narożnika. Tego właśnie obawiał się Hagler. Jak mówił kiedy krew zaczęła płynąć wiedziałem że muszę wykonać całą pracę szybko. Przed walką mówiłem wszystkim że jeden z nas musi pasc na ringu. Wiedziałem że to nie będę ja. Zadał więc Hagler przeciwnikowi 173 ciosy w ciągu osmiu minut walki. Jest nadal niekwestionowanym królem wagi średniej. Przy miotnik Marvelous czyli Wspaniały, który dla podkreślenia swojej wielkości dodaje przed nazwiskiem i ma na to zgodę sądu, nie jest więc bez pokrycia. Być może w niedalekiej przyszłości zagrozi mu Spinks, ale aby doszło do walki Spinks musiałby zgubić trochę kilogramów. Hagler nie chce przystąpić bowiem mogłby stracić swą szybkość. Liczono też, iż może dojść do pojedynku pomiędzy Haglerem a Sugar Rayem Leonardem, który zapowiedział swój powrót na ring. Ten wspaniały bokser musiał jednak po raz drugi wycofać się z ringu. Ciężka choroba oczu, grożąca ślepotą, nie pozwala na uprawianie pięściarstwa. Sugar Ray Leonard, którego ojciec ochrzcił tak na cześć świętego boksera Sugar Ray Robinsona, był sportowcem wybitnym, co podkreśla tytuł sportowca roku 1981 w USA. 16 września 1981 roku na tym samym ringu również pokonał Thomasa Hearnsa przez nokaut w czwartej rundzie. Była to bardzo ciężka walka dla Leonarda. The Hit Man punktował z dystansu wygrywając walkę na punkty. Gdy nadeszła czwarta runda wiadomo było, iż Leonard może wygrać jedynie przez nokaut. Uwierzył w umykające zwycięstwo w sytuacji właściwie beznadziejnej. Zaatakował z furją jak desperat. Całe serie lewych i prawych sierpowych spadały na Hearnsa, który musiał pasc pod gradem uderzeń. Zdziawiająca jest analogia między tymi dwiema walkami! Thomas Hearns przegrał dwa najważniejsze pojedynki. Jest jednak bokserem na tyle młodym, a przy tym piekielnie ambitnym, iż przed czy później zasiądzie on na bokserkim panteonie. Po porażce z Leonardem Hearns zaczął pracować bez wytchnienia. Każdego ranka 6 mil biegu w terenie, trening w sali sparringi. Hearns twierdzi, iż boks to ciężki business. Nie można w nim odnieść sukcesów bez harówki. Trenuję bez wytchnienia, biegam bez wytchnienia, aby potem podczas walki nie zabrakło mi tchu. Bokser nie może być przed walką zrelaksowany. Musi być w pełni skoncentrowany, śpiący. Kobiety tylko odwracają uwagę człowieka od ważnych spraw, dlatego mogą spotkać się z dziewczyną wyłącznie na treningu i skupienie. Swą błyskawiczną karierę Hearns zaczął tuż po przejściu na zawodowstwo. Dostał się on w ręce dobrego trenera Emanuela Stewarda. Chudy jak świeczka Hearns (186 cm wzrostu przy 66 kg wagi) jako amator punktował ci sami prostymi przeciwnikami. Okazało się jednak, przy pomocy Stewarda, iż

prawy cios Hearnsa to dynamit. Detroit Cobra wygrał przez nokaut pierwszych 25 zawodowych walk. Taka imponująca seria dała mu prawo spotkac się z Cuevasem z Meksyku, liczącym się wówczas bokserem, którego Hearns zmógł dosłownie z ringu w drugiej rundzie. Ztrzymał się dopiero na Leonardzie, a teraz na Haglerze.

Tym wszystkim sławom boksu za wodowego stawali na drodze Polacy. Muhammad Ali, znany wcześniej jako Cassius Clay, na ringu olimpijskim w Rzymie jako osiemnastolatek zmierzył się z Zbigniewem Pietrzykowskim, nie dając mu żadnych szans. W Meksyku na drodze do sławy George Foreman'a stanął mały ciałem a wielki duchem ulubieniec polskiej publiczności, Lucjan Trela. Mniejszy o głowę nurkując pod ramionami Murzyna Trela stoczył dobrą walkę przegrywając honorowo. W półfinale wagi lekkopółśredniej na olimpiadzie w Montrealu przeciwnikiem Sugar Ray Leonarda był Kazimierz Szczerba. Przegrał 0 5. Porażkę z Leonardem odniósł również Bogdan Gajda, bokser Legii Warszawa. Na ringu na Torwarze podczas meczu Polska USA Gajda ponosił klęskę tak sromotną, iż niektórzy podejrzewali go o zajęcie serca. Podczas innego meczu Polska USA w 1977 roku w Detroit ten sam Gajda stoczył wcale udany pojedynek z Thomasem Hearns'em. Po wyrównanej pierwszej rundzie w drugiej Gajda poszedł do przodu, trafiając lewym prostym na szczękę Amerykanina. Hearns wyładował na plecach a niewiele brakowało a fignąłby koźlą. W trzeciej rundzie Hearns doszedł do siebie i w sumie walkę wygrał.

Jak widać mistrzowie zawodowych ringów w latach swoich początków poddawani byli próbie przez Polaków. Sukces osiągnęli ci co z naszymi wygrali. I to nam zostaje na pocieszenie.

SKRZYDŁOWY

COMMUNITY DIRECTORY INFORMATOR	RÓŻNE	SAMOCHODY	PIEKARNIE
<p>Danuta H RADOMSKI BALLB ADWOKAT - NOTARIUSZ 366 - 3875 164 Princess St., Toronto Konsultacje w godz 9 - 17 lub za uprzednim telefonicznym porozumieniem się Włada płynnie jęz. polskim francuskim hiszpańskim Koresponduje z biurami adwokackimi w Polsce</p>	<p>Ballroom Dancing TANIEC TOWARZYSKI Nowości, międzynarodowy socjalny, polski grupowo indywidualnie organizacje prywatnie prelekcje na bale zabawy imprezy uroczystości młodzież dorodni amatorzy zawodowcy TEL. 416 - 782-9776 <i>polonez, krakowiak, polka, walcze, tango, foxtrot, rumba, samba, cha-cha, tve, break, disco, free style</i></p>	<p>PREMIER AUTO SALES <i>Wyjątkowa okazja</i> 2376 Dundas St W Toronto Tel (416) 537-2437 STAN MAZUR</p>	<p>THE FUTURE BAKERY NAJLEPSZY W MIEŚCIE SWIEŻY CHLEB Dostarczamy do sklepów i domów 739 Queen St W - Toronto, Ont TEL 368 - 4235</p>
<p>POLISH CONSULTING BUREAU 618 Queen St West TORONTO, ONT M6J 1E4 TEL. (416) 864 - 1182, godz. 4-7 po poł. Udzielanie porad i pomocy we wszelkich sprawach oraz zabieranie ich na terenie Polski, m m małżeńskich (małżeństwa przez pełnomocnika), rozwodowych w Polsce, majątkowych, kupna i sprzedaży nieruchomości i mieszkań, spadkowych. PONADTO: pełnomocnictwa do Polski sprawy paszportowe odwołania od odmowy paszportów, sprawozdanie krewnych, pisma do polskich urzędów i sądów Długoletnia praktyka adwokacka w Polsce.</p>	<p>FASHIONS Nowo otwarty polski sklep posiada duży wybór pojedynczych fasonów Szyjemy na miarę i naprawiamy <i>Ceny bardzo okazyste</i> 1544 Bloor St. W. (róg Dundas i Bloor) TEL. 533 - 8881 <small>od 119</small></p>	<p>SOLID AUTOREPAIR WŁADYSŁAW DAKOWICZ wszelkiego rodzaju naprawy samochodowe dożywotnia gwarancja na załóżkowe hamulce oraz tłumiki 201 Schell Ave Toronto, (koło Caledonia i Shell 2 blok na północ od Eglinton) Tel 787-2702</p>	<p>ONTARIO BREAD Co Ltd 178 Ossington Ave Toronto, Ont TEL 532 - 4929 Pyszny świeży chleb do nabycia we wszystkich sklepach</p>
<p>J. DZIWIŃSKA, LL.M DIVORCE AID K. BELDOWSKI Rozwód \$ 155 226 QUEEN St W Suite 200 TORONTO, ONT M5V 1Z6 TEL. (416) 598-1127</p>	<p>PRZESZŁO \$20 NA GODZINĘ zarabia wykwalifikowany spawacz. ŚWIADECTWO SPAWACZA W 5 TYGODNI można uzyskać w Institute of technical trades który szkoli specjalistów już 25 lat ● nowoczesne urządzenia ● rysunek techniczny ● kursy dzienne, wieczorowe sobotnie i na zmiany ● dogodne opłaty tygodniowe 734 KIPLING Ave TORONTO TEL 255 - 2369 po godzinach TEL. 536-008, 921-3886 Informacji udzielają MARK NIEWIADOMSKI lub ANDRZEJ MAJ</p>	<p>ROWLAND LINCOLN MERCURY FORD TERESA BEDNAREK ● nowe samochody ● używane samochody ● dobre warunki pożyczki lub wypożyczenia 1800 O'Connor Dr. TORONTO TEL. (416) 759 - 4422 <small>127 139</small></p>	<p>DELIKATESY QUALITY SAUSAGE Nowo otwarte, eleganckie, polskie DELIKATESY Świeże mięsa apetyczne wędliny bezkonkurencyjne kielbasy sery i inne pyszności 2913 Dundas St W TEL 769 - 4966 131 Roncesvalles Ave (obok kina) Tel 533 - 7054</p>
<p>TP & ASSOCIATES Ltd. Niezależni specjaliści w zakresie ubezpieczeń (Life Insurance), RRSP i RHO SP oraz funduszy inwestycyjnych Prosimy telefonować lub pisać, wyślemy bezpłatnie FINANCIAL PLANNING REVIEW ANDRZEJ SLEDZ 194 Wilson Ave Suite G-8 TORONTO, ONT M5M 3A7 TEL. 482 - 0175, d 624 - 5411</p>	<p>BISTRO Jedna z najlepszych małych restauracji w Toronto (wg gazety Toronto Sun) Europejska atmosfera ● Znakomite miejsce na spotkanie ● Coś na ząb 2390 Bloor West Toronto, Ontario M6S 1P5 Tel (416) 767-0848</p>	<p>QUALITY AUTO SERVICE BODY SHOP WOJTEK GRABOWSKI Blacharstwo lakiernictwo i wszelkie naprawy samochodów SZYBKO SOLIDNIE 23 lata praktyki zawodowej 931 A Weston Rd (koło Black Creek) TEL 763-2618 lub 264-4982 Czynny również w sobotę <small>130-141</small></p>	<p>HALINA'S DELICATESSEN Świeże bułeczki pieczywo i ciasta Europejskie wędliny i zakąski kawa importowane twarde sery OPEN WINDOW BAKERY 780 ANETTE Str TORONTO TEL 767 - 9129</p>
<p>ADWOKAT Kazimierz Bielski QC NOTARIUSZ Zabieramy - sprawy karne i rozwodowe - kupno, sprzedaż i hipoteki - spadkowe i testamenty 226 RONCESVALLES AVE. (obok Credit Union) Toronto, TEL. (416) 533 - 6126 Biuro czynne codziennie od 10 rano do 6 wiecz</p>	<p>APPLIANCE CLINIC CO oferuje naprawę lodówek, pralek, szarek pieców elektrycznych i automatycznych zmywarek do naczyń ● Zniżka dla rencistów ● Gwarancja na 1 rok ● Obsługa 7 dni w tygodniu ● Dzwonic całą dobę TEL TORONTO 261 - 7619 Kupuje i sprzedaje w/w sprzęt używany</p>	<p>HUMBERVIEW INSURANCE 337 Roncesvalles Ave Toronto TEL. 531 - 4647 Ubezpieczenia chorobowe dla odwiedzających Kanadę</p>	<p>ONTARIO MEAT PRODUCTS LTD 783 Queen St W TEL 364-7720 157 Roncesvalles Ave TEL 535-4648 Wędliny i wszelkie wyroby mięsne wytwarzamy według naszych własnych tajemnic rodzinnych, przekazywaną z pokolenia na pokolenie, tylko najstarszemu synowi NAJWYŻSZA JAKOŚĆ! KONKURENCYJNE CENY! Świeże mięso, sery, pieczywo w bogatym wyborze Europejskie wyroby delikatesowe DOSTARCZAMY DO DOMÓW NA SPECJALNE OKAZJE WEDŁUG CEN HURTOWYCH</p>
<p>HOMETARIO REAL ESTATE LTD & INSURANCE BROKERS Ltd ● KUPNO I SPRZEDAŻ NIERUCHOMOŚCI WSZELKIEGO RODZAJU ● UBEZPIECZENIA NA SAMOCHODY - OD OGNIA - KRA-DZIEŻY I INNE 171 Roncesvalles Ave Toronto TEL 531 - 3506</p>	<p>ANNA'S TAILORING KOZUCHY I ODZIEŻ SKORZANA Damskie kostiumy, suknie, płaszcze zimowe wykonujemy na miarę, według projektów własnych lub zleconych REPERACJE (wymiana podszewek) POSIADAMY FUTRA Ceny bardzo atrakcyjne 87 Roncesvalles Ave TORONTO, tel - 532 - 4060</p>	<p>POLSKA KSIĘGARNIA WYSŁĘKOWA posiada słowniki francuskie angielskie techniczne i inne książki do nauki języków kulinarne młodzieżowe bajki religijne karty świąteczne MONTREAL P Q Postal Box - 647 N D G H4A 3R1 Canada TEL (514) 489-0396</p>	<p>KARL'S BUTCHER & GROCERY Właściciel Karol Jarząbek Posiadamy na składzie zawsze świeże mięsa, wędliny własnego wyrobu smaczne i świeże oraz importowane z Polski i Europy artykuły spożywcze 105 Roncesvalles Ave Toronto TEL 531 - 1622</p>
<p>BLOOR WEST ASSOCIATES WINDERMERE COURT 2323 BLOOR St W Suite 216 TEL 762 - 0992 Porady i pomoc w zakresie - problemów przedmałżeńskich, małżeńskich i rodzinnych, - procesu separacji, - procesu rozwodowego Porady dostępne są w językach angielskim i polskim</p>	<p>KOMIS 305 Roncesvalles Ave Toronto Ont M6R 2M6 TEL 531-8872 <i>Polecamy</i> odwiedzić nasz KOMIS' wielobranżowy Przyjmujemy rzeczy do sprzedaży i sprzedajemy po cenach przystępnych dla każdego WSTĄP DO KOMISU A PRZEKONASZ SIĘ</p>	<p>J P CONSTRUCTION COMPANY GENERAL CONTRACTOR WYKONUJEMY ROBOTY BETONIARSKIE, KLADZENIE ASFALTU PRACE MURARSKIE I WYKOPY Instalujemy aluminiowe okna i siting Wycena bezpłatna Plany i zezwolenia wykonuje architekt TEL 252 - 8492</p>	<p>WĘDZONE NA MIEJSCU SLYNNE NA CAŁE TORONTO I ONTARIO POLSKIE KIELBASY Szynki, kabanosy, wędliny, mięsa, różne delikatesy Superior Sausage Co. 1004 DUNDAS ST W TEL 531 8422 Konkurencyjne ceny! <small>102 113</small></p>
<p>INTERNATIONAL CAMERA REPAIR COMPANY LTD Kupujemy wszelkich marek sprzęt fotograficzny ● Sprzedaż ● Reperacje ● "Trade-ins" ● Wypożyczanie Bezpłatne wyceny 3351 BLOOR St W Toronto TEL 239 - 1882</p>	<p>ZAKŁAD FOTOGRAFICZNY ANKA & PETER 2374 Bloor Street West, Toronto, M6S 1P5 TEL 769 - 4488 Zdjęcia i portrety na różne okazje</p>	<p> dermalone ZAKŁAD KOSMETYCZNY ● Pielęgnacja twarzy rąk i stóp ● Usuwanie zbędnego owłosienia ● Specjalistyczna aparatura ● Jakosciowe kosmetyki ● Wizyty prosimy zamawiać telefonicznie 2198A Bloor St W TEL 766 - 1867</p>	<p>THOMAS ALUMINUM PRODUCTS TEL Toronto 239-6476 po 6 wieczorem TANIO i z GWARANCJĄ wykonujemy - aluminiowe obicia domów (siding), Thermal Windows, ryny krycie dachów ("Shingle" i płaskie dachy) oraz roboty elektryczne Metro Licenc B 1390 <small>87</small></p>
		<p>ANDRE'S PHOTO Wykonuje wszelkie prace fotograficzne WEDDING S CHRISTENINGS CHILD STUDIES ETC For appointment call A SLIWKA (416) 233 - 6550</p>	<p>WĘDZONE NA MIEJSCU SLYNNE NA CAŁE TORONTO I ONTARIO POLSKIE KIELBASY Szynki, kabanosy, wędliny, mięsa, różne delikatesy Superior Sausage Co. 1004 DUNDAS ST W TEL 531 8422 Konkurencyjne ceny! <small>102 113</small></p> <p>COPERNICUS MEAT PROD 79 Roncesvalles Ave TEL 536 - 4054 Posiadamy świeże mięso wykrojone na życzenie Szynki boczki, balerony kielbasy na sposób polski oraz wiele innych wędlin i delikatesów ogorki kiszane, kapuś z beczki śledzie, pierogi T S PAKULSKI</p> <p>M-C DAIRY Co Ltd PRODUCTS Dostarczamy wszystkie znane produkty mleczne do każdego sklepu w Toronto, Wyrabiamy kwasną śmietanę Yogourt, huslanke, sery białe i topione Żądajcie naszych wyrobów w swoich sklepach Godziny otwarcia 7 00 do 4 00 212 Mavety St TEL 766-6711</p> <p>DOSKONAŁE WYROBY MIĘSNE I WĘDLINIARSKIE Sprzedaj detaliczna i hurtowa dostarczamy do sklepów Ceny konkurencyjne PACIFIC WHOLESALE MEATS LTD JUREK ZOCHNAK STEVE PAKIOS 2986 DUNDAS St W Toronto TEL 767 - 0000 Sprzedaj detaliczna tylko w czwartki piątki i soboty</p>